realizate la Luxor şi Cairo în anul 1987, ambele având ca temă opera Aida.

O ştampilă interesantă a fost realizată în Austria, cu ocazia tradiţionalului festival de la Salzburg.

- Fig. 2 -

Ştampila prezintă două personaje din opera „Trubadurul" (Manrico şi Contele de Luna). Alte obliterări au fost realizate în Germania în 1980 şi Franţa în 1966.

Italia, patria lui Verdi, şi-a cinstit maestrul, prin cele peste 50 de obliterări realizate cu ocazia celor două mari evenimente culturale 'Festivalul de operă" de la Verona şi „Stagiunea lirică" de la Roma, unde au fost prezentate în stagiuni repetate cele mai de seamă opere verdiene. Astfel, pentru stagiunea lirică de la Roma s-au realizat două tipuri de ştampile publicitare. Prima, având textul „TERME DI CARACALLA/STAGIONE LIRICA/ arătându-se anul şi opera prezentată. Cea de-a doua ştampilă are acelaşi text, dar în plus prezintă şi ruinele termelor. Aceste obliterări s-au realizat în perioada anilor 1956-1959. Spre deosebire de obliterările de la Roma, cele de la Verona au forma pătrată, cuprinzând de obicei denumirea Festivalului, data, opera prezentată şi în mijloc prezentând personaje din opere. La toate acestea se pot adăuga şi numeroase ştampile mecanice.

Ar mai fi de precizat că Poşta Română a editat trei cărţi poştale pe care apar chipul compozitorului (1963, cod 628) şi actorii Jean Atanasiu şi Grigore Gabrielescu în rolul Rigoletto (1964). Cu aceste materiale, într-un exponat „Pagini de operă", Giuseppe Verdi şi creaţiile sale îşi găsesc un binemeritat loc, alături de alţi mulţi creatori de muzică.

Valentin BEREZOVSCHI

Perforarea mărcilor - modă sau necesitate?

Este neîndoielnic faptul că cele care au solicitat şi primit acceptul de a folosi perforarea mărcilor poştale au fost firmele şi instituţiile cu volum mare de corespondenţă (redacţii de ziare, bănci, companii, edituri).

Pe măsură ce procedeul a devenit cunoscut, un impresionant număr de firme, unele de mică importanţă economică (agenţii, laboratoare, farmacii, vămi, agenturi de schimb), au obţinut încuviinţarea utilizării propriului desen de perforare.

Perforările particulare au apărut din necesitatea de a stăvili sustragerile mărcilor poştale destinate expedierii prin poştă a corespondenţei (înfăptuită chiar de angajaţii firmei).

Dacă prima perforare particulară, cu o maşină de concepţie personală, a aparţinut unui american pe nume Joseph Sloper şi folosită începând cu anul 1857 (Nicolae Tripocovici, „Filatelia - pasiune, studiu, competiţie". Editura Sport-Turism 1985), la noi ea a fost admisă în mai 1891, dar introdusă efectiv de la 1 ianuarie 1892 (Buletinul Telegrafo-Poştal, pag. 464).

Se pare că cei dintâi beneficiari ai acestor aprobări au fost ziarul „Universul", Banca Naţională a României, Banca Marmorosch Blanck, observaţie sprijinită pe existenţa amprentelor unora din ele pe mărcile emisiunii „Cifra în patru colţuri", retrasă din circulaţie la 13 iulie 1894.

Perforările se făceau, de regulă, manual şi, pentru accelerarea operaţiunii, colile se cutau în şiruri sau coloane rezultând astfel perechi în oglindă, inversate, tete-beche (cu separarea din coală înainte sau după perforare. - Fig. 1)

Fig. 1 - Perforare în pereche

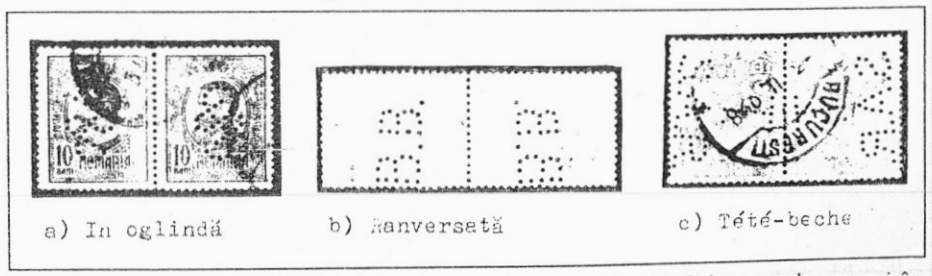

Există piese care dovedesc cutarea colii ori în stil burduf de acordeon, ori în două, în acest ultim caz remarcându-se numai perechi învecinate îndoiturii, pe când cele mai îndepărtate de cută, doar pe coală sau straifuri - Fig. 2)

Fig. 2 a) îndoirea colii în două; **b) burduf de acordeon**

Tot în vederea măririi eficienţei se mai folosea tehnica unei singure perforări pe două mărci deodată (fig. 3), obţinânduse patru mărci perforate, în cazul colilor suprapuse (Grigore Racoviceanu în „Filatelia" nr. 1 din 1970 precizează că nu intrau mai mult de două coli simultan în maşina de perforat).

Fig. 3 - Perforare pe două

Dubla perforare pe aceeaşi marcă însă nu are justificare, concluzia fiind că se făceau din neglijenţă (excepţia o constituie perforările duble cu desene diferite care au aparţinut, probabil, unei firme falimentare, stocurile de mărci preluate de o alta şi perforate cu noua siglă peste cea existentă).

Se cunosc perforări duble identice ranversate, suprapuse sau deplasate (fig. 4).

a) Ranversate

b) Deplasate

c) Suprapuse

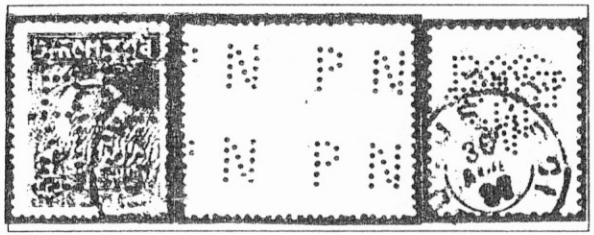

Fig. 4 - Perforări duble identice

Cu timpul, acele de oţel cu care maşina realiza perforarea s-au uzat ori s-au rupt, întâlnindu-se - destul de frecvent - perforări incomplete deosebite fiind cele care se citesc altfel decât originalele (3&C în loc de B&C, TT în loc de U etc.) (fig. 5).

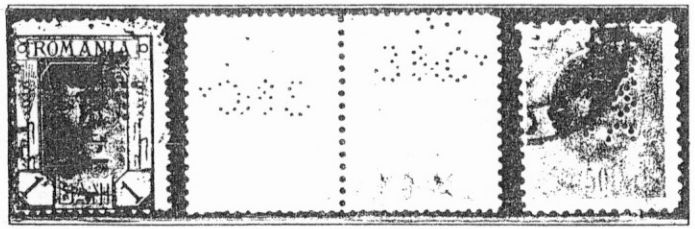

Fig. 5 - Perforări incomplete

În mod cert s-a sperat ca metoda perforării să elimine definitiv înstrăinările, întrucât odată perforată, marca poştală, cartea poştală sau plicul particulare mai puteau fi folosite doar de firma care şi-a autorizat însemnele de perforare.

Cu toate acestea, deşi mai rar, se găsesc francaturi din mărci perforate pe cărţi poştale ilustrate tip souvenir, pe plicuri fără antet (fig. 6, vezi pag. 13), conţinutul textului trădând, fără putinţă de tăgadă, abuzul în dauna firmei.

Era deci, perforarea o modă? Nu, dacă se ţine seama de îndârjirea cu care s-a dat amploare acestui procedeu (astăzi se cunosc peste 800 de semne de perforare româneşti, dar cifra este departe de a fi definitivă), firme importante mărindu-şi numărul de maşini de perforare cu amprente destul de diferite (Banca Naţională a României, Banca Comercială Română, Banca Marmorosch Blanck etc.).

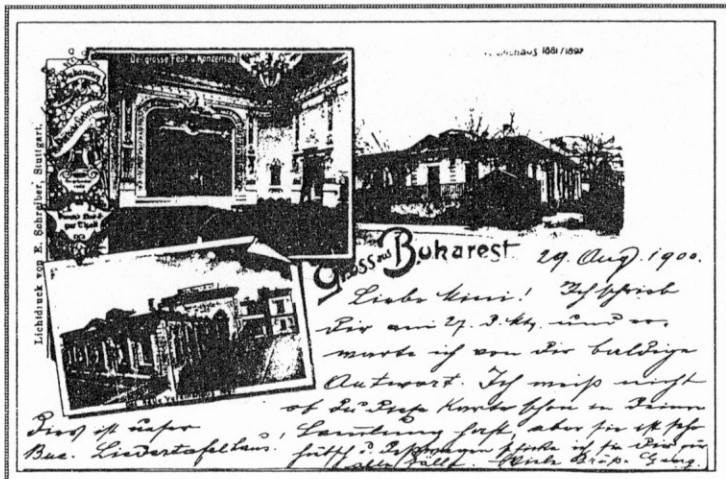

Fig. 6 - Faţa

Fig. 6 - Abuz în dauna firmei „Banca Fraţii Kepich"

Fig. 6 - Verso

Da, pentru că firmele au urmat exemplul celor multinaţionale ce şi-au folosit însemnele în sucursalele din România (Dresdner Bank, Wiener Bank Verein, Heinrich Frank Shöne etc). (fig. 7).

Fig. 7 a) Dresdner Bank

b) Wiener Bank Verein

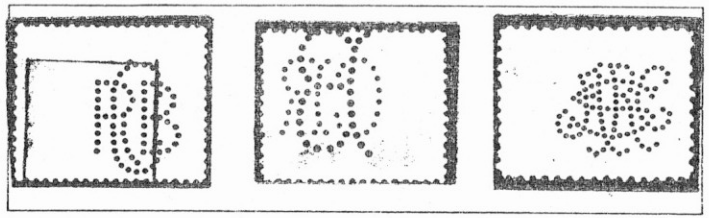

Fig. 8 Embleme de perforare

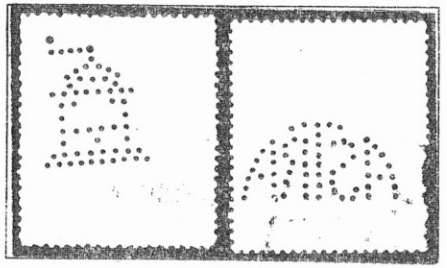

Ele s-au străduit să conceapă embleme de perforare cât mai sugestive şi atractive (fig. 8), blazoane cu care se mândreau din moment ce au extins perforarea pe timbre fiscale, de ajutor, pentru aviaţie, pentru sinistraţi, vignete, timbre de cotizaţie, pentru cruce roşie; pentru cultură şi chiar pe facturi, chitanţe şi alte formulare de tip administrativ, iniţiativă uşor cam inutilă.

Nicolae STAN

Bibliografie

- **László Erös,**
  Catalog de perforaţii comerciale şi oficiale româneşti, Editura Transfilex, Cluj Napoca, 1996.
- **László Erös,**
  Noi contribuţii privind mărcile perforate româneşti, Revista Filatelia nr. 8/1978.
- **Marcel Dinescu,**
  Filatelia de la A la Z, Ed. Sport-Turism, 1987.
- **Grigore Racoviceanu,**
  Mărcile cu perforări oficiale sau particulare, Revista Filatelia nr. 1/1970.
- **Catalogul mărcilor poştale româneşti,**
  ediţia 1984.

„Curierul filatelic"

o publicaţie de informaţie pentru toţi filateliştii din ţară!

În Transnistria, la Post-Restant

Cartea poştală alăturată are câteva caracteristici care o scot din anonimat: ruta şi taxa poştală. Ea a fost expediată din ţară spre Transnistria; este în general cunoscut faptul că nu s-a păstrat multă corespondenţă cu această rută, dar mai interesantă este taxarea „post-restant".

Cartea poştală a fost expediată din comuna Vidra (judeţul Putna) la 11 octombrie 1942 şi ajunge la Odesa pe 15 octombrie.

Destinatarul se prezintă la oficiul poştal (nr. 1) pe 17 octombrie, achitând taxa pentru post-restant. Conform procedurii uzuale, taxele post-restant erau adeverite de timbre porto corespunzătoare, aplicate pe corespondenţele în cauză. Neexistând timbre porto pentru Transnistria, s-au aplicat timbre poştale „normale": 2 x 6 lei, adică dublul taxei din acea vreme pentru o carte poştală expediată din Transnistria.

Răzvan Radu POPESCU

Retrospectivă marcofilă (V)

Dr. Valeriu S. NEAGA

Continuăm publicarea „Retrospectivei marcofile", în speranţa că cititorii şi mai ales expozanţii, vor găsi material informativ, util pentru îmbogăţirea unor exponate cu piese auxiliare.
Un alt scop, este de a stimula pe cercetătorii istoriei poştale româneşti, în cazul nostru a marcofiliei tematice, pentru identificarea unor noi amprente, nesemnalate până-n prezent în lucrările de specialitate sau în paginile revistelor filatelice.
În acest an se împlinesc:

● 95 de ani

- de la folosirea ştampilei speciale „Expoziţia jubiliară" organizată în parcul Carol din Bucureşti, cu prilejul a trei importante evenimente:
a) Aniversarea a 40 de ani de domnie ai regelui Carol I;
b) Aniversarea a 25 de ani de la proclamarea Regatului;
c) Aniversarea a 1800 de ani de la ocuparea Daciei de către romani.

Ştampila a fost folosită în perioada 4/17 iunie-13/26 decembrie 1906, cu tuş de diferite culori: negru, violet şi albastru. Cu ştampila respectivă a fost obliterată - în 16 octombrie 1906 - seria de mărci „Expoziţia generală 1906" (după Petre Vişoianu „Enciclopedia României, ed. 1938, vol. I, pag. 128), putând fi considerată astfel cea dintâi ştampilă românească „Prima Zi".

● 80 de ani

Ştampila ocazională „Expoziţia şi târgul de mostre ale industriei româneşti", organizate în Parcul Carol din Bucureşti, în perioada 11 septembrie - 2 octombrie 1921.

● 75 de ani

Ştampilele complementare, folosite cu ocazia „Inaugurării serviciului poştal aerian Bucureşti-Galaţi-Iaşi", la 24 iunie 1926, cu avioane italiene de transport civil de tip „Ansaldo" şi „Inaugurarea Primului serviciu poştal aerian Bucureşti-Galaţi-Chişinău", la aceeaşi dată.

Curierul Filatelic, Anul XI, nr. 114 ● mai-iunie 2001

● 70 de ani

- două tipuri de ştampile publicitare mecanice: „Ajutaţi copiii Leagănului Sf. Ecaterina" sau „Ajutaţi copiii Leagănului Sf. Ecaterina. Ocroteşte anual peste 1000 copii."

- ştampila publicitară mecanică: „Băile Herculane vindecă reumatismul, artritismul, sciatica, nevralgii".
- ştampila ocazională: „Expoziţia internaţională de aero-auto-radio-electricitate" şi flama publicitară: „Vizitaţi prima Expoziţie internaţională de Aero-auto-radio-electricitate" - Bucureşti, Parcul Carol 30 aug. - 27 sep. 1931.

- ştampila publicitară complementară: „Realphène, cel mai puternic, cel mai plăcut tonic (granulat în ciocolată)";
- numeroase amprente de francatură mecanică:
a) Un ceainic (în imagine), pentru reclama Uzinelor de modelat şi emailat vase de la Mediaş;
b) „Anacot/pastile/apără de guturaiu" - folosită de Fabrica de produse farmaceutice şi preparate nutritive „Dr. Wander" S.A., Sucursala din Timişoara.

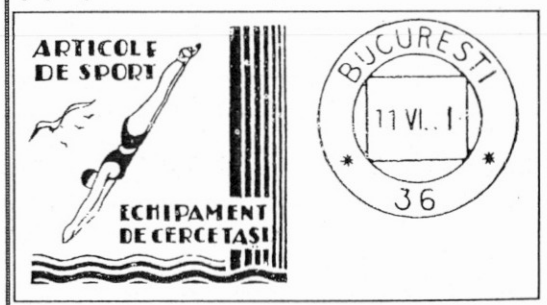

c) „Articole de sport/Echipament de cercetaşi" şi imaginea unui înotător care plonjează de la trambulină, precum şi un pescăruş în zbor, folosită de Institutul de Arte grafice şi Ed. „Cartea Românească".
d) „Cărţi artistice, literare/şi ştiinţifice, cataloage/prospecte de librărie/şi editură", folosită de acelaşi Institut.
e) „Cartoteci/orizontale/KARDEX/Nicolae Ivanovici/Bucureşti 1" - folosită de firma cu acelaşi nume.

Curierul Filatelic Sibiu, nr. 114, an XI, mai-iun. 2001.

f) „Francarea este/obligatorie/aplicaţi timbrele/în colţ sus/la dreapta" - reclama Poştei;
g) „Piramid" şi ilustraţie o piramidă - folosită de „AGECO", Societatea Generală de Agentură şi Comerţ S.A. din Braşov;
h) „Maşini agricole" şi „Tuburi din fontă cu/manşoane şi bride" - două amprente folosite de Fabricile de Maşini „Andrei Rieger" din Sibiu.

● 65 de ani

- Ştampila ocazională: „Expoziţia Luna Bucureştilor", care a fost folosită, la 9 mai, pentru obliterarea mărcii cu acelaşi nume (CMPR 640), deci „Prima Zi". De asemenea, ştampila publicitară: „Vizitaţi/Expoziţia/Luna Bucureştilor. Expoziţia a fost dedicată aniversării a 70 de ani ai Dinastiei române.

- Ştampila „A IV-a Jamboree a Cercetaşilor României", organizată la Poiana Braşov, în perioada 3-29 august 1936. Poate fi considerată ca „prima zi" 19 august (CMPR '84) sau 20 august (CMPR '74, 64 şi 59) - întrucât a fost folosită la obliterarea mărcilor „Jamboreea Naţională Braşov".
- Ştampila publicitară mecanică: „Vizitaţi/Expoziţia/Donduşani Basarabia/ 6-20 septembrie. N.a.: Donduşani se află în fostul judeţ Soroca.

- Ştampila ocazională: „Prima Expoziţie Marinărească", deschisă pe Terasa Oteteleşanul din Bucureşti, timp de 40 de zile. Cu ştampila respectivă s-a obliterat în 7 octombrie 1936 (Prima Zi a emisiunii) seria de mărci cu acelaşi nume (CMPR 651-53).
- Ştampila ocazională şi publicitară: „Premier vol postal Bucureşti-Haifa" P.L. LOT, „Utilisez la Poste aérienne", 27 oct. 1936. Se urmărea prelungirea liniei aeriene Varşovia-Bucureşti-Athena până la Haifa.

- Numeroase amprente de francatură mecanică:

a) „Ferroemail S.A.R./Prima turnătorie de fontă emailată din România/Ploieşti."
b) „Privitor la Malarie!", folosită în acţiunea de combatere a malariei. A fost o ştampilă manuală!
c) „Banca Ardeleană şi Cassa de Economie S.A.R. 1894" (text în oval, cu contur dublu, iar la mijloc, un alt oval, cu un corb ţinând un inel în cioc - element heraldic preluat din vechea stemă a judeţului Cluj şi Hunedoara, dedesubt având textul: Bucureşti.

● 60 de ani

- Ştampila ocazională „Ziua mărcii" Sibiu, sărbătorită la 12 ianuarie 1941;

- Ştampila ocazională „Majadahonda 13 ianuarie 1937 Bucureşti", anulează atât mărcile cât şi coliţela cu Moţa şi Marin.

Marele istoric Nicolae Iorga, scria în „Neamul românesc" din 19 ianuarie 1937, sub titlul „Doi băieţi viteji: Moţa şi Marin": *„Luptând pentru credinţa creştină şi pentru cinstirea poporului lor, pentru ce este etern, scump şi curat în latinitatea nebolşevizată, doi tineri români, doi băieţi viteji, Moţa şi Marin, au căzut înaintea Madridului, apărat de Roşii."*

- Numeroase ştampile publicitare mecanice sau manuale:
„În ziua/recensământului/fiţi prezenţi/la numărătoare"

„Recensământul/din 1941/serveşte la/ mărirea Patriei",

„Suferinţele de azi sunt biruinţele de mâine",

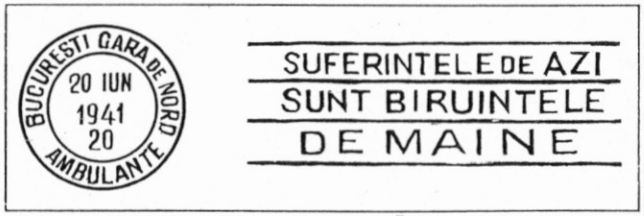

„Rugăm complectaţi/adresa/corespondenţelor/pentru Bucureşti/cu sector poştal.
„Crede/şi vei birui". „România/a/românilor"
„Unirea, munca şi tăcerea/fac puterea".
„Păstrează/secretele ţării". „Dreptatea/învinge"
„Români şi române/o datorie către ţară/darul ostaşului".
„Împrumutul/Reîntregirii subscrieţi toţi".
„Ai subscris la/Împrumutul/Reîntregirii?"
„Contribuiţi şi voi la Reîntregire/subscriind Împrumutul"
„Subscrieţi români la/Împrumutul Reîntregirii"
„Un nou front/Ajutor de iarnă!"
„Închină munca unei zile/Ajutorului de iarnă".

● 55 de ani

- Ştampila ocazională „A.R.L.U.S. 20 oct. 46" (fără localitate) anulează mărcile seriei „ARLUS II", la 20 oct. 1946, putând fi considerată ca ştampilă „Prima zi".

- Numeroase ştampile publicitare mecanice sau manuale:

a) Pentru Bucureşti/scrieţi şi numărul/sectorului poştal"

b) „Votaţi/Blocul Partidelor Democratice"

c) „Trăiască victoria/Blocului Partidelor/Democratice în alegeri":

d) Votaţi soarele"

e) Susţineţi campania/pentru ajutorarea/regiunilor/bântuite de secetă"

f) Semnul/Blocului/Partidelor/Democratice/Votaţi Soarele".

● 50 de ani

- Ştampila ocazională cu 2 date: „Poiana Stalin, 28 ianuarie - 4 februarie 1951", dedicată „Jocurilor mondiale universitare de iarnă", pentru care a fost emisă şi seria de mărci la 23 ianuarie 1951 (CMPR 1399-1403).

- Numeroase ştampile „Prima zi" din care menţionăm selectiv:

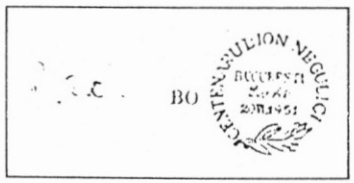

a) „Centenarul Ion Negulici", Bucureşti, 20.VI. 1951

b) „Centenarul C.D. Rosenthal", Bucureşti, 23.VII. 1951.

În anii care au urmat, au fost realizate şi folosite, pe lângă ştampilele „Prima zi", un număr impresionant de ştampile ocazionale şi publicitare, adesea chiar în exces, care poate fi considerat un abuz faţă de colecţionarii pasionaţi.

Cititorii sunt cei mai în măsură să aprecieze, atât asupra cantităţii, cât şi a calităţii ştampilelor din ultimele decade.

Opinii după opinii...

În revista „Filatelia", sub semnătura d-lui Gh. Cserni, s-au publicat unele opinii despre perspectiva mărcii şi a istoriei poştale în România. În câteva rânduri, doresc să-mi spun şi eu părerea în legătură cu aceste probleme puse în discuţie.

De la început vreau să arăt că eu sunt puţin mai optimist decât colegul meu din Arad, considerând că situaţia nu este chiar aşa de gravă şi rezolvarea ei depinde de noi. A scăzut numărul filateliştilor - lucru alarmant pentru unii, normal pentru alţii - dar eu consider că nu s-a petrecut nimic neobişnuit pentru perioada ce o străbate România azi. Este foarte adevărat că marca poştală şi activităţile (pasiunile) legate de ea suferă, este în degringoladă, dar de vină nu este numai situaţia concretă de la noi, ci şi evoluţia întregii societăţi, revoluţia ce se petrece în domeniul comunicaţiilor având cea mai mare influenţă, noi fiind - din acest punct de vedere - cu mulţi ani în urma altora, deci, normal după 1989 acest fenoment s-a simţit mult mai puternic. A scăzut numărul colecţionarilor în întreaga lume, la noi a scăzut mai mult, tot atât de normal - întrucât în perioada celor 50 de ani precedenţi a crescut artificial, determinat de sistemul politico-social din ţară, filatelia fiind printre puţinele pasiuni permise de orânduirea ce domina.

Acum trebuie să o luăm încet de la început, şi treptat să ne adaptăm la condiţiile noii societăţi pe care dorim să o creăm, şi sunt convins că vom reuşi, dar nu de azi pe mâine, ci va fi nevoie de timp mai îndelungat atât în filatelie, cât şi în celelalte domenii.

Marca poştală va suferi - alături de ea şi noi, pasionaţii colecţionari - dar va trebui să ne adaptăm din mers, viaţa fiind dură în economia de piaţă. Trebuie să învăţăm permanent de la alţii; revoluţia în comunicaţii ne pune la dispoziţie noi posibilităţi de informare, de care trebuie să profităm.

Când este vorba de marca poştală, ea este cea care trebuie să se adapteze în primul rând, Poşta având un rol primordial în acest sens, trebuind să ia exenplu de la celelalte ţări, pentru a supravieţui. Am citit - nu de mult - în revista „Lumea Magazin" cum poşta britanică (cea mai conservatoare din lume în ceea ce priveşte editarea de timbre) a renunţat definitiv la chipul reginei pe mărcile poştale ce le editează. După 161 de ani, poşta care a inventat timbrul îl reformează pentru a fi în pas cu evoluţia societăţii. Prima serie de timbre fără chipul reginei va reprezenta un leu încoronat, iar a doua doar cei trei lei ai Angliei (care constituie, de asemenea, simbolul echipei naţionale de fotbal). Vor urma apoi, un stejar - simbolul forţei şi al duratei (pentru scrisorile cu destinaţia Europa), şi un trandafir (pentru cele par avion).

Un simplu exemplu de ce face o poştă pentru a supravieţui, şi nu orice poştă, ci poşta care a lansat pe piaţă primul timbru din lume! Sau poştele din U.S.A., Franţa etc. Avem de la cine învăţa, totul e să vrem. Am convingerea că şi poşta română va porni pe drumul reformelor şi se va adapta din mers cerinţelor pieţii şi ale vieţii, deci şi marca noastră contemporană va supravieţui.

Este greu pentru noi să ne adaptăm, suntem încă obişnuiţi să analizăm totul prin ochii ce au privit viaţa în ultimii 50 de ani.Suntem încă sclavii filateliei de masă. Să fim însă convinşi că marca nu

exemplificată cam de zece ori mai frecvent. Ca să nu mai punem la socoteală că majoritatea citărilor „România" se referă la ocupaţia armatei germane în Vechiul Regat, sau ocupaţia armatei române în Ungaria, Transilvania şi Bucovina. Citarea României se face doar atunci când ea nu poate fi omisă (v. tabelul primelor mărci poştale, înfiinţarea UPU, prezenţa în Levant ş.a.). În schimb, România nu apare în tabelul cu introducerea codului poştal (pag. 71), evidenţa ţărilor cu timbre triunghiulare (pag. 112), înşiruirea ţărilor emitente de mărci poştale pentru ziare (pag. 151), având inscripţii bilingve (pag. 125), destinate pentru prizonierii de război (pag. 167), a celor fiscal-poştale (pag. 166), pentru cercetaşi (pag. 169), introducerea culorilor UPU (pag. 198) şi, spre deziluzia d-lui Pătrăşcoiu, nu are nici o marcă poştală cu erori de machetare (pag. 184).

Culmea ar fi că în ceea ce priveşte raritătile (pag. 108), timbrele „Cap de Bour" nu sunt amintite nicicum, în timp ce sunt citate - şi chiar redate - mărcile poştale „Ochi de Bou" ale Braziliei. Penibil...

Cele trei mărci poştale româneşti redate în Guinness Book sunt: Antanta Balcanică (pag. 84), Torcătoarea (pag. 139) şi Taxa de Plată din 1932 (pag. 166). Nici una din „Epoca de Aur". Semnificativ.

Silviu N. DRAGOMIR

Un retur curios

În perioada interbelică, mai ales comercianţii foloseau pentru corespondenţă, cărţi poştale cu antetul firmei. Acestea se francau cu timbre corespunzătoare tarifului intern sau extern. Am în colecţia mea o astfel de piesă expediată din Cernăuţi la data de 18 mai 1939, la un partener din Basel, Elveţia. Destinatarul returnează această carte poştală şi aplică timbrul elveţian peste cele româneşti, cu tarif corespunzător în epocă. Acest mod de returnare este destul de rar.

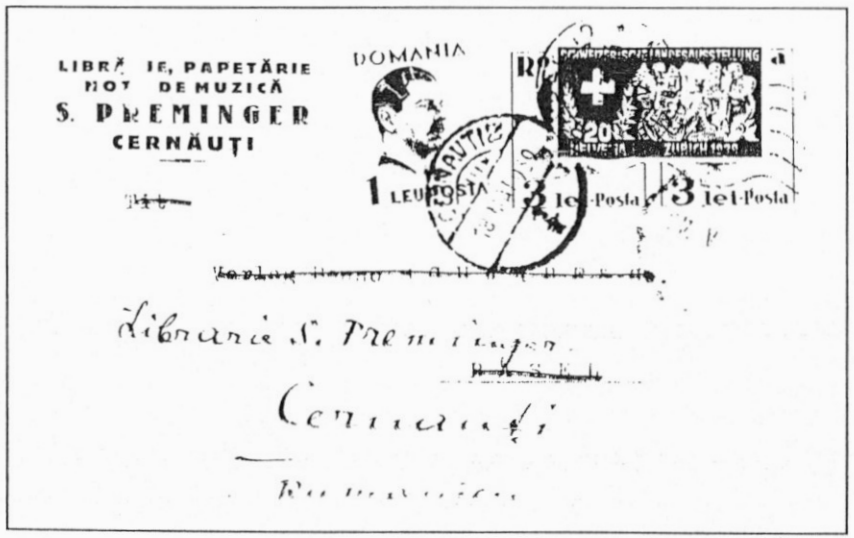

Gh. VĂDUVA

Din nou despre tabăra de internaţi polonezi de la Târgu-Jiu

Despre lagărul de internaţi polonezi de la Târgu-Jiu s-a scris în mai multe rânduri în revistele filatelice româneşti, iar existenţa şi condiţiile de funcţionare ale acestuia au fost documentate de alţi autori. Prezentul articol îşi doreşte doar să facă cunoscută celor interesaţi existenţa altor piese deosebite de istorie poştală românească, cu originea în acest loc. Figura alăturată reproduce faţa unui plic

expediat de un internat polonez Crucii Roşii din Geneva în noiembrie 1940, după intrarea trupelor germane în România. Plicul poartă pe el ştampila administrativă rotundă de culoare violet purtând textul „România/Ministerul Apărării Naţionale/ Tabăra de Internaţi Polonezi Târgu-Jiu", alături de stema Regatului în centru. Din textul acestei ştampile se poate deduce clar faptul că ofiţerii polonezi refugiaţi nu au fost internaţi într-un lagăr, ci într-o tabără! În perioada de început al celui de-al doilea război mondial, şi nu numai, România s-a aflat într-o situaţie delicată. Însă politicienii acelor vremuri nu au încălcat tratatele antebelice încheiate cu Polonia şi au oferit asistenţă refugiaţilor polonezi în ciuda protestelor germanilor. Se cunoaşte faptul că marea majoritate a militarilor polonezi aflaţi în România în

anul 1940 au părăsit ţara - via Turcia - şi au ajuns în Anglia, unde s-au constituit în unităţi de luptă integrate în armata britanică, de unde au continuat lupta împotriva celui de-al Treilea Reich. Militarii polonezi aflaţi în România nu au avut restricţiile pe care le au în general internaţii politici (aflaţi încarceraţi în acelaşi complex de la Târgu-Jiu, însă în condiţii uşoare de detenţie), au avut statut de refugiaţi. În sprijinul afirmaţiei de mai sus vine o altă piesă poştală expediată de un alt ofiţer polonez aflat aici, în luna noiembrie 1940. Este vorba despre un plic expediat recomandat la Detroit, în SUA. Plicul (nu este reprodus în cadrul acestui articol), este francat cu două mărci de 0,50 lei + una de 1 leu din emisiunea „Centenarul naşterii Regelui Carol I", cu o marcă de 0,50 lei, două de 1 leu şi una de 6 lei din emisiunea uzuale „Carol II" aflată în uz la acea dată. În afară de adresa expeditorului nu exista nici un semn care să indice faptul că această trimitere provine de la tabăra de internaţi polonezi de la Târgu-Jiu. Adresa expeditorului este „Târgu-Jiu, judeţul Gorj, Lagărul Polon, Baraca 43, România". Expeditorul acestui plic sau a avut acces liber în oraş ajungând şi la oficiul poştal Târgu-Jiu 2 (de unde este trimis plicul), sau l-a înmânat unui intermediar care l-a pus la poştă pentru acesta. Francatura, fără a fi vădit filatelică, este totuşi mai neobişnuită, datorită numărului relativ mare de mărci aplicate (7). Revenind la plicul reprodus alăturat, putem observa existenţa unor ştampile aplicate cu tuş roşu (după cunoştinţa mea nesemnalate până în prezent) „Luptător internat/Belligérant interné" şi „NEFRANCAT". Se cunoaşte faptul că, corespondenţa polonezilor aflaţi în tabăra de la Târgu-Jiu era scutită de francare. Plicul mai poartă pe el ştampila oficiului poştal „Târgu-Jiu/Poşta Rurală" (lagărul era amplasat probabil în afara oraşului) şi ştampila oficiului poştal „Târgu-Jiu 2", de unde a fost redirecţionat către Bucureşti şi mai apoi către Geneva.

Faptul că România a respectat tratatele interbelice încheiate şi a oferit ajutor polonezilor refugiaţi (militari şi nu numai) a creat nu numai o imagine bună ţării noastre (stricată de alţii între timp), ci şi un capitol interesant pentru cei pasionaţi de istorie poştală. Despre tabăra de internaţi polonezi poate se va mai scrie.

Dinu MATEI,
Toronto, Canada

Sponsori ai revistei „Curierul filatelic":

S.C. SIFFE ELECTRONIC S.R.L. SIBIU

şi

S.C. INTERMEDIA S.R.L. SIBIU

România în lume (VI)

În acest număr al revistei continuăm publicarea emisiunilor dedicate României de către statele care au iniţialele I, J, K şi L.

Islanda

1995 - Bloc format din reunirea mărcilor Yv 773-776 (Mi 820-823).
Pe manşetă, steag România. Serie: Campionatul european de handbal.

Israel

1) 23.08. 1993 - 3,60 s - Yv 1224 şi Yv BF 48.
Marca reproduce tabloul „Vasul emigranţilor" de Marcel Iancu (născut în România). Pe manşetă înscris „Israel-România" şi în limba română „Expoziţie filatelică binaţională". De asemenea înscris „dada" (curent literar artistic promovat de Marcel Iancu şi Tristan Tzara, poet, născut şi el în România). Unicat.

2) August 1993 - diverse valori - Timbru de distribuitor, Yv 8 şi 9.
Steag România. Înscris „Israel-România". Etichetă adezivă utilizată pentru francare în timpul expoziţiei Israel-România de la Tel-Aviv (1993).

Italia

1) 14.10. 1976 - 70 l - Yv 1273 - Mi 1541
Scenă de pe Columna lui Traian.
Serie: Expoziţia Italia '76.

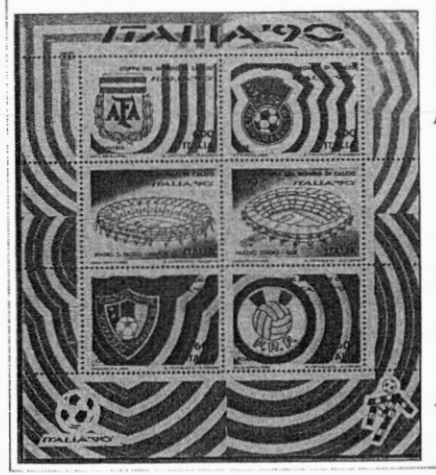

2) 24.03. 1990 - 600 l - Yv 1848 - Mi 2116.
Emblema Federaţiei Române de Fotbal, cu tricolor şi iniţialele FRF. Serie: Campionatul mondial de fotbal 1990.

Iugoslavia

1) 3.05. 1936 - 75 p + 25 p, 1 d 50 + 50 p, 1 d 75

Din nou despre...

Prima emisiune „Hohe Rinne" (1895)

Prima emisiune Păltiniş - Hohe Rinne este fără îndoială „regina" poştelelor locale transilvane. Raritatea mărcilor, caracterul lor exclusiv poştal, fără ingerinţe filatelice, precum şi legendele legate de primii lor cercetători şi colecţionari - Geza von Jakóts şi Ludwig Dengel - au creat o adevărată aureolă în jurul acestor mărci. Colecţionari şi „investitori" s-au aplecat asupra domeniului, încercând să-şi adauge în colecţii exemplare ale acestor mărci locale sau să afle cât mai multe despre ele. Lucrările în domeniu se pot număra pe degete. Cartea lui Dengel din 1947 (1), broşura fraţilor Williams din 1961 (2), câteva articole din Cinderella Philatelist ale dr-ului Liviu Cristea, lucrările lui Ettre Laszlo (3), Istoria Poşrală a Sibiului (4) a lui Emanoil Munteanu, şi în fine „Istoria Poştelor Locale Transilvane" (5), publicate de subsemnatul în 1998, cam acestea sunt lucrările mai mari care au încercat să prezinte publicului ceea ce se cunoaşte azi despre poştele hoteliere din Ardeal. Lor li se adaugă alte articole publicate în reviste filatelice, în general datorate aceloraşi autori, între care, în privinţa primelor mărci Păltiniş, evidenţiez articolul „Emisiunea I Hohe Rinne" (6) semnat de mine şi dr. L. N. Cristea în Filatelia nr. 6/1998... În articolul respectiv au fost descrise pentru prima dată (în detaliu!) cele patru tipuri ale Emisiunii I, modificare esenţială a datelor anterioare ce se refereau la numai două astfel de tipuri.

Dat fiind caracterul privat al emisiunilor Păltiniş, Bistra şi Măgura, ceea ce ştim azi despre ele nu se datorează publicării de către emitenţi a unor tiraje sau date legate de utilizare, ci muncii oneste a cercetătorilor care s-au bucurat să descifreze o istorie necunoscută, pornind de la piesele filatelice aflate în albumele lor sau ale colegilor, completând aceste date cu informaţii culese cu greu de la persoane implicate în domeniu la vremea respectivă sau din publicaţiile timpului. Am arătat astfel în IPLT că lucrarea „a avut la bază munca mai multor generaţii de cercetători. Din epocă s-au păstrat puţine informaţii despre poştele locale şi istoria a trebuit reconstituită pas cu pas, pornind de la obiectele de corespondenţă transportate de acestea, de la articole din ziare de epocă, manuale de călătorie şi, în general, de la orice documente ale vremii care au putut oferi date utile... Din lucrările anterioare am beneficiat de erudiţia, munca şi piesele de colecţie analizate sau reproduse în ele, identificând însă şi informaţii pe care noile date nu le-au validat. Acolo unde am specificat existenţa unor greşeli într-una sau alta din cărţile menţionate, nu am făcut-o pentru a le scade valoarea, ci doar pentru a evita perpetuarea în timp a unor opinii sau date eronate, tributare cunoştinţelor disponibile la un moment dat. Fără lucrările din care m-am străduit în bibliografie să nu omit vreuna, şi fără sprijinul amintit mai sus, monografia de faţă ar fi fost mult mai săracă şi îndepărtată de adevăr..."

Din păcate această apreciere a contribuţiilor precedente nu face casă bună cu opniniile şi modul de a gândi al unora dintre contemporani. O dovadă în acest sens este un articol publicat în „CF nr. 113/martie-aprilie 2001" de către Dr. Ernst Albert, intitulat „Hohe Rinne - Păltiniş, Prima Emisiune 1895", care îşi sintetizează punctul de vedere în frazele de sfârşit „Scopul acestei lucrări a fost descrierea tipurilor primei emisiuni Hohe Rinne din 1895. Încercările făcute până acum - cunoscute din literatura filatelică - s-au dovedit a fi incomplete sau eronate şi au dus la rezultate care pot fi combătute."

Lipsit de orice bibliografie, articolul în speţă copiază detaliile caracteristice

celor patru tipuri ale primei emisiuni publicate de mine şi dr. L. N. Cristea în (6), combătându-le numai numerotarea, adăugând microsemne ce nu se regăsesc la toate mărcile şi care nu sunt definitorii respectivelor tipuri. Dr. Ernst Albert a omis orice referire la sursa din care a copiat descrierile cu pricina, articolul său fiind lipsit de orice listă bibliografică a lucrărilor „incomplete şi eronate" anterioare. Republicat în engleză în „Cinderella Philatelist" şi în germană (*) în Revista Cercului de Studii Rumaenien al d-lui Fritz Heimbuchler, articolul este şi acolo lipsit de orişice referiri bibliografice şi la sursa de inspiraţie pentru descrierea celor patru tipuri ale emisiunii.

Faptul că între timp am primit două e-mail-uri din Marea Britanie care îmi semnalau descoperirea de către dr. Albert a tipurilor primei emisiuni Hohe Rinne (...) face inteligibilă lipsa bibliografiei şi atacarea în articolul Domniei sale a scrierilor anterioare, „eronate şi incomplete"...

Lăsând deocamdată la o parte vanitatea unui prezent gata oricând să planeze în derizoriu, să vedem câteva date noi, cu adevărat importante legate de PRIMA EMISIUNE HOHE RINNE.

1. PERIOADA DE CIRCULAŢIE

Data acceptată în mod tradiţional pentru punerea în circulaţie a acestor mărci este plasată la jumătatea lui iunie 1895. Până la articolul de faţă, circulaţiile semnalate s-au limitat la sezoanele de vară din 1895 şi 1896. Elemente mai noi extind însă perioada de utilizare a primei emisiuni Hohe Rinne cel puţin şi la vara lui 1897.

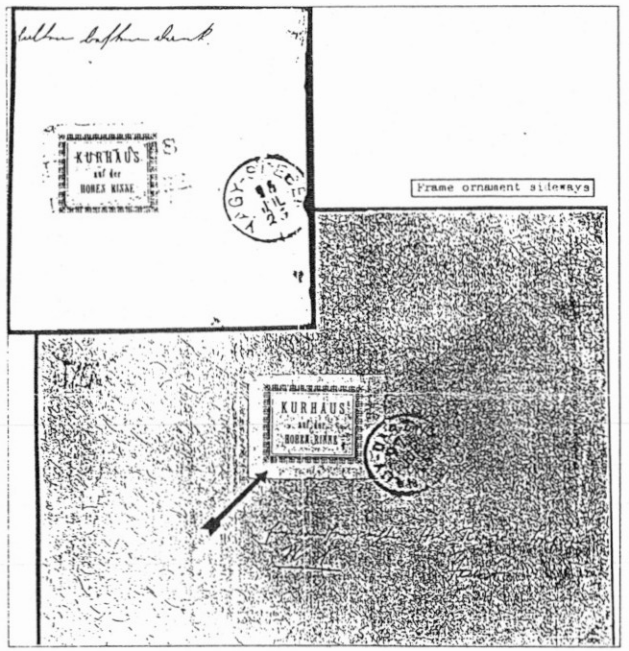

FIG. 1

Cele două plicuri din figura 1, foste cândva în colecţia Williams, sunt necunoscute publicului de la noi. Cel expediat către Cisnădie de la Păltiniş (semnat de Jakots!) are data ştampilei de sosire Nagy Dizsnod foarte clară: 97 Jul 15, certificând deci utilizarea mărcilor şi în sezonul 1897. De fapt, ceea ce cunoaştem cu certitudine este că în jurul lui 20 august 1898 deja se foloseau pe scrisorile trimise din staţiune mărci din emisiunea a II-a. Trecerea de la emisiunea I la cea de-a doua pentru francarea de scrisori s-ar fi putut deci produce oricând în a II-a parte a sezonului 1897 sau la începutul verii lui 1898. Cel mai probabil este că în 1897 să fi circulat emisiunea I, iar în 1898 să se fi trecut la cea de-a doua, dar o perioadă scurtă de interferenţă nu este imposibilă. Extinderea utilizării primei emisiuni şi în 1897 este foarte importantă pentru aprecierea cantităţii de mărci tipărite, după cum vom vedea în continuare.

2. TIRAJUL

Ludwig Dengel a menţionat în 1947 cifra de 500 pentru tirajul primei emisiuni Hohe Rinne, iar ulterior fraţii Williams şi Emanoil Munteanu au reluat această variantă. În 1986 Ettre Laszlo opiniază pentru numai 50 exemplare, tipărite cu titlu provizoriu, ca un fel de eseu, bazându-şi evaluarea pe raritatea deosebită a acestor mărci. Iniţial acest argument al numărului infim cunoscut m-a atras şi pe mine spre cifra dată de Ettre Laszlo, dar absurditatea unui atât de mic tiraj m-a determinat să scriu în Istoria Poştelor Locale Transilvane (1998) că „înclin să cred că data oferită de lucrarea lui Dengel (500 exemplare, N.A.), este cea reală".

Dr-ul Albert scrie despre tiraj: „Indiciile literaturii mai timpurii sugerează un tiraj de 500 exemplare (L. Dengel, Geza von Jakóts), dar publicaţii mai recente vorbesc de un tiraj mai modest de 50-100 exemplare (E. Lazlo şi M. Dragoteanu). Indicii mult mai probabile, susţinute şi de frecvenţa de întrebuinţare a sezoanelor estivale din anii 1895/96, pe lângă numărul extrem de redus al exemplarelor cunoscute astăzi, par să justifice tirajul mai redus".

Prin urmare, ca şi prof. dr. Ettre Laszlo, şi Ernst Albert propune un tiraj „mai redus", adică de 50-100 exemplare. Includerea mea în acest grup, după cum se vede din citatul redat din IPLT este probabil o confuzie mai veche. În plus nu dispun de nici o dată care să certifice evaluarea atribuită de dr. Albert lui Geza von Jakóts pentru tirajul primei emisiuni.

Pentru Ettre Laszlo (profesor universitar la Yale), cifrarea tirajului la doar 50 exemplare era exlusiv o apreciere legată de raritate, datorată şi justificabilă şi prin necunoaşterea celor patru tipuri ale mărcilor.

Afirmaţia dr-ului Albert e mai greu de înţeles. Domnia Sa a luat în mod cert cunoştinţă din articolul meu şi al d-lui dr. Cristea (apoi din IPLT) de existenţa celor 4 tipuri ale emisiunii (copiate şi renumerotate ulterior de dânsul în CF amintit). E puţin definit ca eronat şi necesar a fi combătut a crede că în 1895 tipografia Krafft din Sibiu ar fi confecţionat 4 (patru) matriţe ca să tipărească 50 (cincizeci) de timbre, adică 12 sau 13 cu fiecare matriţă (...). Şi la un tiraj propus de 100 mărci, 25 bucăţi tipărite cu fiecare matriţă ar fi fost o cifră derizorie.

Lăsând iarăşi prezentul deoparte, să vedem dacă nu cumva în lipsa unor date certe, cele statistice ale trecutului nu ne-ar putea fi de ajutor.

Afluenţa publicului la Păltiniş în primii ani ai staţiunii este într-adevăr foarte importantă, dar nicidecum în sensul gândit de dr. Albert, pentru care „frecvenţa de întrebuinţare a sezoanelor estivale din anii 1895/6... pare să justifice tirajul mai redus" (50-100 exemplare, n.n.).

Să vedem deci la ce concluzie ne poate conduce analiza tabelului cu afluenţa publicului la Păltiniş în anii respectivi, reprodus din IPLT în figura 2.

Asupra trimiterilor de scrisori în 1901-1906 avem date într-adevăr credibile, deci devine important să comparăm afluenţa din perioada respectivă cu cea din anii cercetaţi acum de noi, adică 1895-97. Se proate cu uşurinţă observa în figura 2 că în 1895-97 la Păltiniş au fost pe sezon tot cam atâţia vizitatori ca şi în sezoanele 1901-1906. Concluzia imediată este că numărul mediu per sezon al scrisorilor trimise de vizitatori nu a fost cu mult diferit în 1895/97 faţă de 1901/1906. Vom vedea care este importanţa acestei constatări.

În figura 3 prezentăm coala princeps de 12 bucăţi a mărcii Hohe Rinne pentru scrisori de 4 helleri din emisiunea 1900/1901 (colecţia dr. L.N. Cristea), pe care se văd clar adnotările din tipografie - 2000 stk (exemplare), respectiv noch 3.000 (încă trei mii). Prin urmare, 5000 mărci pentru scrisori a fost tirajul mărcii de 4 h din 1900/1901, aceste 5000 bucăţi consumându-se în cele 6 sezoane următoare: 1901-1906, ceea ce da o medie de 800-850 scrisori vehiculate per sezon. În consecinţă, în cele trei veri anterioare, 1895-97, numărul scrisorilor

Tabelul II: Durata sezoanelor şi afluenţa vizitatorilor la Hohe Rinne în anii 1894 -1913 prin prisma statutului lor de *"oaspeţi"* sau *"turişti"*.

Anul	Începutul şi sfârşitul sezonului	Numărul *"oaspeţilor"*	Numărul *"turiştilor"*	Total
1894	10 VI-15 IX	109	607	716
1895	1 VI- 9 IX	161	595	756
1896	15 VI-19 IX	128	533	661
1897	1 VI-15 IX	135	281	416
1898	1 VI-15 IX	127	397	524
1899	15 VI-15 IX	89	411	500
1900	15 VI-24 IX	162	348	510
1901	15 VI-20 IX	152	495	647
1902	20 VI-15 IX	167	356	523
1903	20 VI-15 IX	185	388	573
1904		199	429	628
1905		177	358	535
1906		165	366	531
1907		206	335	541
1908		212	740	942
1909		226	792	1018
1910		217	829	1046
1911		242	1189	1413
1912		219	459	678
1913		222	941	1163

FIG. 2

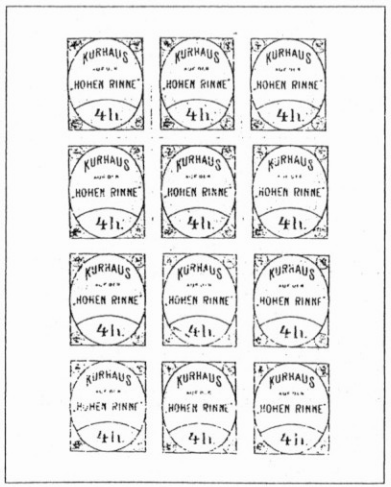

FIG. 3

FIG. 4

transportate trebuie să fi fost tot undeva în jurul lui 2500.

A susţine deci că în cele trei sezoane 1895-1897 s-ar fi folosit doar 50 (cincizeci) de mărci Hohe Rinne pentru francarea locală a peste două mii de scrisori apare în acest context logic ca o simplă fabulaţie. Mai mult, inclusiv cifra de 500 bucăţi oferită de către Dengel ca tiraj al emisiunii I apare şi ea ca fiind prea mică.

Revenind la datele de mai sus, dacă în 1901-1906 s-au vehiculat prin curierul local al Păltinişului aproximativ 800-850 scrisori pe sezon, cam aceeaşi frecvenţă trebuie să se fi înregistrat şi în 1895-97, ceea ce duce la un total de aproximativ 2.500 scrisori pentru perioada respectivă.

Lucrurile nu sunt însă atât de simple. Să vedem unde se complică evaluarea noastră.

Pentru 1901-1906 există argumente că mărcile locale s-ar fi aplicat în continuare (ca şi în 1895-98) nu numai pe scrisori trimise, ci şi pe chitanţe („tichete") porto, pentru corespondenţele SOSITE în staţiune. Luând în calcul acest fapt, trebuie considerat că acele 5.000 de plicuri din perioada 1901-1906 le includ atât pe cele trimise din staţiune, cât şi pe cele sosite la Păltiniş. Prin urmare, frecvenţa de 800-850 scrisori s-ar referi la toate scrisorile vehiculate de curier per sezon, incluzând ambele sensuri - din şi către staţiune. Ori, în 1895-97, pe chitanţele porto pentru scrisorile sosite în staţiune s-au anulat mărci ale emisiunii a II-a şi nu ale emisiunii I, care s-a utilizat, după cum am arătat în IPLT, numai pe trimiteri din Păltiniş. Luând în considerare că întotdeauna din staţiune s-au trimis mai multe corespondenţe decât s-au primit acolo (fapt valabil şi pentru scrisori, nu numai pentru cărţile poştale), din cele 2.500 scrisori vehiculate de curier în 1895-1897, cifra celor trimise de la Păltiniş şi francate cu mărci din emisiunea I, trebuie să fi fost undeva între 1.500 şi 2.000. Dacă socotim însă ca în primul raţionament, că în 1901-1906 cele 5.000 mărci de 4 h din emisiunea 1900/1901 s-au aplicat doar pe scrisori din staţiune, nu şi pe chitanţe „porto", atunci frecvenţa de 850 pe sezon rămâne a se referi numai pentru trimiteri din staţiune, deci antitatea pentru 1895-97 ar fi fost în jur de 2.500 scrisori expediate. Întrucât nu avem motive să credem că francatura locală nu s-ar fi aplicat în 1895-97 pe toate scrisorile, acesta trebuie să fi fost tirajul real al primei emisiuni Păltiniş - anume între 1.500 şi 2.500 bucăţi! În cea mai rezervată ipoteză, tirajul trebuie să fi fost oricum de peste 1.000 de exemplare.

Apreciez, în acest context, că raritatea actuală a primei emisiuni Păltiniş se datorează nu unui tiraj infim, ci în primul rând caracterului ei nefilatelic, atât ca utilizare, cât şi ca aspect. Fără valoare nominală înscrisă, fără un desen care să atragă colecţionarii şi să o considere ca fiind efectiv o marcă poştală,prima emisiune Hohe Rinne nu a focalizat decât târziu atenţia cercetătorilor, într-un moment în care deja un procent enorm din plicurile circulate cu ea fuseseră distruse. Nu e de mirare că nici măcar după 50 de ani de la circulaţia ei, în 1945, Adam Mitache (preluând date de la Jakóts) nu menţiona existenţa acestor mărci între emisiunile Păltiniş (8).

În IPLT din 1998 am luat drept bună cifra de 500 pentru tirajul primei emisiuni Hohe Rinne în primul rând deoarece i-am creditat pe Jakóts şi Dengel ca având acces direct la informaţiile oferite de Tipografia Krafft din Sibiu. Premisa nu a fost însă corectă, nici cifrele oferite pentru alte câteva emisiuni Păltiniş, neavând un suport real. În numărul viitor din Curierul Filatelic voi arăta că în mod similar nici tirajul menţionat de către Dengel (şi preluat apoi de către toţi autorii) pentru mărcile Bistra nu este corect.

3. Modul de tipărire

Toţi autorii care s-au ocupat de acest subiect au scris până acum că emisiunea I Hohe Rinne s-ar fi tipărit în role orizontale. Acest punct de vedere a fost

determinat de dantelura exclusiv verticală a acestor mărci şi de preluarea fără rezerve a acestei opinii inclusă de literatura „clasică" a domeniului.

Voi arăta într-un articol special destinat acestui subiect, care va fi publicat în „Filatelia", că prima emisiune Hohe Rinne nu s-a tipărit în role CI ÎN COLI (probabil de dimensiuni mici) şi voi prezenta o posibilă alcătuire a planşei de tipar. Numărul mare de ilustraţii necesar acestui articol şi formatul revistei Curierul Filatelic nu permit aici detalierea subiectului.

Specific doar faptul că speculaţiile de până acum asupra blocului-report al emisiunii au fost tributare acestei paradigme a tipăririi în role orizontale, căreia i-a căzut multă vreme în plasă şi autorul acestui articol. Ca într-un pat al lui Procust, am încercat cu toţii să încadrăm tipurile mărcilor (în speţă dantelurile lor), integrându-le unei tipăriri în role. Ideea greşită a mea şi a dr. Liviu N. Cristea că tipul IV ar proveni din regravarea tipului I (7, 6) se datora tocmai încercării de a reconstitui un bloc report tip rolă-orizontală, altminteri greu de imaginat cu două capete din stânga şi nici unul din dreapta. De fapt, cel mai probabil bloc-report al primei emisiuni Hohe Rinne este blocul de 4:

I	**II**
IV	**III**

Numerotarea tipurilor este cea precizată de mine şi de dr. Liviu N. Cristea în lucrările amintite mai sus. Fără a intra în toate detaliile aici, este interesant pentru cititorul acestui articol să arunce o privire asupra plicurilor din fig. 1. Va observa că marca de tip I de pe plicul sosit la Nagy-Disznod este tăiată sus şi la stânga şi ruptă de mână jos, având totodată colţul din stânga-sus detaşat.

În fig. 4 (pag. 9) este prezentată o altă marcă din colecţia L.N. Cristea, tot de tipul I şi tot de pe un plic sosit la Cisnădie - Nagy Disznod (cel din fig. 1 a permis şi corectarea supoziţiei anterioare că marca din fig. 4 ar avea ştampila de tranzit sau sosire Nagy Szeben, adică Sibiu). Se observă că şi aceasta are colţul din stânga-sus detaşat în mod similar cu cea de pe plicul din fig. 1. Aceste prime detalii sugerează că administratorul Păltinişului ţinea micile coli cu mărci din emisiunea I prinse la un colţ prin înţepare cu un ac... Tăieturile de sus şi din stânga ale mărcii de tipul I de pe plicul spre Nagy Disznod corespund cu colţul din stânga-sus al colii, latura ei de jos ruptă de mână corespundea cu limita dintre două timbre, care se separau la Păltiniş din coală, fie prin rupere manuală, fie prin tăiere cu foarfeca. Analog, marca de tipul III de pe celălalt plic din fig. 1 este ruptă de mână sus, deci nu aparţinea marginii de sus a colii... Revin la necesitatea de a prelua selectiv din lucrările anterioare elementele şi datele validate de proba timpului şi a le înlocui pe cele dovedite ca nereale cu informaţii pe care noile deschideri le aduc mai aproape de adevăr. Cercetarea istoriei poştale şi în special a domeniilor ei dificile e o activitate cu reuşite pas-cu-pas şi cu multe dileme, pe care doar timpul le rezolvă, şi nici el întotdeauna. Nici o rezolvare nu poate veni însă din a califica munca unor oameni ca Ludwig Dengel, Geza von Jakóts sau Emanoil Munteanu drept „eronată" şi „incompletă" şi din încercarea de a-i „combate" cu articole precare...

Dr. Mircea DRAGOTEANU

Bibliografie

1. Ludwig Dengel - Istoria oficiilor poştale particulare şi mărcile lor, foste în circulaţie pe teritoriul României de astăzi, Sibiu, 1947;
2. L.N. & M. Williams - Hotel Posts of Hungary & Romania, Lonon, 1962;
3. Ettre Laszlo - Az Erdély magánhotel posták története a XIX. Század utolsö eveiben és a XX. Szazad elsöo negyedében, Budapest, 1985;
4. E. Munteanu - Istoria Poştală a Sibiului, Sibiu, 1980;
5. M. Dragoteanu - Istoria Poştelor Locale Transilvane, Cluj, 1998;
6. M. Dragoteanu, L.N. Cristea - Prima Emisiune Păltiniş, revista Filatelia nr. 6/1998;
7. Adam Mitache - Timbrele locale în România, revista Filatelia din 1 şi 15 mai 1945, Bucureşti.

Curiozităţi...
ale Poştei Române

După ştampila aplicată, Oficiul Poştal Bucureşti 63 a ajuns deja în 1 noiembrie 2002, deşi noi suntem abia în februarie 2002!

FIG. 1

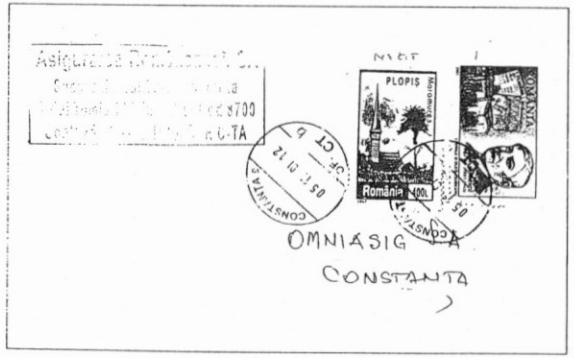

Scrisoare care a plecat in data de 5 noiembrie 2001 ora 12

FIG. 2

şi a ajuns în aceeaşi localitate (Constanţa) la 6 noiembrie 2000 ora 12!

FIG. 3

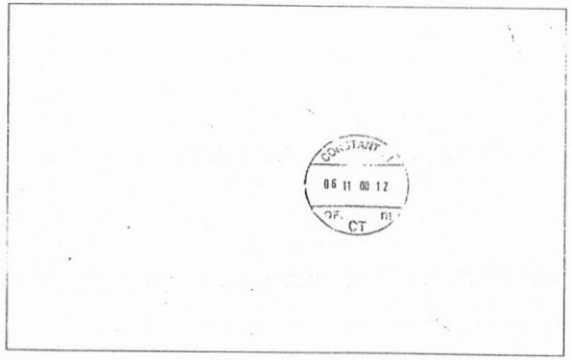

Ioan MUNTEANU

O nouă ştampilă de cenzură

Revistele filatelice, atât din ţară cât şi din străinătate, continuă să publice completări la preţioasa lucrare a d-lor Teleguţ - Thielk, intitulată "Postzensuren in Rumänien 1913-1950".

Necercetată până acum în întreaga sa complexitate, activitatea poştei române pe teritoriul Ungariei din perioada 19.04. 1919 - 30.03. 1920, prezintă aspecte din cele mai neaşteptate.

În acest context, vreau să semnalez existenţa unei ştampile de cenzură încă nesemnalată. Este vorba despre o ştampilă de cenzură românească, aplicată la oficiul poştal din Nyiregyháza (Ungaria) pe o vedere expediată în luna octombrie 1919 spre România. Această ştampilă este de tip linear, pe două rânduri, de culoare violacee, având dimensiunile de 62 x 9 mm, iar textul CENZURA ROMANA / DIN NYIREGYHÁZA

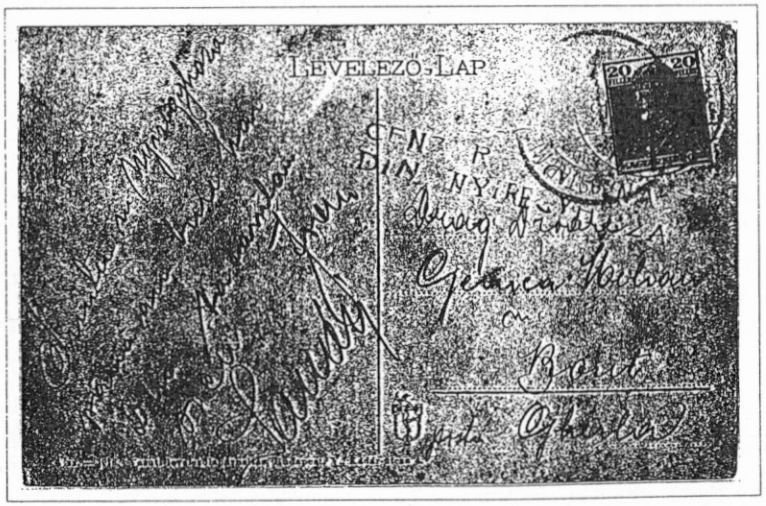

Mai este un lucru interesant, şi anume: pe lângă ştampila maghiară (de expediere?) se mai poate observa amprenta unei ştampile militare române, din păcate aproape ilizibilă, desluşindu-se numai porţiunea ...POSTAR MILI..., ştampila prezentând eroare de inscripţionare POSTAR în loc de POSTAL.

Sper că prin cele semnalate, am reuşit să umplu din nou un gol cât de mic privind clarificarea unor probleme privind istoria poştală din acea perioadă.

Francisc KIRALY

CURIERUL FILATELIC

„LE COURRIER PHILATELIQUE"
„PHILATELIC MESSENGER"
„DER BRIEFMARKEN KURIER"

FONDATOR: AUREL ANTON
DIRECTOR EDITOR: PROF. NICOLAE SALADE

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA

ROMÂNIA - 2400 Sibiu 7
Strada Octavian Goga nr. 45
Telefon 0040/069/24.46.50

Autorizaţia:
Nr. 13.944 eliberată de Consiliul Judeţean Sibiu
pe baza Decretului Lege nr. 54/1990

PRIMI COLABORATORI:

† Ing. Kiriac Dragomir
Dr. Liviu N. Cristea
Ing. Silviu N. Dragomir

Şef subredacţie Bucureşti: Cezar Vasilescu

Cod fiscal: 9572529 CONT B.C.R. SIBIU NR. 45903155150

REPREZENTANŢII NOŞTRI ÎN ŢARĂ:

ALBA-IULIA: Ing. Alexandru Cadariu
ALEXANDRIA: Marcel Scarlat
ARAD: Ioan Gomboş
ARBORE-Suceava: Prof. Gheorghe Dolinski
BACĂU: Ioan Catană şi Mihai Ceucă
BAIA MARE: Cătălin Itoaie
BISTRIŢA-NĂSĂUD: Mircea Calu
BÂRLAD: Dr. Nicu Botezatu
BOTOŞANI: Prof. Ştefan Nicolau
BRAŞOV: Iosif Gherca
BRĂILA: Ioan Adrian Stan
BUCUREŞTI: Cezar Vasilescu
BUZĂU: Ing. Florentin Corneliu Andrei
CARACAL: Ing. Ion Marin
CARANSEBEŞ: Petru Călinescu
CÂMPIA TURZII: Ing. Dezideriu Lazăr
CÂMPULUNG MOLDOVENESC: Codrat Puha
CLUJ-NAPOCA: Col. Victor Surdu
CONSTANŢA: I. Munteanu + V. Avramescu
CORABIA: Prof. Dorin Mărghidanu
CRAIOVA: Gheorghe Văduva
DEJ: Dr. Emilian Pavel
DEVA: Ladislau Zalanyi
DUMBRĂVENI (SIBIU): Ewald Hacker
FĂGĂRAŞ: Ing. Nicolae Borzea
FILIAŞI (DOLJ): Gheorghe Văduva
FOCŞANI: Nicolae Stan
GALAŢI: Petrache Moraru
GIURGIU: Niculae Niculae
HUNEDOARA: Dr. Alfred Schmidt
HUŞI: Paul Vasiluţă
IAŞI: Florin Patapie-Raicu
LUGOJ: Nicolae Costan
MEDIAŞ: Mircea Barabulă
MIERCUREA-CIUC: Bencze Károly
MOLDOVA VECHE: Ing. Gheorghe Ivan
ORADEA: Col. (r) Ioan Paluşan
ORAVIŢA: Ioan Aiacoboaei
PIATRA-NEAMŢ: Eduard Nicolau
PITEŞTI: Gheorghe Lescuţ
PLOIEŞTI: Ştefan Zaharia
PREDEAL: Gheorghe Gîlea
RÂMNICU VÂLCEA: Adrian Miuţu
REŞIŢA: Gheorghe Cîrcu
ROMAN: Mircea Murărescu
SATU MARE: Coriolan Marincaş
SIGHETUL MARMAŢIEI: Harald Kurt Krause
SINAIA: Ion Chivoiu
SFÂNTU GHEORGHE: Josef Almoş
SLATINA: Prof. Cornel Manolescu
SUCEAVA: Ioan Petraru
TÂRGU-JIU: Gheorghe Pop
TÂRGU-MUREŞ: Felcser Zoltan
TIMIŞOARA: Anghel Ivan
TULCEA: Marin Florea
TURDA: Petru Suciu
TURNU MĂGURELE: Prof. Mircea Dragnea
ZALĂU: Daniel Mureşan

„CURIERUL FILATELIC" APARE O DATĂ LA DOUĂ LUNI.
Poate fi procurat de la reprezentanţii noştri care pot fi contactaţi în zilele de schimb filatelic de la Asociaţiile Filatelice din fiecare oraş.

Mărci poştale uzuale Mihai-I Vederi francaturi externe

Emisiunea de mărci poştale uzuale cunoscută sub numele de „Mihai I Vederi" (CMPR '74 nr. 1122-1132) pusă în circulaţie imediat după reforma monetară din 15 august 1947 este probabil una dintre cele mai frumoase serii de timbre uzuale emise vreodată de Poşta Română. Formată din 11 valori, a fost destinată francării obiectelor de corespondenţă corespunzător noilor tarife poştale rezultate după 15 august 1947. După instaurarea forţată a comunismului în România seria a mai circulat încă câteva luni, fiind întâlnite corespondenţe francate cu mărci din această emisiune până în august 1948. În perioada martie-aprilie 1948 întreaga emisiune a fost supratipărită cu literele „RPR" aplicate peste chipul Regelui. Pe trimiteri externe francaturi mixte cu mărci fără supratipar împreună cu mărci cu supratipar se întâlnesc frecvent. Francaturi mixte cu astfel de mărci împreună cu primele mărci uzuale ale Republicii sunt de asemenea frecvente. Combinaţii formate cu mărci poştale din 3 emisiuni diferite, mărci poştale fără supratipar, cu supratipar, şi mărci uzuale „Stema RPR-1948" sunt mai rare. Şi mai rare decât acestea din urmă sunt combinaţii de francatură formate şi cu mărci aşa-zis filatelice. O excepţie o fac mărcile emisiunii „Fabrica de Timbre" (CMPR '74 1150 şi 1187) şi „Constituţia RPR" (CMPR '74 1173-1175) care se întâlnesc destul de frecvent în combinaţie cu mărci din emisiunile „Mihai-I Vederi" pe trimiteri externe.

Articolul de faţă îşi propune să prezinte celor interesaţi câteva francaturi externe deosebite cu astfel de mărci aplicate pe trimiteri poştale din perioada 1947-1950. Mărcile IOVR au fost obligatorii şi la francarea corespondenţelor externe în perioada 8 decembrie 1947 - 31 decembrie 1948, în primele luni întâlnindu-se pe corespondenţe mărcile fiscale cu supratipar IOVR (CMPR TA. 32), ulterior acestea fiind înlocuite cu mărci IOVR definitive (CMPR '74 TA. 34 şi TA. 35; cea din urmă întâlnindu-se mai rar comparativ cu prima). În perioada 15 august 1947 - 28 ianuarie 1952 tariful pentru o scrisoare simplă externă, indiferent de ţara de destinaţie, în greutate de până la 20 de grame, a fost de 15 lei. Astfel de scrisori externe francate cu marca de 15 lei din cele 2 emisiuni „Mihai-I Vederi" (fără şi cu supratipar) sunt comune. Probabil ca la unele oficii poştale din ţară aceste mărci fiind solicitate des au fost epuizate după un anumit timp şi până la reîmprospătarea stocului au fost folosite şi alte combinaţii de francatură, cele mai comune fiind formate din mărci cu valori nominale de 5 lei + 10 lei sau de 3 x 5 lei. În perioada menţionată mai sus tariful pentru expedierea unei cărţi poştale simple sau cărţi poştale ilustrate în străinătate, indiferent de ţara de destinaţie, a fost de 8 lei. Cum emisiunea „Mihai-I Vederi" nu are în componenţă un timbru cu o astfel de valoare, cel mai des s-au folosit mărci de 3 lei în combinaţie cu cele de 5 lei. Alte francaturi realizate numai cu mărci uzuale „Stema RPR-1948" (unele comune, altele deosebite sau mai rare) există însă nu fac obiectul prezentului articol. Taxa de recomandare pentru o scrisoare expediată în străinătate a fost de 21 de lei. Pentru trimiterea unei scrisori recomandate, în străinătate, indiferent de ţara de destinaţie, în greutate de până la 20 de grame, tariful poştal a fost de 15 + 21 = 36 lei, astfel că marca de 36 de lei din emisiunea „Mihai-I Vederi" (fără şi cu supratipar) se întâlneşte frecvent

aplicată singular pe astfel de trimiteri. Francaturi deosebite au rezultat acolo unde aceasta nu a fost disponibilă şi s-au utilizat alte combinaţii de mărci poştale pentru a rezulta tariful corect. Lucrurile devin mai interesante acolo unde greutatea trimiterii depăşeşte 20 de grame, fiecare treaptă de greutate fiind taxată la expediţie cu alţi 8 lei (treptele de greutate fiind de 100 de grame până în 1 iulie 1948 şi de 50 de grame după această dată). Taxa pentru o scrisoare expres expediată în străinătate a fost în perioada 15 august 1947 - 28 ianuarie 1952 de 31 de lei. În general, cei care au trimis scrisori expres, le-au trimis şi recomandat, deci cele trimise numai expres sunt mai rar întâlnite decât cele expediate recomandat + expres. Combinaţiile de francaturi posibile la astfel de trimiteri poştale cresc substanţial, având în vedere faptul că la cele două emisiuni de uzuale în discuţie nu au existat valori de 46 de lei (scrisoare expres) sau de 67 de lei (scrisoare recomandat + expres). Lucrurile devin şi mai interesante la trimiterile poştale expediate extern par avion, având în vedere faptul că în perioada 15 august 1947 - 28 ianuarie 1952 au existat supratаxe poştale aeriene diferite pentru fiecare ţară în parte. În limita spaţiului disponibil prezint câteva trimiteri poştale interesante după părerea mea.

Figura 1 prezintă o scrisoare simplă expediată în 2 septembrie 1947 de la

FIG. 1

Timişoara la Viena, francată cu 3 mărci de 5 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi" (tarif poştal corect pentru o scrisoare simplă externă). Aplicarea însemnelor de cenzură pe corespondenţa civililor din România a încetat oficial în februarie 1946, însă în Austria cenzura civilă era încă în vigoare în septembrie 1947. Plicul a fost desfăcut şi relipit cu ajutorul unei benzi adezive de culoare maron, iar cenzura austriacă a aplicat pe faţa acestuia ştampila rotundă cu tuş violet purtând textul „Ostereichische Zensurstelle/519/W".

În figura 2 se poate vedea o frumoasă francatură multicoloră (2 x 3 + 19 + 20 lei = 36 lei - tarif poştal corect pentru o scrisoare recomandată externă) pe un plic recomandat expediat în 26 noiembrie 1947 de la Bucureşti în London, Ontario, Canada. Destinatarul mutându-se între timp în localitatea Cooksville, plicul a fost redirecţionat la noua adresă a acestuia, ştampilele de tranzit :Montreal De 23 47 Canada", „To(ronto) & Lon(don) De 23 47 No.3" şi

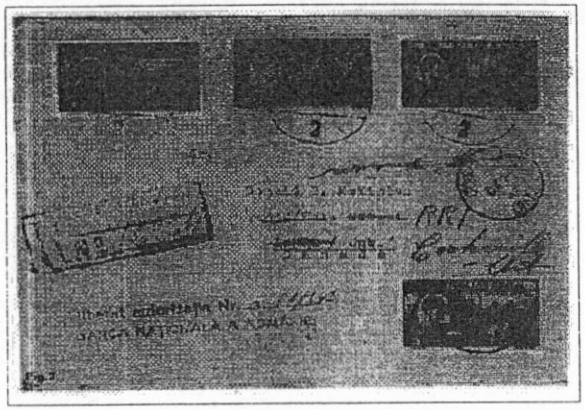

FIG. 2

„Cooksville De 24 Ont(ario)" fiind aplicate pe spatele plicului. Probabil că în această scrisoare au fost trimise mărci poştale care necesitau aprobarea Băncii Naţionale a României pentru export, astfel încât pe faţa plicului este aplicată ştampila de culoare violet purtând textul „Eliberat autorizaţia Nr.../BANCA NAŢIONALĂ A ROMÂNIEI", iar pe spate este aplicat sigiliul rotund al băncii.

Plicul din figura 3 a fost expediat recomandat + par avion în 3 decembrie 1947 de la Bucureşti la Boston, unde a ajuns în 11 decembrie (un adevărat record!),

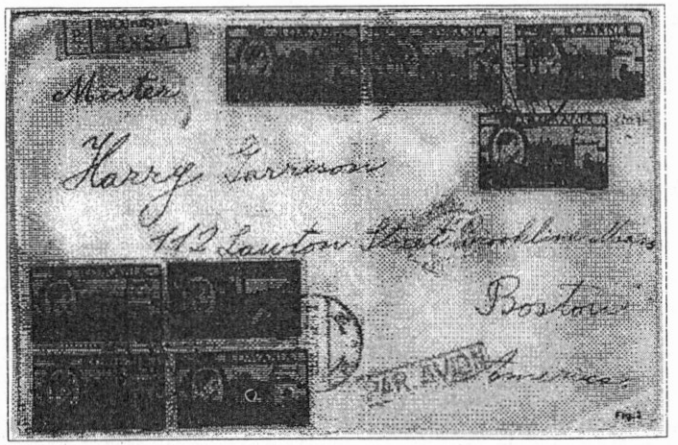

FIG. 3

după ce a tranzitat prin New-York şi Brookline,Massachusets (ştampilele de tranzit + cea de sosire sunt aplicate pe verso), fiind francat cu nu mai puţin de 7 mărci de 12 lei şi una de 3 lei (total 87 lei, tarif poştal corect) din emisiunea „Mihai-I Vederi".

O foarte frumoasă francatură multiplă formată din 10 mărci poştale din această emisiune (1 + 2 + 3 x 3 + 5 + 10 + 12 + 15 + 32 = 86 lei) a fost aplicată pe spatele

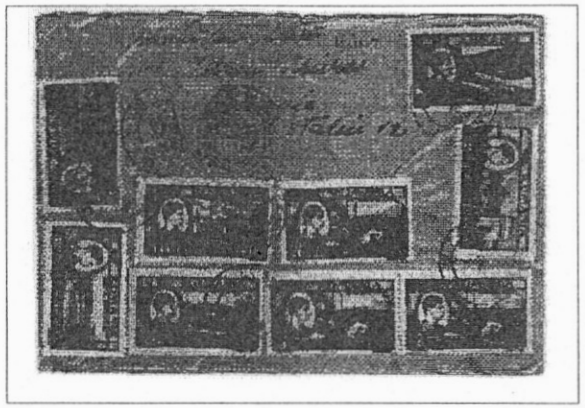

FIG. 4

plicului recomandat + par avion din figura 4 expediat în 13 ianuarie 1948 de la Târgu-Mureş la New-York, unde a ajuns în 27 ianuarie. Au venit comuniştii la putere, scrisorile ajung mai greu la destinaţie... Marca de 5 lei şi timbrul IOVR sunt aplicate pe faţa plicului. De remarcat faptul că tariful poştal corect pentru expedierea acestei scrisori ar fi fost de 87 lei. Cum nimeni nu a observat lipsa de 1 leu, pe această trimitere nu s-au aplicat nici un fel de însemne care să ateste insuficienţa francaturii.

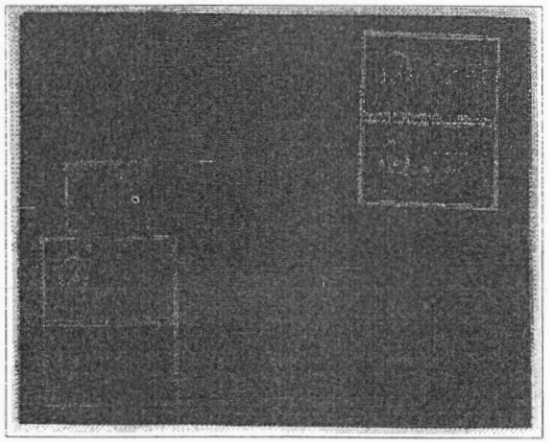

FIG. 5

Figura 5 prezintă o rară trimitere imprimat din 15 ianuarie 1948 de la Bucureşti spre Hopewell, S.U.A., francată cu o pereche verticală de 0,50 lei şi una de 1 leu împreună cu timbrul IOVR obligatoriu, corespunzător tarifului poştal corect de 3 lei pentru o trimitere poştală imprimat expediată în străinătate aflat în vigoare la data respectivă.

FIG. 6

În figura 6 se poate vedea o circulaţie târzie a unei anumite cărţi poştale îndoite expediată în 30 martie 1948 de la Bucureşti spre Berna, Elveţia, taxată la expediţie cu 8 lei (francatură compusă dintr-o marcă de 5 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi" alături de o marcă de 1 leu şi una de 2 lei din aceeaşi emisiune cu supratipar „RPR" împreună cu timbrul IOVR obligatoriu) tarif poştal corect pentru o carte poştală simplă expediată în străinătate.

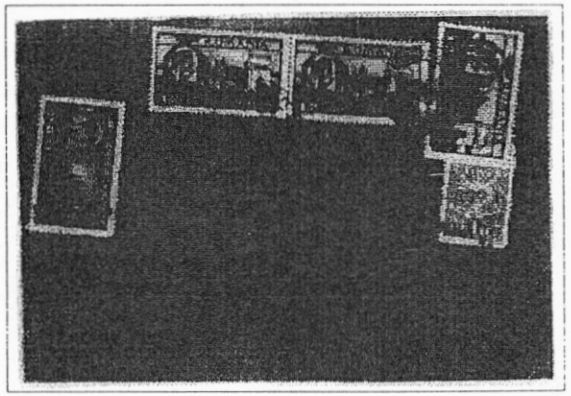

FIG. 7

Figura 7 prezintă o scrisoare recomandată expediată în 3 aprilie 1948 de la Bucureşti la Firenze, Italia, francată cu o marcă de 20 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi" alături de 3 mărci de 12 şi 2 de 5 lei din aceeaşi emisiune cu supratipar „RPR", ultimele 2 fiind aplicate pe verso-ul plicului, alături de timbrul IOVR obligatoriu. Tariful poştal corect pentru această trimitere ar fi fost de 67 lei, însă cumva oficiantul poştal care a aplicat mărcile pe plic a socotit greşit şi a pus mărci poştale în valoare de numai 66 lei. Din nou, nici un însemn care să ateste insuficienţa francaturii.

Superba francatură în valoare de 36 lei vizibilă în figura 8 formată din 4 mărci

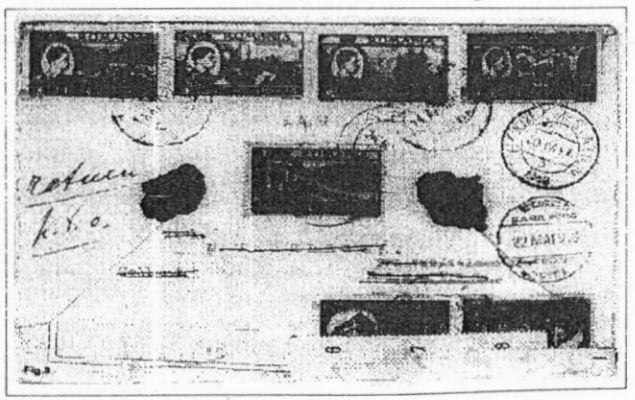

FIG. 8

diferite din emisiunea „Mihai-I Vederi" (1 + 3 + 5 + 10 lei), una de 2 lei din aceeaşi emisiune cu supratipar „RPR", un tete-beche din emisiunea „Fabrica de Timbre" (2 x 7,50 lei) împreună cu timbrul IOVR obligatoriu (acesta aplicat pe faţa plicului) a fost aplicată pe o scrisoare recomandată expediată în 14 aprilie de la Arad la Haarlem, Olanda, unde a ajuns în 20 aprilie. Trimiterea conţinând probabil mărci poştale a fost supusă controlului Băncii Naţionale a României, dovadă fiind aplicarea pe plic a sigiliului în ceară al acesteia. Nu se ştie dacă plicul a ajuns desfăcut sau a fost cenzurat în Olanda, însă este lipit în mod grosolan în partea de jos cu hârtie adezivă de la o margine de coală de mărci poştale. Destinatarul fiind de negăsit, trimiterea a fost returnată în 19 mai expeditorului la Arad, unde a ajuns în 24 mai via Bucureşti (22 mai).

O altă francatură spectaculoasă se poate vedea în figura 9 pe un plic expediat recomandat + par avion în 24 mai 1948 de la Arad la Piestany, Cehoslovacia, via Bucureşti. Este formată cu mărci din 3 emisiuni poştale diferite, alături de timbrul obligatoriu IOVR după cum urmează: 1 marcă de 36 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi", 3 de 3 lei din aceeaşi emisiune cu supratipar „RPR", una de 1 leu şi 3 de 2 lei din emisiunea „Constituţia RPR", totalizând 52 de lei, cu 12 lei mai mult decât necesar.

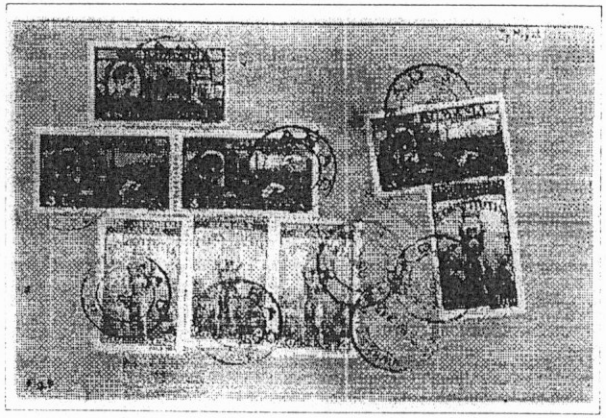

FIG. 9

Cele 3 mărci de 1 lei din emisiunea „Constituţia RPR", alături de o marcă de 5 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi" (total 8 lei, tarif poştal corect) împreună cu timbrul IOVR din figura 10 au fost aplicate pe un suport format dintr-o carte poştală militară cu marca fixă în valoare de 4.000 lei (una dintre mărcile adezive acoperă marca fixă, lucru comun pentru cărţile poştale de inflaţie expediate după data de 15 august 1947), trimisă în 16 iulie 1948 de la Siret, Bucovina, la Haifa, în Palestina, cu puţin timp înaintea înfiinţării statului Israel. Din motive de neînţeles, de pe această trimitere lipseşte ştampila de cenzură britanică din Palestina.

FIG. 10

Un frumos bloc de 6 mărci de 0,50 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi", alături de marca de 12 lei din emisiunea „Recensământul-1948" şi timbrul obligatoriu IOVR, a fost aplicată

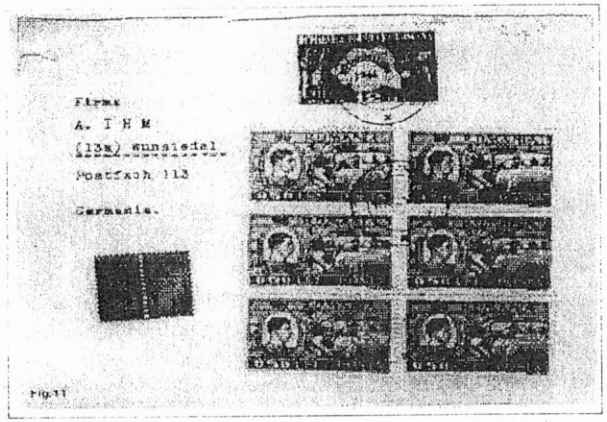

FIG. 11

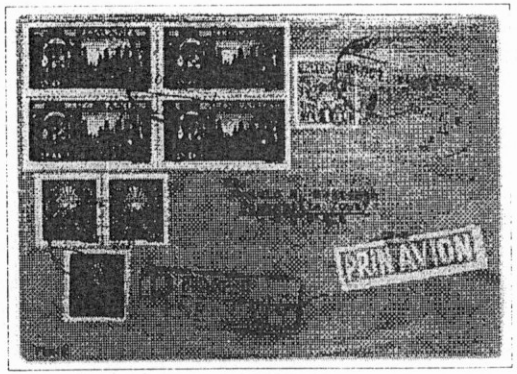

FIG. 12

pe plicul din figura 11 expediat în 18 martie 1948 de la Timişoara în Germania, tarif poştal corect de 15 lei.

Un bloc de 4 mărci de 20 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi" cu supratipar „RPR", împreună cu o pereche orizontală de mărci de „0,50 bani" şi o marcă de 3 lei din emisiunea „Stema RPR-1948", împreună cu timbrul IOVR, a fost aplicat pe scrisoarea prezentată în figura 12 expediată în 26 octombrie 1948 de la Bucureşti la Cooksville, Ontario, Canada, unde a ajuns în 10 noiembrie (ştampila de sosire împreună cu cele de tranzit din Montreal, Toronto şi Owen Sound sunt aplicate pe verso). Tariful poştal de 84 lei este corect pentru o scrisoare recomandat + par avion expediată din România în Canada. De remarcat prezenţa mărcii IOVR de culoare violet (CMPR '74 TA. 35) şi a mărcilor cu eroare de machetare „bani 0,50" în loc de „lei 0,50", acestea din urmă având o putere de circulaţie de doar 3 luni. Cu toate acestea, mărcile de „bani 0,50" nu sunt rare pe trimiteri poştale, atât interne cât şi externe, aşa cum se crede, ele fiind folosite masiv la francare în perioada august-octombrie 1948.

Figura 13a şi 13b prezintă faţa respectiv spatele unei scrisori recomandat + expres expediată în 9 noiembrie 1948 de la Arad la Montevideo, Uruguay. Un plic cu o foarte rară destinaţie şi cu o splendidă francatură formată din nu mai

FIG. 13a

puţin de 8 mărci de 36 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi" cu supratipar „RPR", o marcă de 1 leu din emisiunea „Stema RPR-1948" împreună cu timbrul IOVR obligatoriu. Probabil că trimiterea a fost mai grea de 50 grame, astfel încât francatura aplicată totalizează 289 lei (o sumă foarte mare pentru anul 1948). Tariful poştal corect pentru o scrisoare în greutate până la 50 grame expediată recomandat + par avion în Uruguay în anul 1948 era de 115 lei, taxa par avion fiind de 79 lei. Şi această trimitere a conţinut probabil mărci poştale destinate unui colecţionar, autorizaţia Băncii Naţionale şi sigiliul acesteia fiind aplicate pe plic.

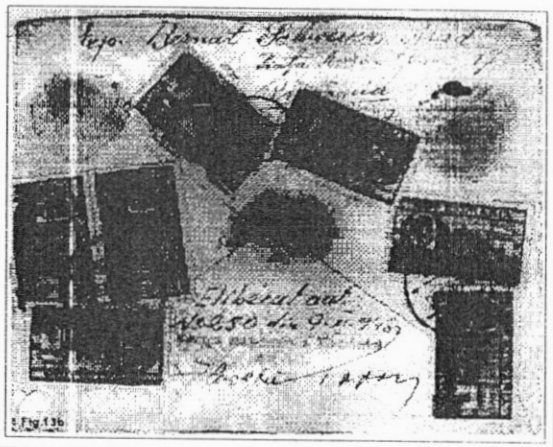

FIG. 13b

Următorul plic în discuţie, prezentat în figura 14 a fost expediat recomandat + par avion la 27 noiembrie 1948 de la Piatra-Neamţ la New-York, unde a ajuns în 4 decembrie şi este francat cu 2 mărci de 32 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi" cu supratipar „RPR", 2 mărci de 3 lei din emisiunea „RPR-1948" şi o marcă de 10 lei din emisiunea „Săptămâna Presei Democratice", totalizând 80 lei, tarif poştal corect. Expeditorul a uitat să aplice pe această trimitere timbrul obligatoriu IOVR.

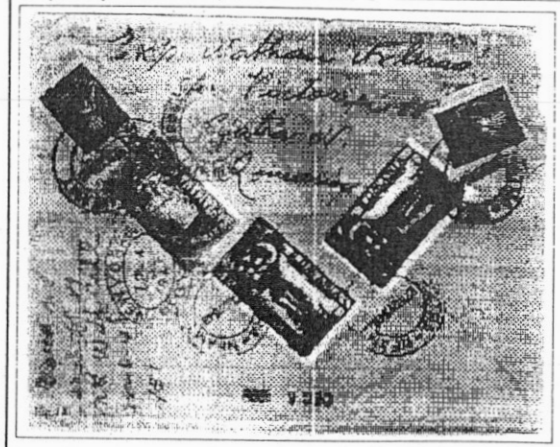

FIG. 14

O altă frumoasă francatură formată din mărci poştale din 3 emisiuni diferite este prezentată în figura 15 fiind aplicată pe o carte poştală expediată par avion în 21 august 1949 de la Timişoara la Elmhurst, SUA. Tariful poştal, de 54 lei este corect.

FIG. 15

Plicul din figura 16 expediat par avion în 19 iulie 1950 de la Arad la Sydney, Australia, poartă de asemenea o frumoasă francatură compusă din mărci poştale din 3 emisiuni diferite, una de 36 lei din emisiunea „Mihai-I Vederi", cu supratipar „RPR", una de 100 lei din emisiunea „Poşta Aeriană-1948" şi una de 10 lei din emisiunea „Stema RPR-1950", totalizând 146 lei, tarif poştal corect. Este de remarcat faptul că acest plic poartă pe el o foarte rară combinaţie între o marcă din emisiunea „Mihai-I Vederi" cu supratipar „RPR" şi una din emisiunea „Stema RPR-1950", primele fiind folosite mai frecvent numai până la sfârşitul anului 1949.

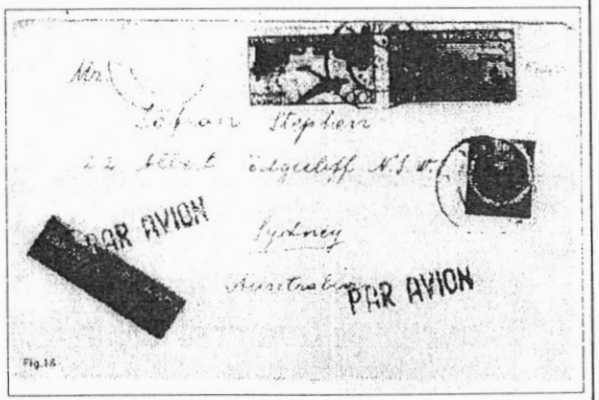

FIG. 16

Cea mai târzie dată de circulaţie a unei mărci din emisiunea „Mihai-I Vederi" cu supratipar „RPR" întâlnită de autor până în prezent este 27 august 1950 şi se poate vedea pe plicul din figura 17 expediat par avion de la Timişoara la Vancouver, Canada. Alături de marca de 36 lei cu supratipar „RPR" a fost aplicată şi o marcă de 30 lei din emisiunea „Poşta Aeriană-1948", totalizând 66 lei, tarif poştal corect.

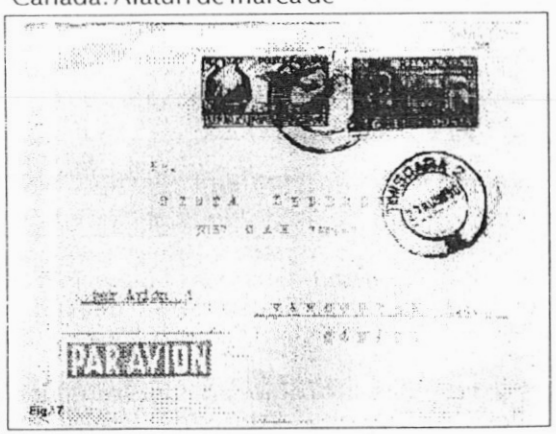

FIG. 17

După cum se poate vedea, o emisiune poştală frumoasă şi foarte puţin cercetată poate oferi celor interesaţi lucruri deosebite, mai ales că a circulat într-o perioadă plină de schimbări (inclusiv poştale) şi tulburări în România. Referitor la trimiterile poştale externe din România în perioada 1947-

1950 (şi ulterior) se poate spune că cele trimise peste Ocean, chiar dacă nu au fost trimise par avion, au ajuns la destinaţie totuşi pe această cale, dovadă fiind intervalul de timp scurt scurs între data expedierii şi data sosirii la destinaţie. După anul 1948 şi la începutul anilor '50 majoritatea trimiterilor poştale externe către destinatari din aşa-zise ţări capitaliste au fost expediate de cetăţeni evrei din România. Trimiteri poştale expediate de cetăţeni români în străinătate în această perioadă sunt rare. Comuniştii nu încurajau „legăturile cu străinătatea" ale românilor. Marea majoritate a trimiterilor externe întâlnite sunt trimiteri recomandat + par avion. Probabil că o trimitere recomandat dădea expeditorului sentimentul de siguranţă sau măcar speranţa că aceasta va ajunge la destinatar.

Dinu G. MATEI

Toronto, Canada

Bibliografie:

1. Dragomir, K., Surpăteanu, A.: „Catalogul Mărcilor Poştale Româneşti", Bucureşti, 1974.

2. Cserni, Gh.: „Francatura emisiunilor poştale Stema RPR", în „Catalogul Expoziţiei Filatelice Republicane de Istorie Poştală", Arad, 12-19 octombrie 1986.

3. Marinescu, C.: „Evoluţia tarifelor poştale şi a taxelor pentru obiectele de corespondenţă în România 1852-1992", Bucureşti, 1993.

4. Matei, D.G.: „Transition from Capitalism to Communism Reflected in Romanian Postal History between 1948-1950", în „Romanian Postal History Bulletin", Nr. 34, pp. 14-21, SUA, August 2001.

Sfintele Paşti reflectate pe două cărţi poştale militare trimise de pe frontul de Est în al II-lea război mondial

Cartea poştală militară trimisă de pe frontul de Est este datată 13.IV. 1943 şi este expediată de Slt. Willi Schrammnel din Grupul de Aprovizionare a Dv. 3 Obuziere de Munte şi este adresată domnişoarei Buba Pietsch din comuna Râul Alb judeţul Hunedoara.

FIG. 1

Ştampila de plecare este a Oficiului Poştal Militar 22; este cenzurată la Poşta Militară şi poartă ştampila Unităţii Militare - Grupul de aprovizionare a Dv. 3 Obuziere Munte.

Pe verso (fig. 2) este redat un desen în tuş roşu ce reprezintă un ou pe care este scris „HRISTOS A ÎNVIAT!", iar deasupra oului înscrisul „DE PE FRONT". În partea de jos a oului este înscris în limba germană: GROSSE OSTERN! (Paşte Mare!).

FIG. 2

Deasupra oului un „Vânător de munte" cu basca sa şi pe ea însemnul vânătorilor de munte.

În partea de jos a oului, şezând, un iepure stilizat. În partea de jos - dreapta - numele machetatorului „WEISS". Din conţinutul cărţii poştale reiese sentimentul de ataşament faţă de adresantă cât şi dorinţa ca să aibă (conform tradiţiei) bucuria să fie „stropită" cu o găleată de apă de cineva în numele sublocotenentului drag de pe front.

A doua carte poştală (ig. 3) este din armata ungară, care, la fel este o carte poştală militară trimisă de pe frontul de Est în 03.IV. 1944 de către.... (soldat) Verestoy Jozsef de la Oficiul Poştal Militar B. 690. Cartea poştală militară poartă ştampila cenzurii ungare din 1944. IV.3.

Cartea poştală este adresată Distinsei Domnişoare Asztalos Ilonka din Odorheiul-Secuiesc.

FIG. 3

FIG. 4

Pe avers (fig. 4) cartea poştală militară redă în culoarea cenuşiu-verzui o tânără fată ce încondeiază ouă pentru cei dragi şi care sunt dăruite tinerilor ce vin să le vadă, să le felicite şi să le „stropească" cu prilejul Sfintelor Paşti.

În al doilea plan, pe fundalul ororilor războiului, un tânăr ... cu un ou încondeiat în mână, iar în cealaltă mână cu o scrisoare primită probabil împreună cu oul încondeiat şi cu clondirul de pălincă de acasă, de pe meleagurile secuieşti.

În rândurile scrise de honved „Sincere felicitări de Paşti. Cu dragoste, multe, multe sărutări, Iozsi".

Desenele de pe ambele cărţi poştale militare de pe front cât şi conţinutul celor scrise demonstrează cât de vii erau tradiţiile pascale în conştiinţa şi în inimile militarilor de pe front.

Col. Ioan Păluşan

Noi contribuţii la tema „Prizonieri din primul război mondial"

Îm fac „datoria" de filatelist, ca prin paginile revistei „Curierul filatelic" să aduc la cunoştinţă celor care se ocupă de studierea istoriei poştale din România, anumite aspecte considerate de mine încă nestudiate îndeajuns.

Nu demult, prin bunăvoinţa unui partener de schimb din Ungaria am ajuns în posesia unei cărţi poştale care merită toată atenţia. Cartea poştală este destinată prizonierilor de război italieni din timpul primului război mondial. Pe lângă raritatea piesei, datorită ţării de unde a fost expediată, este foarte interesantă ruta parcursă. Ea a fost expediată din lagărul din Valona, Albania - localitatea fiind la acea dată (06.04. 1919) ocupată de italieni, ajungând la Arad - unde este cenzurată de autorităţile franceze, apoi la Blaj, primind ştampila de cenzură românească, în fine, ajungând la destinaţie, în localitatea Topolya din Ungaria. Se pune firească întrebare: de ce a ajuns corespondenţa în România în loc să urmeze un traseu mult mai scurt?

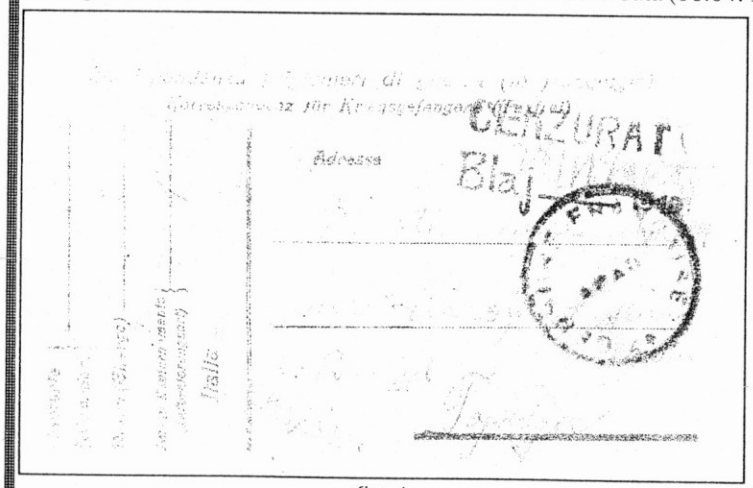

fig. 1

A doua piesă pe care o prezint este o carte poştală obişnuită, expediată din „Lagărul de repatriere (carantină) nr. 102", care a funcţionat în 1918 în Cluj. Ca şi alte lagăre de acest gen (de exemplu din Leordina, jud. Maramureş), carantina avea drept scop trierea, carantina medicală şi supravegherea orientărilor politice acumulate în Rusia de prizonieri reîntorşi în patrie.

Iată încă un domeniu interesant de studiu...

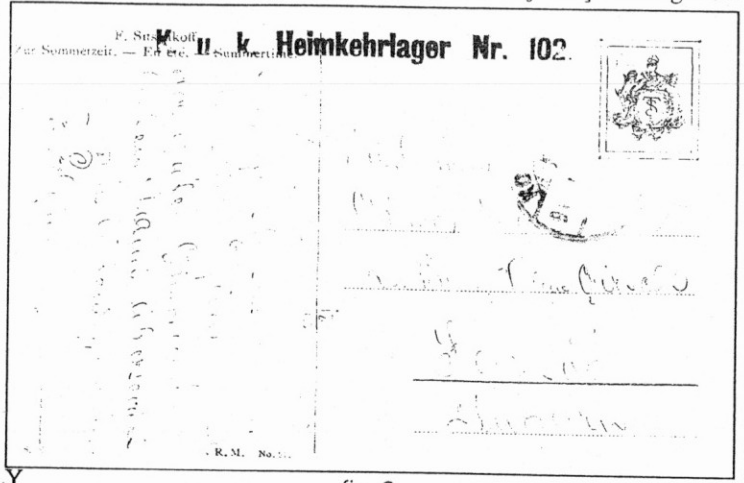

fig. 2

Francisc KIRALY

Disputa contradictorie dar utilă cu privire la emisiunea "Târgu Mureş 1944" nu s-a încheiat

În paginile revistei „Filatelia" din septembrie-octombrie 2001 şi februarie 2002 a avut loc o confruntare de opinii între dr. ing. Marcel Şapira şi dr. Mircea Dragoteanu despre emisiunile de mărci poştale din Transilvania de Nord - în principiu şi în special - despre emisiunea „Târgu Mureş 1944".

Confruntarea a depăşit acest cadru şi s-a extins inclusiv în paginile revistei „Colecţionarul" din martie 2002, prin articolul d-lui Marcel Şapira.

Disputa suscită interesul prin faptul că, faţă în faţă, stau personalităţi de seamă ale lumii filatelice româneşti. Pe de o parte, dr. ing. Marcel Şapira - generaţie mai veche - cu o reputaţie remarcabilă în domeniul cercetării filatelice tradiţionale şi deosebit de prolific în cercetarea emisiunilor care au rezultat în urma evenimentelor celor două războaie mondiale. Pe de altă parte, dr. Mircea Dragoteanu, generaţie mai tânără, cutezător, cu un preţios palmares expoziţional de la competiţiile naţionale şi internaţionale. În prezent cu cea mai valoroasă colecţie din lume cu emisiunile din Transilvania de Nord şi cu o excepţională colecţie de poştă particulară, conjugate cu studii remarcabile în cele două domenii.

Domnul Mircea Dragoteanu publică o documentaţie foarte valoroasă despre circulaţia poştală a emisiunii Târgu Mureş 1944, în opoziţie cu cele afirmate despre aceasta în 1993 de către dl. Marcel Şapira în lucrarea despre emisiunile din Transilvania de Nord 1944-1945.

⁂

D-nul Göcz Tibor, un pasionat colecţionar al emisiunii poştale Târgu Mureş, într-un articol din „Curierul filatelic" aduce argumente de necontestat din presa vremii la Târgu Mureş faţă de unele afirmaţii greşite ale d-lui Marcel Şapira.

Recent, în revista „Filatelia" din iunie 2002, d-nul ing. Călin Marinescu, preşedintele Comisiei de Istorie Poştală a F.F.R., într-un articol cu o tentă întrucâtva imperativă, încearcă să elucideze problemele nelămurite sau contradictorii, şi astfel, să pună capăt disputei pe această temă. Întradevăr, articolul aduce numeroase informaţii noi, deosebit de valoroase, care s-ar putea ca în majoritatea lor să corespundă realităţii. Este regretabil însă, că cele mai importante afirmaţii nu sunt fundamentate prin dovezi, doar prin astfel de interpretări care sunt favorabile propriilor concepţii.

Această confruntare de idei între filatelişti eminenţi nu se rezumă numai la clarificarea controverselor şi eliminarea greşelilor cu privire la emisiunea Târgu Mureş. Greşeli facem cu toţii, mai mici sau mai mari, fără voia noastră. Important este, că după ce greşeala a fost semnalată, să avem verticalitatea necesară recunoaşterii şi corectării ei.

De fapt confruntarea la acest subiect vizează nişte principii în cercetarea filatelică.

Am în vedere o documentaţie temeinică în locul superficialităţii, veridicitatea în opoziţie cu fabulaţia, un studiu cu caracter instructiv şi stimulator faţă de sădirea neîncrederii şi incertitudinii, o edificare prin descoperirea aspectelor noi, necunoscute, comparativ cu tendinţa de demolare a existentului valoros, stimă şi respect faţă de predecesorii noştri în cer-

cetarea filatelică, fără de care nu ar exista progresul de astăzi, în locul defăimării lor.

Pentru o mai bună înţelegere a stării conflictuale, să ne întoarcem puţin la evenimentele care au precedat apariţia lucrării d-lui Marcel Şapira despre emisiunile de mărci poştale din Transilvania de Nord 1944-1945.

❊ ❊ ❊

În perioada absolutistă, publicarea studiilor despre aceste emisiuni nu era agreată de loc, datorită ignoranţei şi a confuziilor care domneau în privinţa aceasta în capetele acelora care rânduiau soarta filateliei româneşti. Excepţie reprezentau cei care se bucurau de o încredere politică cuvenită.

Astfel, regretatul Iosif Micu publica două articole, iar d-nul Marcel Şapira tot două, în 1978 şi 1985. Cât de stângace şi eronate erau aceste studii dovedesc protestele scrise ale unor filateliştii, între care şi subsemnatul, adresate redacţiei revistei „Filatelia", faţă de articolul lui Iosif Micu despre „Poşta Sălajului - Contribuţii I", apărut în septembrie 1983. În consecinţă, partea a doua a articolului nu a mai fost publicată.

Cel mai priceput filatelist la emisiunile din Transilvania de Nord şi cu cea mai avansată colecţie era Frieder Eugen din Braşov. Era un om de o modestie exemplară şi cu un caracter integru. Dumnealui a încercat de câteva ori să publice studii despre unele emisiuni din Transilvania de Nord, dar în zadar. De fiecare dată s-a izbit de un zid de netrecut. Nici renumitul filatelist Nicolae Tripcovici nu a putut ajuta la escaladarea obstacolelor. Până la urmă a fost nevoit să publice în Ungaria, cu pseudonimul Bekesi.

Datorită lipsei de informaţii în ţară asupra acestor emisiuni şi a unor interpretări nefavorabile, propagate de către incompetenţi, însăşi colecţionarea emisiunilor din Transilvania de Nord a căzut în dizgraţie şi mulţi dintre deţinătorii acestor mărci abia aşteptau prilejul să scape de ele. Atât mărcile cât şi trimiterile poştale au devenit o pradă uşoară şi ieftină pentru filateliştii din alte ţări.

Aşa au reuşit Nema Peter din Elveţia, Ratai Gabor din Suedia, Balzsay S. şi Voloncs Gabor din Ungaria să întemeieze colecţii valoroase şi să publice diverse studii. Nema Peter avea cele mai importante studii publicate, dar cu nenumărate aspecte nelămurite. Ratai Gabor era un excelent cunoscător al mărcilor, dar cu mari goluri în privinţa istoriei poştale. Dintre toţi aceşti colecţionari, nici unul nu a întreprins vreo cercetare în arhivele localităţilor unde au apărut mărcile în cauză, mulţumindu-se cu informaţiile obţinute de la filateliştii din Transilvania. Astfel, nu e de mirare că au rămas numeroase aspecte nelămurite şi că au emis multe interpretări greşite.

După revoluţie, orientarea d-lui Marcel Şapira spre aceste emisiuni şi intenţia de a se prezenta o lucrare cu majoritatea necunoscutelor eliminate, era de o mare importanţă şi de actualitate. Din păcate, studiul dumnealui s-a rezumat numai la sistematizarea iscusită a celor publicate până atunci şi în locul aspectelor nelămurite, sau a ipotezelor greşit emise, a formulat nenumărate întrebări iscoditoare, de natură negativistă, de sădire a incertitudinii care de fapt este caracteristica generală a lucrării în ansamblu. Semnificativ este în privinţa aceasta articolul de o pagină din revista „Colecţioanrul" despre emisiuneaTârgu Mureş, unde autorul pune şapte întrebări, care în realitate sunt treisprezece, asupra aspectelor neclare pentru dumnealui.

Oricare dintre cercetătorii filatelici care se respectă cât de cât, depun eforturi susţinute ca să găsească răspunsul la necunoscute, cel puţin la majoritatea dintre ele, pentru că acesta este mobilul cercetării lui? Mai grav este faptul că din aspectele pe care nu le-a lămurit, d-nul M. Şapira trage concluzii eronate sau contradictorii,

în urma cărora emite sentinţe nimicitoare.

Confuziile repetate din lucrarea dumnealui se datorează şi faptului că nu a înţeles condiţiile specifice în care au apărut emisiunile din Transilvania de Nord, condiţii care au conferit acestora partcularităţi aparte.

Mă refer la starea de război în perioada respectivă, la eliberarea Transilvaniei de Nord dar nerestituită încă, exercitarea puterii pe aceste teritorii de către forţele aliate, dar în practică de către armata sovietică, reîntoarcerea administraţiei româneşti la o parte din localităţile eliberate, de unde au fost întoarse de către comandamentul sovietic, instalarea administraţiilor locale în fiecare judeţ, care nu au depins de guvernul român sau maghiar ci de armata sovietică.

Neînţelegerea acestor condiţii a făcut să nu fie în stare să definească caracteristica principală şi apartenenţa emisiunilor din Transilvania de Nord.

Precizez şi subliniez că ele sunt emisiuni poştale locale de necesitate şi pe scurt ele pot fi definite astfel: Emisiunile poştale locale apar în împrejurări militare, politice sau economice deosebite, emise de către poşta din localitate, de regulă fără aprobarea organelor poştale superioare. Ele pot fi mărci de necesitate, supratipar de necesitate sau supraştampilare de necesitate. Atrag atenţia că emisiunile locale nu sunt identice cu emisiunile particulare (turistice) de importanţă locală şi nu pot fi tratate împreună aşa cum sunt prezentate greşit în „Filatelia de la A la Z".

Cât priveşte apartenenţa emisiunilor, explicaţia cea mai plauzibilă este dată în catalogul specializat al mărcilor maghiare (MBK). Dintre cei doi autori cu temeinice conoştinţe filatelice, Surányi László posedă şi o bogată experienţă diplomatică. Ei au considerat că:

„În temeiul dreptului de stat Transilvania a aparţinut României, astfel mărcile pot fi consiţionat oficii poştale maghiare, iar mijloacele băneşti maghiare au fost în circulaţie, procedăm corect dacă pe aceste emisiuni le aşezăm şi în colecţiile maghiare". Evident că, în ambele ţări, nu toţi filateliştii acceptă acest punct de vedere.

Cert este că supratiparul la emisiunile din Transilvania de Nord a foat realizat pe mărci maghiare şi au rămas cu valoarea facială în Pengö şi Filler. Singura excepţie reprezintă emisiunea Târgu Mureş, care a fost supratipărită pe mărcile româneşti „Uzuale Mihai", păstrând valoarea nominală în lei. Acest fapt are o importanţă şi o semnificaţie deosebită, evidenţiind o atitudine şi un procedeu aparte, curajoasă şi patriotică din partea realizatorilor emisiunii. Dacă se cuvine ca să apreciem emisiunile din Transilvania de Nord, atunci faţă de emisiunea Târgu Mureş avem datoria să o studiem până la cele mai amănunţite detalii, să o promovăm şi să o apărăm ca pe Regina Florilor. Culmea, tocmai această emisiune este ridiculizată ca o „realizare frauduloasă a unor funcţionari incorecţi"!

În continuare voi insista asupra a două probleme majore, insuficient de clare şi anume:

- dacă Poşta Română s-a retras din Târgu Mureş sau nu;
- de unde au apărut mărcile Uzuale Mihai pentru supratipar.

După eliberarea Transilvaniei de Nord, redeschiderea Poştei Române la Târgu Mureş a avut loc la 9 octombrie 1944. În lucrarea din 1993, d-nul M. Şapira afirmă că Poşta Română nu s-a retras din Târgu Mureş odată cu administraţia română. De o importanţă majoră este, în privinţa aceasta, descoperirea Buletinului P.T.T. nr. 10 din 1945 de către ing. Călin Marinescu.

Literatura filatelică din Ungaria susţine că poşta s-a retras odată cu administraţia română până în luna martie 1945. Nema Peter apreciază la fel şi completează că la

Târgu Mureş, cu prilejul retragerii, Poşta Română a lăsat în urmă mărcile româneşti pe care le-a avut în dotare.

D-nul Göcz Tibor în articolul despre „Emisiunea locală Târgu Mureş (1944)" din „Curierul filatelic" martie-aprilie 2002, prezintă pasaje concrete din presa vremii care dovedesc că personalul Poştei Române din Târgu Mureş s-a retras, cu excepţia conducătorului oficiului, care a trecut la reorganizarea poştei „la nivel local şi cu forţe locale".

D-nul M. Şapira, după ce a afirmat că personalul Poştei Române nu s-a retras, într-o manieră derutantă şi contradictorie, consideră că Poşta Română, disciplinată şi parcimonioasă cum era, a luat cu ea mărcile româneşti, odată cu retragerea din Târgu Mureş.

Cum rămâne atunci, s-a retras Poşta Română din Târgu Mureş sau nu? De unde au apărut mărcile româneşti cu Mihai pentru supratipar?

Răspunsul corect la aceste două probleme reprezintă cheia înţelegerii unor fenomene importante de istorie poştală la Târgu Mureş.

Clarificarea lor cere găsirea deciziei Poştei Române Centrale, prin care a fost numit personalul oficiului poştal din Târgu Mureş la reîntoarcerea sa în octombrie 1944 şi, îndeosebi, numirea conducătorului de oficiu. Confruntarea deciziei cu persoana existentă în fruntea oficiului, respectiv Tamas Laszló, la 15 noiembrie, când publica în presa locală un anunţ pentru prezentarea la oficiu a funcţionarilor poştali.

Dacă această persoană, cu nume maghiar, este identică cu persoana numită de către Direcţia Poştală Centrală Română în fruntea oficiului la redeschidere, în 9 octombrie 1944 şi a fost salarizat de către Poşta Centrală Română, atunci indubitabil Poşta Română nu s-a retras din Târgu Mureş, sau cel puţin conducătorul oficiului.

În cazul în care Tamas Laszló a fost numit în fruntea oficiului de către administraţia locală, subordonată în exclusivitate comandamentului sovietic, atunci Poşta Română s-a retras din Târgu Mureş şi anunţul din ziarul local la 15 noiembrie pentru prezentarea poştaşilor reprezintă începutul activităţii poştei locale din Târgu Mureş, subordonată administraţiei locale.

Una din aceste variante reprezintă dovada incontestabilă, fapta reală, despre apartenenţa oficiului poştal din Târgu Mureş, în detrimentul speculaţiilor pentru legitimizarea propriilor teorii.

Cu privire la sursa mărcilor Uzuale Mihai, utilizate la supratipar, există o informaţie foarte interesantă. După ce a apărut studiul lui Nema Peter din Elveţia despre emisiunea Târgu Mureş, Balzsay Sandor din Ungaria publică observaţiile sale pe marginea studiului şi corectează mai multe din afirmaţiile greşite. Cea mai importantă mi s-a părut următoarea corectură: „Supratiparul din Târgu Mureş nu s-a aplicat pe mărcile lăsate în urmă de către personalul Poştei Române în retragere, ci pe valorile mărcii uzuale cu efigia lui Mihai, alese conştient.

Împuternicitul poştei din Târgu Mureş le-a cumpărat - pe cheltuiala lui - la Sighişoara, care atunci a aparţinut Transilvaniei de Sud."

Fireşte se impune ca să fie cercetat cu responsabilitate în ce măsură această afirmaţie este veridică.

Din numeroasele probleme insuficient sau greşit clarificate la emisiunea Târgu Mureş, am relatat doar câteva, care însă dovedesc că cercetarea fenomenelor poştale trebuie continuată şi disputa nu s-a încheiat.

Dat fiind că la această dispută participă cercetători filatelici deosebit de valoroşi, există garanţia unui deznodământ corespunzător realităţii şi util filateliei româneşti.

Gheorghe CSERNI

Emil Fischer din Sibiu

- fotograf şi editor de cărţi poştale ilustrate - (13)

În continuarea articolului din numărul trecut al Curierului Filatelic mai prezint câteva ilustrate realizate de Emil Fischer, pe care le consider mai interesante şi relevante pentru activitatea sa.

Ilustrata din fig. 1 prezintă corul de băieţi ai Liceului Brukenthal, în costumaţie de vară. Imaginea este din anul 1936.

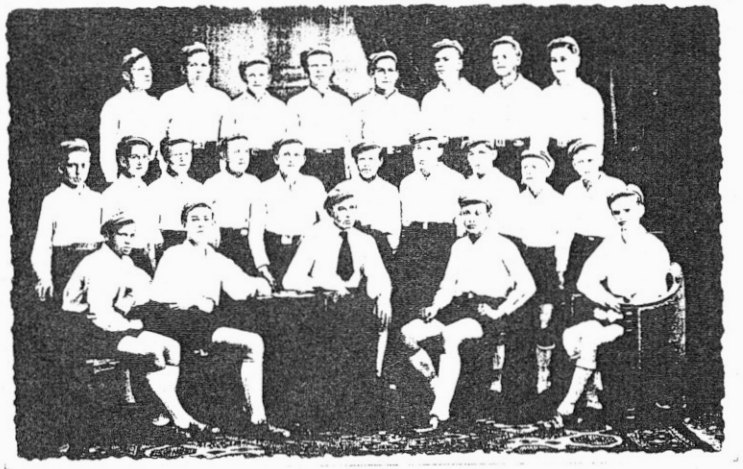

fig. 1

Ilustrata din fig. 2 prezintă formaţiile de pompieri din judeţul Sibiu, aliniate pentru festivitatea de premiere în urma unui concurs. Imagine din anul 1938.

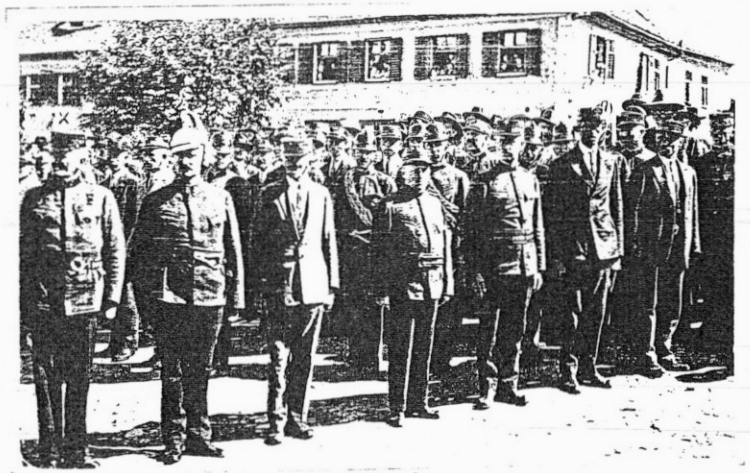

fig. 2

din 2 ofiţeri, 6 subofiţeri şi 12-20 soldaţi (Trenul 5 România), el se reduce treptat ajungând la 1 responsabil de pază, 1 bucătar şi 4 paznici civili (Trenul 21 România). Sarcina comandantului de escortă era de a asigura paza vagoanelor atât pe timpul călătoriei, cât mai ales pe timpul staţionărilor în gări şi de a lua contact în gările de pe traseu cu comandanţii militari autohtoni. În sarcina însoţitorului civil, care era totodată şi reprezentantul unei firme de comerţ şi transport, cădeau rezolvarea problemelor financiare, asigurarea combustibilului şi a locomotivelor, ataşarea unor vagoane suplimentare, transportul spre Elveţia a mărfurilor achiziţionate în ţara de destinaţie şi altele.

Accesul la arhivele elveţiene se pare că este destul de dificil chiar şi pentru elveţieni. Lista comandanţilor de tren preluată de G. Pataki după R. F. Bulstrode nu a putut fi completată între timp decât cu un singur nume – W. Tschanz – responsabilul trenurilor 21 şi 25 România. Rezultatul cercetărilor privitoare la trenurile plecate spre România se bazează în special pe documentele de corespondenţă ale personalului de escortă şi civil care s-au păstrat până azi în colecţii specializate. K. Boos se referă astfel la colecţia lui H.U.Wahlen/CH. Despre unele trenuri lipsesc orice fel de documente de corespondenţă. S-au păstrat şi însemnările personale ale căp. F. Bieri, comandantul Trenului 10 România, care descrie în amănunt desfăşurarea călătoriei cu toate greutăţile şi surprizele ei. Se menţionează acolo că numai sprijinul maiorului G. Mosco (?), comandantul Reg. 11 Cavalerie staţionat în Oradea, care a ataşat la tren un vagon suplimentar cu 4 cai, 5 câini şi 4 cavalerişti şi a delegat ordonanţa sa personală să însoţească trenul în cabina locomotivelor, a făcut ca trenul să ajungă atât de repede la Bucureşti.

Nu vom intra în amănunte privind desfăşurarea călătoriilor văzute prin optica însoţitorilor, ci ne vom opri mai mult asuprea aspectelor filatelice. G. Pataki, bazat în special pe însemnările căp. F. Bert, menţionează că trenurile au circulat pe ruta Buchs-Viena-Budapesta-Oradea-Cluj-Sighişoara-Braşov-Ploieşti-Bucureşti. Dar, după cum rezultă din corespondenţele păstrate s-a circulat şi pe alte rute. Astfel, despre Trenul 5 România (iulie-septembrie 1919) ştim că a circulat pe traseul Buchs-Graz-Zagreb-Brod-Vincovce-Arad-Sighişoara-Bucureşti. Trenul 12 România (sept. 1919-aprilie 1920) s-a întors prin Timişoara şi Budapesta. Trenurile 17 şi 18 (iulie - august 1920) au trecut prin Timişoara şi Jimbolia, iar Trenul 20 a circulat pe ruta Buchs-Viena-Budapesta-Lokoshaza-Arad-Bucureşti. Toate aceste modificări de traseu, care se datorează situaţiei politice nesigure din Ungaria, le putem urmări prin corespondenţa expediată de personalul de escortă.

Va urma

Rorbert Blistyar

25 DE ANI DE LA ÎNFIINŢAREA ACADEMIEI EUROPENE DE FILATELIE

Finele anului 2002 ne-a creat posibilitatea de a participa la o aniversare de suflet a elitei filateliei europene, organism ce reuneşte personalităţi marcante ale mişcării filatelice din ţările europene cu tradiţie recunoscută pentru acest hobby, real domeniu de activitate culturală.

Apartenenţa la înaltul for este condiţionată de agreerea Consiliului de administraţie şi acceptarea de majoritatea componenţilor Adunării generale a membrilor activi, reuniţi cel puţin odată pe an în cadrul manifestărilor organizate de conducerea operativă a Academiei.

În conformitate cu prevederile statutare pot fi aleşi membri activi ai Academiei personalităţi ale mişcării filatelice europene – specialişti în diverse domenii de colecţionare filatelică (istorie poştală, filatelie tematică, maximafilie, cartofilie, etc.), experţi în domeniu, colecţionari cu studii în varii domenii de interes filatelic şi de istorie a poştei, negustori şi jurnalişti cu activitate recunoscută în presa filatelică.

Înaltul for academic facilitează membrilor săi prezentarea prin mijloacele de comunicare a rezultatelor cercetărilor efectuate, materializate în articole sau lucrări de specialitate.

Din rândul personalităţilor recunoscute pe plan internaţional, cu activitate marcantă în domeniul filatelic, Comitetul de administraţie poate alege membri de onoare, care la cerere pot deveni membri activi, cu toate drepturile şi obligaţiile, ce le revin acestora în baza statutului ce reglementează activitatea acestui organism.

De la înfiinţare şi până în prezent conducerea Academiei Europene de Filatelie a fost asigurată de cinci personalităţi de marcă ale mişcării europene de filatelie: Robert Francon (1978-1981 şi 1989-1999), Jean Storch (1981-1983), Pierre Broustine (1983-1986), Philippe Roumet (1987-1989); din 1999 conducerea operativă a forului filatelic este asigurată cu multă competenţă de neobositul Jean Pierre Mangin, un titrat specialist în istoria poştală a fostelor colonii franceze, filatelie tematică şi maximafilie.

Academia Europeană de Filatelie la finele anului 2002 număra 217 membri activi şi 28 membri de onoare aparţinând unui număr de 33 de ţări din: Europa (27 de state), America (4 state) şi Africa (2 state). La această

CURIERUL FILATELIC

„LE COURRIER PHILATELIQUE"
„PHILATELIC MESSENGER"
„DER BRIEFMARKEN KURIER"

FONDATOR: AUREL ANTON
DIRECTOR EDITOR: PROF. NICOLAE SALADE

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA

ROMÂNIA - 2400 Sibiu 7
Strada Octavian Goga nr. 45
Telefon 0040/0269/24.46.50

Autorizaţia:
Nr. 13.944 eliberată de Consiliul Judeţean Sibiu
pe baza Decretului Lege nr. 54/1990

PRIMI COLABORATORI:

† Ing. Kiriac Dragomir
Dr. Liviu N. Cristea
Ing. Silviu N. Dragomir

Şef subredacţie Bucureşti: Cezar Vasilescu

Cod fiscal: 957/2529 CONT B.C.R. SIBIU nr. 45903155150

REPREZENTANŢII NOŞTRI ÎN ŢARĂ:

ALBA-IULIA: Ing. Alexandru Cadariu
ALEXANDRIA: Marcel Scarlat
ARAD: Ioan Gomboş
ARBORE-Suceava: Prof. Gheorghe Dolinski
BACĂU: Ioan Cătană
BAIA-MARE: Cătălin Itoaie
BISTRIŢA-NĂSĂUD: Mircea Calu
BÂRLAD: Dr. Nicu Botezatu
BOTOŞANI: Prof. Ştefan Nicolau
BRAŞOV: Iosif Gherca
BRĂILA: Ioan Adrian Stan
BUCUREŞTI: Cezar Vasilescu
BUZĂU: Ing. Florentin Corneliu Andrei
CARACAL: Ing. Ion Marin
CÂMPIA TURZII: Ing. Dezideriu Lazăr
CÂMPULUNG MOLDOVENESC: Codrat Puha
CLUJ-NAPOCA: Col. Victor Surdu
CONSTANŢA: I. Munteanu + V. Avramescu
CORABIA: Prof. Dorin Mărghidanu
CRAIOVA: Gheorghe Văduva
DEVA: Ladislau Zalanyi
FĂGĂRAŞ: Ing. Nicolae Borzea
FILIAŞI (DOLJ): Gheorghe Văduva
FOCŞANI: Nicolae Stan
GALAŢI: Petrache Moraru
GIURGIU: Niculae Niculae
HÂRJA-OITUZ: Mihai Ceucă
HUNEDOARA: Dr. Alfred Schmidt
HUŞI: Paul Vasiluţă
IAŞI: Florin Patapie-Raicu
LUGOJ: Nicolae Costan
MEDIAŞ: Mircea Barabulă
MIECUREA-CIUC: Bencze Karoly
MOLDOVA VECHE: Ing. Gheorghe Ivan
ORADEA: Col. (r) Ioan Paluşan
PIATRA- NEAMŢ: Eduard Nicolau
PITEŞTI: Gheorghe Lescuţ
PLOIEŞTI: Ştefan Zaharia
PREDEAL: Gheorghe Nicolae
RÂMNICU VÂLCEA: Adrian Muţiu
REŞIŢA: Gheorghe Cîrcu
ROMAN: Mircea Murărescu
SIGHETUL MARMAŢIEI: Harald Kurt Krause
SINAIA: Ion Chivoiu
SFÂNTUL GHEORGHE: Josef Almoş
SLATINA: Prof. Cornel Manolescu
TÂRGU-JIU: Gheorghe Pop
TÂRGU-MUREŞ: Felcser Zoltan
TIMIŞOARA: Anghel Ivan
TULCEA: Marin Florea
TURDA: Petru Suciu
TURNU MĂGURELE: Prof. Mircea Dragnea
ZALĂU: Daniel Mureşan

"CURIERUL FILATELIC" APARE O DATĂ LA DOUĂ LUNI
Poate fi procurat de la reprezentanţii noştri care pot fi contactaţi în zilele de schimb filatelic de la Asociaţiile Filatelice din fiecare oraş

TRENURILE ELVEŢIENE DE AJUTOR PENTRU ROMÂNIA 1919 – 1921

În 1979 G. Pataki preia în „Romanian Philatelic Studies", un articol publicat anterior de R. F. Bulstrode pe tema problemelor de identificare legate de corespondenţa provenită de la trenurile de ajutor elveţiene pentru Europa Centrală şi de Sud-Est 1919-1921. Tema este preluată din nou în 1988 de K. Boos, care în mai multe numere din „Schweizer Briefmarken Zeitung" face o analiză amănunţită a întregului material accesibil la acea dată. Foarte rar se semnalează apariţia unor piese noi legate de această temă. Cum spre România au circulat 33 asemenea trenuri, este indiscutabil că problematica corespondenţei provenite de la aceste trenuri, prezintă interes şi pentru filatelia română.

Ca ţară neutră, Elveţia a fost ferită în timpul primului război mondial atât de distrugeri materiale cât şi de pierderi economice importante. Dorinţa de a acorda ajutor statelor din Europa de sud-est şi de a asigura repatrierea persoanelor care şi-au găsit refugiul în Elveţia, era dublată de interesele comerciale ale economiei elveţiene, care voia să-şi asigure accesul pe piaţa statelor apărute de acum pe teritoriul fostului Imperiu Austro-ungar. Datorită situaţiei politice deseori nesigure şi neclare în anumite regiuni din Europa Centrală s-a hotărât ca aceste trenuri să fie însoţite de personal de pază special. Cercetătorii şi istoricii deosebesc la aceste transporturi trei faze distincte. Prima, când trenurile erau organizate de Secţia pentru industria de război (Abteilung fur industrielle Kriegswirtschaft), a doua, când trenurile erau coordonate de Departamentul federal militar (END-Eidgenosisches Militardepartament) şi a treia, când trenurile nu mai erau însoţite de escorte militare ci de personal de pază civil şi erau organizate de Departamentul de poştă şi căi ferate.

Durata unei călătorii dus-întors varia între câteva săptămâni şi câteva luni, funcţie de condiţiile existente pe traseu. Este normal ca personalul de însoţire al trenurilor să fi trimis în acest timp de pe traseul călătoriei veşti spre casă şi astfel s-a născut un capitol nou pentru filatelia elveţiană şi anume, Poşta de escortă. Tema este interesantă şi pentru noi, căci între 1919 şi 1921 au plecat spre România nu mai puţin de 33 de trenuri elveţiene, toate însoţite de personal de escortă. Trenurile se formau în staţia Buchs/CH şi cuprindeau la început: 1 vagon de serviciu, 1 vagon cantină, 1 vagon AB 4 pentru comercianţi şi ofiţeri, 1 vagon AB 3 pentru personalul de escortă, 20-40 vagoane de marfă de 10 tone.

Pe măsura reducerii personalului de pază s-a redus şi numărul vagoanelor necomerciale. Dacă la început personalul de escortă era format

Curierul Filatelic nr. 127, an XIII, iul-aug. 2003,

Dacă opera Oberon nu s-a reprezentat întotdeauna prea des, în schimb, uvertura s-a cântat de aproape toate orchestrele noastre din secolul trecut.

Un mare succes a cunoscut opera Euryanthe care, începând cu 1839 (Sibiu) a fost reprezentată în marile oraşe din Banat şi Transilvania.

Dar nu numai operele lui Weber au ocupat locul de frunte pe afişele româneşti, ci şi alte lucrări precum Concertele pentru clarinet şi fagot, s-au bucurat de succes la Sibiu şi Braşov, Invitaţie la dans (1893) la Arad.

Operele lui Weber au fost interpretate de-a lungul secolului trecut de către interpreţi de faimă ai operei româneşti printre care: Ana Tălmăceanu, George Niculescu-Basu, Mircea Buciu, Nicolae Secăreanu, David Ohanesian.

Creaţiile lui Weber descriu natura în toate aspectele ei fantastice, iar uverturile au rămas celebre şi-n zilele noastre.

După Beethoven şi Mozart, Weber se bucură de o mare popularitate în muzica germană, alături de contemporanii săi Schubert, Scumann şi Berlioz, el fiind considerat *creatorul operei romantice germane.*

Într-un exponat cu tema muzică, materialele editate de către unele poşte împreună cu obliterările ocazionale realizate de poşta germană în mod special, pot ocupa un loc important, privind Şcoala naţională germană.

Astfel, poşta fostului stat D.D.R., în anul 1952, cu ocazia Festivalului Handel de la Halle, a editat o serie de timbre compusă din trei valori (6, 8 şi 50 Pfg.), ultima reprezentându-l pe Weber (Michel 310). La rândul său, poşta Germaniei de vest (Deutsche Bundespost), a emis cu ocazia aniversării bicentenarului naşterii compozitorului, o marcă interesantă, prezentându-l pe Weber în trei ipostaze (ca dirijor la pupitru; valoarea timbrului este de 50 Pfg.). Dintre celelalte ţări, doar poşta ungară a emis două timbre. Primul apare în anul 1986 – 200 de ani de la naştere, o valoare de 80 fi. pe care este reprezentat bustul compozitorului într-o poziţie contemplativă. A doua marcă face parte din seria „Scene din opere celebre" are valoarea de 30 fi.

reprezentând o scenă din opera Freischutz (Yvert 1918).

Cele cinci obliterări ocazionale emise de poşta germană din oraşele Bonn şi Eutin, cât şi cea emisă la Alba Iulia de către Asociaţia filatelică de aici vin şi completează materialele despre acest mare compozitor.

Valentin Berezovschi

Curierul Filatelic, Anul XIII, nr. 127 • iulie - august 2003

UNELE FALSURI LA EMISIUNILE POŞTALE CONTEMPORANE

Falsurile filatelice au apărut la puţin timp după apariţia mărcilor poştale. De atunci până în prezent falsificările au luat o amploare proporţională cu dezvoltarea şi diversificarea activităţii poştale, cu amploarea impetuoasă a filateliei. Prin urmare, falsificările vizează toate efectele poştale şi se împart în două categorii mari: falsuri în dauna poştei şi falsuri în dauna filateliştilor.

La emisiunile poştale contemporane falsificatorii aleg cu predilecţie mărcile cu supratipar şi erorile, care nu necesită falsificarea integrală a mărcii, doar falsificarea supratiparului, respectiv a inscripţiei, sau a unor culori, eventual o parte din imaginea tiparului prin acţiune chimică. Scopul acestor falsificări parţiale este creşterea cotei filatelice a piesei contrafăcute. Să vedem câteva exemple.

1. În Curierul filatelic din martie-aprilie 2003, domnul Norbert Blistyar a descris foarte bine documentat falsurile la emisiunea „Mihai vederi – supratipar R.P.R.". Falsuri asemănătoare, în dauna filateliştilor au fost făcute la mărcile oficiale „Vultur cu steag şi stemă cu supratipar, 8 iunie 1930" La fig. 1 prezint un fals cu supratipar răsturnat. Din imaginile reproduse rezultă că cifra 8 şi literele sunt mai groase şi mai înalte la fals, comparativ cu originalul. Imaginea supratiparului la original este de 20,5 mm., la fals 21 mm. Falsurile au fost executate sub formă de supratipar răsturnat, poziţie normală dar la partea de jos a mărcii şi supratipar dublu. Toate falsurile văzute de mine au fost ştampilate cu amprente neclare sau parţiale, fără inscripţia localităţii.

Original Fals

Fig.1

2. O altă categorie de falsuri există la emisiunea „Poşta Aeriană" 30 lei, cu supratipar 3 bani. La fig. 2 prezint un fals cu supratipar răsturnat. Identificarea falsului se face uşor prin diferenţa supratiparului faţă de original, dar mai ales prin diferenţa culorii. La original culoarea supratiparului este albastru, iar la fals de culoare negru. Falsurile văzute au fost ştampilate premeditat cu amprente parţiale, neclare.

Original **Fig.2** Fals

3. La emisiunea „Cluj şi Oradea", supratipărită în 1919, abundă falsurile, atât la poziţia normală a supratiparului cât şi la poziţiile modificate (răsturnat, dublu, parţial, etc.). Am ales un aşa zis abklatsch (fig. 3). Abklatsch înseamnă imprimarea inversată a imaginii sau a supratiparului pe

spatele mărcii. Prezint un original în bloc de patru. La marca falsă se vede clar că supratiparul este în poziție normală pe spatele mărcii, deci nu este abklatsch. Rămâne a doua variantă, tiparul recto-verso, când coala de hârtie a intrat de două ori la tipar, fiind tipărită cu supratipar pe ambele părți. Nu poate fi acceptată nici această variantă deoarece supratiparul apare numai pe partea gumată. De fapt este un fals la care inscripționarea, monogamă și desenul diferă mult de original. Pentru desăvârșirea falsului, ștampila de garanție a dr.-ului A.B. Szalay la fel a fost falsificată.

Original

Fals

Fig.3

Falsurile prezentate, inclusiv numeroase falsuri cu supratipar R.P.R. am întâlnit într-o colecție parțială de mărci românești, oferite din Turnu Severin spre valorificare.

4. În continuare să vedem un fals la eroarea de 1,68 L în loc de 1,60 L. din emisiunea „Al VII-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie" (fig. 4).

Tiparul mărcii a fost făcut prin heliogravură, procedeu fotomecanic de gravare a formelor de tipar adânc, prin care imaginea apare cu granule foarte fine și dense. Astfel, extremitățile desenelor și a liniilor nu sunt mărginite de linii închise, respectiv contur (fig. 4 a). La marca falsă linia orizontală care desparte zero în două, trasă de falsificator, este un alb mai deschis, fără granule fine, o linie cu un contur intens. Cu lupa se vede bine că este contrafăcută.

Fig.4 Fals

Fig.4a
Linii cu granule fără contur

Patru asemenea falsuri au fost comercializate de un filatelist arădean, care, la rândul său a fost păcălit de o altă persoană.

5. Falsurile sunt în dauna poștei atunci când mărcile poștale contrafăcute se folosesc la francarea corespondenței.

Din emisiunea „Jocurile Mondiale Universitare de Iarnă" au fost supratipărite ultimele două valori, 25 B pe 20 L și 55 B pe 31 L. Mare a fost surpriza când într-un lot de francaturi contemporane, comercializate ieftin, am găsit o scrisoare francată cu marca de 4 lei, culoare sepia, supratipărită cu 55 B. Această marcă cu supratipar nu figurează în niciunul din cataloagele românești sau internaționale (fig. 5).

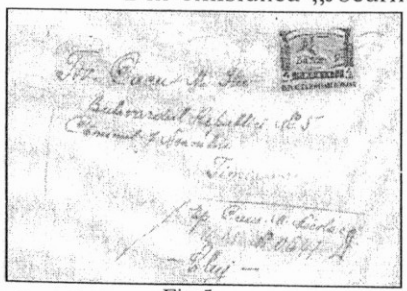
Fig.5

Scrisoarea a fost expediată la 2 iunie 1952 din Cluj la Timișoara de către un militar din unitatea nr. 0647. După o examinare mai atentă s-a văzut că supratiparul nu este altceva decât dactilografierea mărcii de 55 B., acceptată de poștă ca valabilă. Nu este exclus ca militarul să fi fost filatelist dar, oricum, trebuie să recunoștem că a fost isteț.

Gheorghe Cserni

TIMBRE DE COTIZAȚIE DIN CARNETE DE MEMBRU AL UNOR UNIUNI ȘI SINDICATE MUNCITOREȘTI PÂNĂ LA ANUL 1940 NEPUBLICATE ÎN CATALOGUL TIMBRELOR FISCALE ROMÂNEȘTI DIN ANUL 2000

(AUTOR ING. MIHAI COJOCARU)

10. **COTA EXTRA**; La Grupa Oradia Mare a U.U.Ch.M.R. s-a perceput de la membrii grupei în afara cotizației și a contribuției extraordinare și COTA EXTRA, în vederea acoperirii cheltuielilor Uniunii.

- Prima dată a cunoașterii timbrului de mine este 31 Decembrie 1925
- Desen: O roată dințată, în interiorul ei un soare cu raze pe fondul căreia se profilează un ciocan cu un cleşte pe o nicovală.
- Sub nicovală 5 Lei
- În partea de sus a timbrului: U.U.M.Ch.P.R. iar în partea de jos COTA EXTRA.
- Culoare: Desenul și scrisul negru pe un fond roșu, pe hârtie albă.
- Are valoarea tipărită de 5 Lei
- Format: 31 mm. X 37 mm.
- Clișeu: 28 mm. X 34 mm.
- Dantelura: 10 x 10 mm.

Fig.11

11. **Sindicatul C.F.R. Oradia Mare** (Fig. 12)

- din Uniunea Muncitorilor Ceferiști și Comunicații din România
- Romaniai Vasuti es Kozlekedesi Munkasdok Szovetsege
- Verband der Eisenbahn und Verkehrsarbeiter Rumeniens
- Prima dată a cunoșterii timbrului de către mine 22 iunie 1930
- Desen: O roată cu două aripi ridicate în sus lateral pe ambele laturi ale

roții. Între cele două aripi un II roman.
- Culoare: brun închis pe hârtie albă.
- Nu are valoare înscrisă.
- Are clasa de cotizare II.
- Format: 23 mm. X 24 mm.
- Clișeu: 19 mm. X 20 mm.
- Dantelură: 11 x 11.

Fig.12

12. **Sindicatul Oradia Mare a Muncitorilor Ospătari şi Asimilații lor din România** din Uniunea Muncitorilor Ospătari şi Asimilații lor din România.

Fig.12 a
Ştampila Sindicatului C.F.R.
Oradia Mare 22 iunie 1930

- Prima dată a cunoaşterii timbrului de cotizație de către mine este 14 mai 1937
- Desen: Două palme întinse orizontal şi care se strâng, de culoare negru şi un romb de culoare roşu deschis în care este un I roman.

În partea de sus literele majuscule U.M.O.R. (= Uniunea Muncitorilor Ospătari din România) iar în partea de jos R.V.M.Sz. (= Romaniai Vendeglato Munkasok Szovetcsege)

- Nu are valoare înscrisă
- Are clasa de cotizare I
- Format: 11,5 mm. X 7 mm.
- Clișeu: 10,5 mm. X 6 mm.

Fig.13

Timbrele din luna mai şi până în 15 august 1937 au tiparul negru, roşu deschis pe hârtie albă, iar timbrele din 15 august şi până în 30 noiembrie 1937 au tiparul negru şi roşu deschis pe hârtie bordo. Ambele timbre au acelaş desen şi înscris, doar hârtia pe care sunt tipărite diferă (Fig. 13).

Col (r) Ioan Păluşan

Fig. 13 a
Carte de membru U.M.O.R. –
Sindicatul Oradia Mare

Ce spune un plic (cod 072/2003)

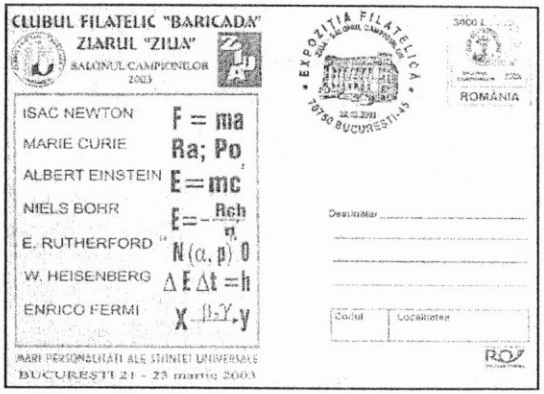

Plicul are o marcă fixă imprimată cu nominalul de 3000 de lei (tarif intern pentru o scrisoare până la 20 de grame la data emiterii întregului poştal) şi cu imaginea emblemei expoziției naționale „Salonul Campionilor 2003".

În partea stângă, în loc de ilustrație, pe un fond albastru, sus mai deschis şi apoi din ce în ce mai închis, este plasat un tabel cu numele în ordine aproximativ cronologică, a şapte prestigioşi oameni de ştiință, fiecare nume urmat de o scurtă inscripție, expresie a unei realizări; tabelul este explicat de textul „Mari personalități ale ştiinței universale".

Întâlnim numele lui Newton şi Einstein. Newton a conştientizat spațiul şi timpul, a descoperit legea atracției universale şi a elaborat legile fizice ale lumii în care trăim, sintetizate în formula F = ma, legile mişcării pe pământ şi ale tuturor obiectelor din univers. Einstein a relativizat spațiul şi timpul, a creat o mecanică mai generală, care înglobează ca un caz particular mecanica lui Newton şi a evidențiat legătura dintre energie şi masă (E = mc , relație care se manifestă în lumea atomului şi cu aplicabilitate practică în lumea noastră – producerea de energie în centralele atomo-electrice). Impactul descoperirilor acestora este atât de mare încât în toate „clasamentele" oamenilor de ştiință, alcătuite în ultimii 50 de ani, Newton şi Einstein (într-o ordine oarecare) apar invariabil pe primele două locuri (de la locul trei în jos, o foarte mare varietate, atât ca personalități incluse cât şi ca ordine).

O altă pereche o constituie Marie Curie şi Rutherford, cu cercetări fructuoase în domeniul radioactivității. NU Marie Curie a descoperit fenomenul radioactivității, dar i-a dat acest nume, după ce, împreună cu soțul ei Pierre, conştientizase importanța şi generalitatea fenomenului. Dacă Marie Curie a descoperit elemente radioactive – radiu, poloniu – şi a studiat în special efectele radiațiilor, Rutherford şi-a orientat cercetările asupra nucleului şi schimbărilor sale, atât spontane (radioactivitate) cât şi provocate

Tocmai de aceea, noi filateliştii, îl rugăm să ne ajute şi în editarea catalogului mărcilor poştale româneşti.

Pentru reuşita acţiunii, doresc să fac şi unele propuneri, pe care le consider necesare. Acestea ar fi:

- catalogul să aibă reproduse mărcile poştale color;
- evaluarea să fie făcută în Euro;
- să fie trecute şi varietăţile şi erorile, bineînţeles, cele recu-.noscute şi de cataloagele internaţionale;
- catalogul să fie împărţit în trei părţi: Volumul I – perioada 1858-1960; Volumul II – perioada 1961-2003 şi Volumul III – mărci de serviciu, poşte locale, poştă română peste hotare, poşte străine în România, etc.

La începutul volumului I (cum s-a prezentat şi în ediţia 1964) să fie trecute:

- instrucţiuni de utilizare a catalogului;
- lista de culori şi tipărirea culorilor pentru a servi mai bine la identificarea mărcilor poştalke;
- lista principalilor termini tehnici folosiţi în filatelie;
- lexicon filatelic;
- filigrane, abrevieri.

Partea de prezentare a catalogului (instrucţiuni de utilizare) să fie redactate în limbile engleză şi franceză şi atuinci va avea o circulaţie mai bună şi peste hotare.

Putem să-i asigurăm pe cei care vor realize această lucrare că succesul va fi incontestabil de bun, se va comercializa şi marfa nu va rămâne în stoc pentru că fiecare filatelist va face sacrificii şi îşi va procura catalogul.

Filip Arghir

FALSURI ALE MĂRCILOR POŞTALE CLASICE ROMÂNEŞTI LITOGRAFIATE CAROL I, "FAVORIŢI" ŞI "BARBĂ"

Mărcile poştale clasice româneşti litografiate s-au bucurat de interesul a numeroşi cercetători români şi străini, nume prestigioase ca Georges Brunel, Rene Poncelet, Heinrich Birnbach, Eduard Cohen, W. Dorning-Beckton, Sir John Wilson, dr. Liviu Cristea dar şi regretatul Kiriac Dragomir care în lucrarea sa "Mărcile poştale clasice româneşti litografiate în perioada 1865-1872", remarca: "Cu câtă plăcere şi mândrie, ne încălzim

şi azi, noi românii, la aprecierile pozitive ale competenţilor autori străini şi colecţionari de seamă în acelaşi timp, asupra acestor delicate şi valoroase briliante de hârtie... ".

Datorită procedeului specific de imprimare, aceste mărci poştale prezintă nenumărate nuanţe, retuşuri, erori şi varietăţi de tipar, dar, din păcate şi numeroase falsuri executate de-a lungul timpului, cu mai mult sau mai puţin "talent".

Din ultima categorie semnalez cititorilor revistei "Curierul filatelic" dar mai ales colecţionarilor de mărci poştale clasice româneşti, nu mai puţin de 18 falsuri ale mărcilor litografiate Carol I, "Favoriţi" şi "Barbă" găsite de mine într-o veche colecţie filatelică.

Falsurile, ulterior expertizate şi atestate de d-l Leonard Paşcanu, sunt în mare parte reproduceri grosolane, vizibile cu ochiul liber în cazul comparării lor cu mărcile originale.

De remarcat pentru început falsurile mărcilor "Favoriţi" 2 BANI 1868 (fig. 1), 3 BANI 1870 (fig. 2), obliterate cu jumătăţi de ştampilă şi 10 BANI (fig. 3), imprimate toate trei pe hârtie gălbuie pentru a putea fi prezentate drept varietăţi dar şi falsul mărcii de 18 BANI 1868 (fig. 4), marca originală fiind foarte rară în stare neuzată.

Fig.1

Fig.2

Fig.3

Fig.4

Mai bine realizate sunt falsurile mărcilor 25 BANI 1869 "Favoriţi" (fig. 5), obliterată cu un fragment din ştampila dublu cerc BRĂILA 7/2 pentru a i se da un plus de autenticitate şi 15 BANI 1872 "Barbă" (fig. 6).

Uşor de descoperit, prin măsurarea dantelurii, sunt falsurile primei serii de mărci poştale dantelate româneşti "Carol cu barbă" 1872 (fig. 7), cele trei valori având dantelura de 10 ¼ la 5 BANI, 11 ¼ la 10 BANI şi 11 ½ la 25 BANI şi nu 12 ½ cât este dantelura originală.

Fig.5

Fig.6

Fig.7

Exceptând revista "Filatelia" în care au apărut sporadic articole referitoare la acest tip de falsuri, literatura filatelică românească nu are lucrări de specialitate care să prezinte amănunţit falsurile mărcilor poştale clasice litografiate, câteodată deosebit de bine executate şi de acea extrem de periculoase pentru filatelişti.

Valentin Dolfi

Timişoara, Banat, reg. Banat, jud. Timiş", "Indexul alfabetic al expozanţilor din Timişoara şi jud. Timiş", "Indexul alfabetic al membrilor comitetelor de organizare", "Componenţa juriului al principalelor expoziţii", "Tabelul întregurilor poştale (plicuri)", "Mărci poştale", "Medalii şi plachete", "Insigne filatelice" şi "Lista filateliştilor din alte oraşe ale ţării participanţi la expoziţiile timişorene". Lucrarea vine să o completeze pe cea a d-lui Martin Tiron şi, împreună, alcătuiesc o adevărată istorie a filateliei din Timişoara şi împrejurimi. Felicitări TIMIŞOARA! Felicitări d-lor MARTIN TIRON şi DAN ŢĂRAN.

Prof. Nicolae Salade

PRIMA MARCĂ POŞTALĂ DEDICATĂ JOCURILOR OLIMPICE DE IARNĂ DIN 2010

În urma votului Comitetului Olimpic Internaţional întrunit într-o şedinţă extraordinară la Praga în data de 2 iulie 2003 s-a hotărât ca Jocurile olimpice de iarnă din anul 2010 să fie organizate de către oraşul Vancouver, provincia British Columbia, Canada. Vancouver-ul a câştigat această onoare în strânsă competiţie cu oraşele Salzburg din Austria şi Pyeongchang din Coreea de Sud. De fapt, marea majoritate a competiţiilor sportive vor avea loc în staţiunea Whistler, situat la aproximativ o oră de condus cu maşina de la Vancouver.

Pentru a marca acest eveniment, Poşta Canadiană a pus în circulaţie, în data de 15 iulie 2003, o marcă poştală autoadezivă cu supratipar. Pe marca poştală uzuală curentă de 48 de cenţi reprezentând steagul Canadei fluturând peste Sediul Canada Post din Ottawa s-a aplicat un supratipar purtând textul "Vancouver 2010". Nu s-au realizat plicuri prima zi a emisiunii. Tirajul mărcii cu supratipar este de 3 milioane de exemplare. Mărcile poştale astfel supratipărite s-au vândut numai în carnete de 30 de mărci şi s-au epuizat în câteva zile de la punerea în circulaţie. Coperta carnetelor este de asemenea supratipărită cu acelaşi text.

Punerea în circulaţie a primei mărci poştale dedicate Jocurilor olimpice de iarnă din anul 2010 s-a făcut fără prea mare tam-tam, aşa că evenimentul a trecut neobservat şi mulţi colecţionari au rămas fără această marcă. Trebuie specificat faptul că aceasta este prima marcă poştală supratipărită de către Poşta Canadiană în ultimii 39 de ani!

Dinu G. Matei

Istorie poştală

TRENURILE ELVEŢIENE DE AJUTOR PENTRU ROMÂNIA 1919 – 1921

(Continuare din nr. 127)

Caracteristic pentru corespondenţa expediată de personalul de escortă, sau mai târziu de însoţire a trenurilor, sunt ştampilele adiţionale utilizate. Cu două excepţii (Tabel poziţiile 4 şi 6), ştampilele identificate până în prezent sunt ştampile liniare aplicate cu tuş de diferite culori, de la albastru până la negru. Ştampilele diferă în aranjamentul cuvintelor, unele având şi însemnul crucii elveţiene.. Nu este vorba însă de ştampile de cenzură ci de ştampile administrative. Aplicarea lor pe corespondenţă se datorează dorinţei de a atrage atenţia că scrisoarea sau vederea respectivă provine de la o misiune elveţiană în speranţa că astfel se va grăbi expedierea spre patrie. Cum majoritatea obiectelor de corespondenţă sunt vederi trimise de pe traseu şi le lipseşte de obicei ştampila de sosire, este greu de estimat dacă au fost transmise într-adevăr mai repede decât alte corespondenţe. Cert este că se cunosc mai multe cazuri când vederi pregătite spre expediere cu francatură română şi depuse la poştă abia în Ungaria au fost obliterate cu ştampile maghiare şi transmise mai departe fără taxă porto.

Este dovedit faptul că trenurile aveau câte două ştampile, una în limba germană şi una în limba franceză, ultimele fiind utilizate de obicei pe timpul călătoriilor de întoarcere (vezi Tabel poziţiile 4, 5, 8, 9 şi 12 etc.).

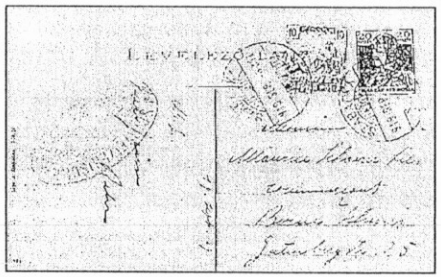

Poziţia 5

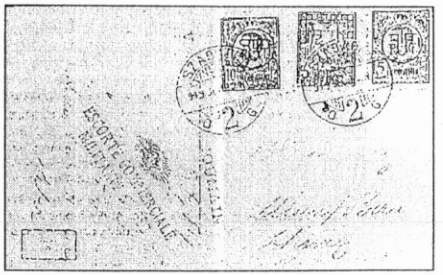

Poziţia 8

De asemenea este semnalată şi reutilizarea unor ştampile folosite deja la trenurile anterioare. Din considerente politice către sfârşitul anului 1920 s-a renunţat la escortarea militară a trenurilor, personalul de pază fiind de acum civil. Aceasta se reflectă şi în inscripţia ştampilelor de unde dispare cuvântul "militară".

Ştampile de aceaşi formă se regăsesc şi la trenurile cu destinaţia Polonia sau Iugoslavia.

Curierul Filatelic nr. 128, an XIII, 2003 sept.-oct.

Special confecţionate pentru trenurile cu destinaţia România au fost ştampilele Trenurilor 3, 10, 12, 16, cele utilizate începând cu Trenul 21 şi

Poziţia 3

Poziţia 16

ştampila suplimentară utilizată la Trenul 5 ("V TRAIN ROUMAIN"). Corespondenţa provenită de la personalul de escortă al Trenului 10, comandant F. Bieri şi 12, comandant R. Bieri, din timpul staţionării în Bucureşti şi al călătoriei de întoarcere se evidenţiază prin utilizarea unor vignete speciale.

Vignetele (Fig. 1) au fost tipărite la Bucureşti de Carol Gobh-Rasidescu în culorile roşu-verde şi respectiv roşu-gri, din iniţiativa celor doi comandanţi.

Întâmplarea a făcut să descopăr la WIPA 2000 o asemenea piesă; din păcate însă, comerciantul care o oferea îi cunoştea valoarea comercială, chiar dacă nu ştia că ea se încadrează într-una din petele încă albe ale cronologiei trenurilor elveţiene. Piesa în cauză (Tabel poziţia 14) este o vedere din Predeal, scrisă în Bucureşti de un anumit Arnolt Tesler, pregătită spre expediere prin poştă şi francată de aceea cu 3 x 5 bani timbre Carol I cu supratipar PTT FF, dar expediată apoi totuşi prin curier. Timbrele sunt anulate cu ştampila mută dublu cerc, iar alături este aplicată ştampila de sosire BERN/BUNDESHAUS – 26.I.20.

Poziţia 14

Figura 1

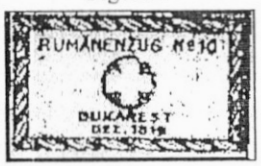

Pentru a determina de la care tren provine piesa în cauză trebuie să ţinem cont de următoarele date: Trenul 10 pleacă din Bucureşti în călătoria de întoarcere în Dec. 1919, iar corespondenţa de întoarcere de la acest tren poartă renumita vignetă a Trenului 10. Mai mult chiar, corespondenţa expediată prin curier de personalul de escortă al acestui tren ajunge la Berna

pe 26 Dec. 1919 (Tabel poziţiile 10 şi 11). Trenul 12 soseşte la Bucureşti

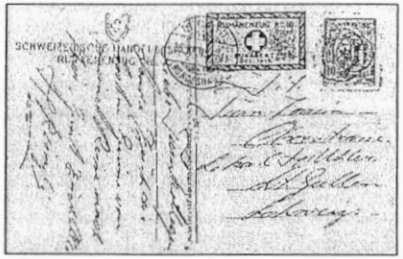

Poziţia 11

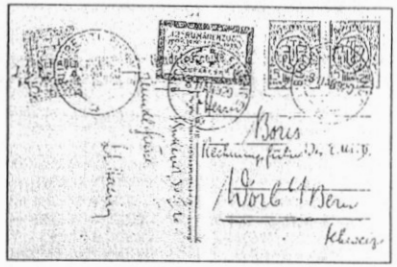

Poziţia 15

abia la sfârşitul lui ianuarie 1920 (Tabel poziţia 15), iar corespondenţa de întoarcere a acestui tren poartă de asemenea vigneta caracteristică. Apoi ştampila EXCORTE COMMERCIALE/MILTAIRE SUISSE aplicată cu tuş albastru, nu corespunde nici trenului nr. 10 şi nici trenului nr. 12. Pentru ianuarie 1920 nu rămâne decât o singură nişă – Trenul 11 – despre care până acum nu s-a semnalat nimic. Vederea găsită la Viena provine deci de la acest tren! Dacă o piesă expediată de personalul de escortă al Trenului 11 a fost redată circuitului filatelic abia după 80 de ani de la expediere, rămâne speranţa că vom găsi cândva şi piese corespunzătoare celorlalte trenuri.

Desigur că cei mai interesaţi de asemenea piese sunt colecţionarii de istorie poştală elveţiană; ele sunt binevenite şi în colecţii tematice cum ar fi "Comerţ" sau "Trenuri şi căi ferate". Dar o colecţie cu tema "Romanica" sau "România în primul război mondial" fără măcar o singură piesă de acest fel, nu poate emite pretenţii serioase de clasificare în zona de vârf a palmaresului în faţa unui juriu competent. Aşa că nu rămâne decât o singură soluţie – să căutăm în continuare!

Norbert Blistyar

Poşta de escortă 1919-21

Nr. Crt.	Nr tren	Data coresp	Locul coresp	Data, ştampila de expediere	Data, ştampila de sosire	Ştampile adiţionale	Tip	Observaţii
1	1-2	30.V.19	Buchs CH	2.VI.19 Buchs CH	-	Schweizerische Handelseskorte	L	
2	id.	-	-	5.VI.19 Graz A	-	Schweizerische Handelseskorte	L	(Exp. Lt. Jaques)
3	3	29.VI.19	Graz A	30.VI.19 Graz A	-	Escorte de Comm Suisse Bucarest	L	
4	3 ?	5.VIII.19	Bucureşti	-	-	ESCORTE COMMERCIAL E SUISSE	O	Francatură română, neanulată

5	4 ?	19.VIII.19	Szabadtka	30.VIII.19 Bucureşti	-	ESCORTE COMMERCIAL E SUISSE	L	Text: "am încrucişat ieri la Gamblos al doilea tren şi călătoresc cu acesta înapoi la Bucureşti"
6	4 ?	19.IX.19	Szabadtka	919 SEP Szabadtka	-	Schweizerische Handelseskorte	O	Corespondenţă din timpul călătoriei de întoarcere
7	5	14.VIII.19	Bischofshofen	14.VIII.19 Bischofshofen	-			-
8	5	6.IX.19	Szabadtka	919.SEP 6 Szabadtka	-	Escorte Commerciale Suisse şi V` Train Roumain	L L	Francatură romană anulată la Szabadtka Corespondenţă din timpul călătoriei de întoarcere
9	5	8.IX.19	Subotica	-	16.IX.19 Bern-Brieftrager	Escorte Commerciale Suisse şi V` Train Roumain	L L	
10	10	6.XII.19	Bucureşti	- expediată prin curier	26.XII.19 Bern-Bundeshaus	Schweizerische Handelseskorten Rumaenenzug No.10 der komandant	L	cu vignetă roşu/verde: Rumanenzug No.10 Bukarest Dez.1919
11	10		Bucureşti	- expediată prin curier	26.XII.19 Bern-Bundeshaus	Schweizerische Handelseskorten Rumaenenzug No.10	L	cu vignetă roşu/verde: Rumanenzug No.10 Bukarest Dez.1919
12	10	18.XII.19	Predeal	919.DEC19 Braşov	-	Escorte commerciale Suisse (cenzurat)	L	cu vignetă roşu/verde: Rumanenzug No.10 Bukarest Dez.1919 (călătoria de întoarcere)
13	10	24.XII.19	Arad	919.DEC.24 Arad	-	(Cenzurat - Marul Roşu)		cu vignetă roşu/verde: Rumanenzug No.10 Bukarest Dez.1919
14	11		Bucureşti	- expediată prin curier	26.I.20 Bern-Bundeshaus	Escorte Commerciale Militaire Suisse	L	

15	12	30.I.20	Bucureşti	31.IAN.920 Bucureşti Finance	-	Schweiz. Militarische Handelseskorte 12. Rumanenzug	L	cu vigneta roşu/gri: 12. Rumanenzug NOV. 1919-FEB.1920 Bukarest
16	12			30.MAR.92 0 Timişoara	-	Sweiz. Militarische Handelseskorte 12. Rumanenzug (Cenzura Română-Timişoara)	L	cu vignetă roşu/gri: 12. Rumanenzug NOV.1919-FEB.1920 Bukarest (cu supratipar MRZ)
17	12	8.IV.20	Budapest	920.APR.8 Kiralzhida H	-	Sweiz. Militarische Handelseskorte 12. Rumanenzug	L	cu vigneta roşu/gri: 12. Rumanenzug NOV. 1919-FEB.1920 Bukarest (cu supratipar APR)
18	14 ?	8.III.20	Braşov	17MAR1920 Bucureşti	-	Escorte Commerciale Militaire Suisse	L	Text: "aici am ajuns din urmă al 13-lea tren român"
19	15	12.IV.20	Braşov	Bucureşti	-	Escorte Commerciale Militaire Suisse	L	
20	15			24.MAR.92 0 Predeal	?	Escorte Commerciale Militaire Suisse	L	
21	16			? Austria	-	Escorte Commerciale Militaire Suisse Scheiz. Handels-eskorte Rumanenzug No.16	L L	corespondenţă de serviciu
22	20		Bucureşti	Bucureşti	7.XII.20 Bern-Brieftrager	Escorte Commerciale Militaire Suisse	L L	Notaţie manuscrisă: durch schweiser kurier dar depusă totuşi la poştă
23	21		Bekescsaba ?	920.DEC.9 Bekescsaba	15.XII.20 Bern	Schweiz. Warentransport Transport de commerce suisse	L L	notaţie manuscrisă: 21. Rumanenzug
24	22		Bucureşti ?	25.IAN 921 Bucureşti Finance	?	Schweiz handelsescorte Rumanenzug No.	L	Notaţie manuscrisă: Rumanenzug 27 / Ploeşti
25	27		Ploieşti ?	19. IUN 921 Ploeşti-Poşta	?	-		Notaţie manuscrisă: Rumanenzug 27 / Ploeşti

L - Ştampilă liniară O - Ştampilă ovală

FRANZ SCHUBERT
creatorul liedului cult modern

Valentin Berezovschi

Numele acestui compozitor austriac este Franz Peter Seraph Schubert. S-a născut la Lichtental-Viena, la 31 ianuarie 1797, fiind al doisprezecelea copil al unui modest învăţător ce funcţiona într-o suburbie a Vienei. Mare iubitor de muzică, violoncist amator, Schubuert senior a transmis această pasiune şi unora dintre copiii săi. Astfel, Franz a învăţat vioara cu tatăl său, iar pianul cu unul dintre fraţii mai mari. Receptiv şi cu înclinaţii vizibile spre muzică, el s-a afirmat de timpuriu. Prilejul s-a ivit cu ocazia unui concurs care a vut loc la 1 octombrie 1808, în localitatea Stadkonvikt, când avea numai 11 ani. Atunci, el a obţinut primul său premiu, care i-a asigurat apoi, pregătirea gratuită în cadrul capelei imperiale din această localitate. Aici, în cadrul pregătirii sale muzicale, lua parte, în calitate de instrumentist, la repetiţiile orchestrei. În cadrul cursurilor, el a fost remarcat de către compozitorul Michael Haydn, de ale cărui aprecieri s-a bucurat.

Mai târziu, a luat lecţii cu Antonio Salieri, compozitor austriac de origine italiană, reprezentant al operei italiene la Viena, totodată compozitorul Curţii imperiale austriece.

Creaţia lui Schubert este foarte bogată şi variată ca gen de abordare. A scris de pildă 18 opere, numeroase sing-spieluri (opere comice în care proza alternează cu cântece şi dansuri), multă muzică de scenă, dintre care mai cunoscută a rămas "Rosamunda", apoi, lucrări pentru formaţii de muzică de cameră (Cvintetul "Moartea şi fata", cvintetul cu pian "Păstrăvul"). Pentru orchestră a creat 8 simfonii, din care ultima intitulată "Neterminata", 9 uverturi, 15 cvartete, diverse piese pentru pian la 2 şi la 4 mâini.

Dar, gloria muzicală a obţinut-o prin liedurile sale, peste 600 la număr, scrise pe versurile unor mari poeţi ai vremii ca: Schiller, Goethe, Korner şi Schlegel, Grillparzer şi Heine. Între cele mai cunoscute lieduri se numără "Regele ielelor", "Păstorul" şi binecunoscutele cicluri "Frumoasa morăriţă", "Călătorie de iarnă", lucrări care, dealtfel, l-au consacrat drept creatorul şi reprezentantul cel mai de seamă al acestui gen.

În operele sale, Schubert exprimă sentimente, emoţii şi idei. El a transpus în muzica sa, stări sufleteşti ale oamenilor simpli, dând glas dragostei de viaţă.

Prin sensibilitatea sa delicată, înclinată spre visare, Schubert a fost unul dintre primii romantici de la începutul secolului al XIX-lea. Pe bună dreptate, el este considerat creatorul liedului cult modern.

Schubert a adus o nouă formulă de gen muzical prin fiorul liric al pieselor sale

Ca şi Mozart, el a fost o victimă a regimului habsburgic, care i-a grăbit sfârşitul, prin dispreţul şi nepăsarea manifestată faţă de creaţia sa, faţă de el ca artist. A fost neînţeles şi de cercurile oficiale vieneze. Doar un număr redus de prieteni şi susţinători l-au admirat şi susţinut în momentele grele. Ei au avut încredere în el şi l-au considerat încă de atunci ca pe unul dintre creatorii geniali ai vremii.

Peste ani, opera sa muzicală s-a bucurat de popularitate şi preţuire. Dar era prea târziu. A părăsit scena vieţii la 19 noiembrie 1828; avea doar 31 de ani!

Cântat şi apreciat şi în zilele noastre, Franz Schubert s-a bucurat de aprecierea a numeroase poşte din lume care, cu ocazia diferitelor aniversări sau comemorări legate de viaţa sa, au emis timbre, întreguri poştale şi obliterări ocazionale, îmbogăţind zestrea timbrelor poştale cu tematica muzică.

Dar iată ţările emitente: Austria – 4 timbre; primul a apărut în anul 1922 marcând 125 de ani de la naştere. Atunci poşta austriacă a emis o serie de 7 timbre intitulată "Compozitori şi muzicieni austrieci". Pe marca având valoarea de 10 kr. (Zumstein 421), apare efigia compozitorului, macheta fiind realizată după un tablou al pictorului Rieder. De altfel, acelaşi tablou apare şi pe mărcile emise în anul 1947 având valoarea de 12 g (Zumstein 801), în 1978 o valoare de 6 S cu ocazia aniversării a 150 de ani de la moarte şi pe marca din 1997.

Poşta D.D.R. l-a omagiat de asemenea pe Schubert emiţând un timbru în anul 1953 în valoare de 48 pf. (Zumstein 404), la comemorarea a 125 de ani de la moarte.

Dintre ţările europene, doar Bulgaria, Moldova, Olanda, Germania şi România au marcat pe câte un timbru, în anul 1997, împlinirea a 200 de ani de la naşterea compozitorului.

Astfel, Poşta bulgară a emis un bloc de 4 timbre – Schubert, Donizetti, Mendelsson şi Brahms, toate având aceeaşi valoare nominală de 1,20 L. Pe marca din Moldova în valoare de 10 b., în prim plan apare efigia

compozitorului, iar în planul doi, el la masa de lucru.

Pe timbrul olandez, în planul doi apare efigia lui Schubert iar în prim plan, silueta maestrului cântând la pian, acompaniind pe una din surorile Frohlich, în postură de cântăreață.

Şi poşta germană a emis în 1997 un timbru reproducând o acuarelă realizată în anul 1821, de pictorul Kupelwisser, în care se redă o imagine din activitatea Societății Schubert.

În România, în anul 1997, Poşta Română a emis un timbru cu chipul compozitorului şi un întreg poştal (Cod. 047/1997).

Marele compozitor a fost omagiat de asemeni şi de poştele din Republica Centrafricană (o marcă pe care apare o ilustrație a liedului "Gutte Nacht" emisă în anul 1985, având valoarea de 250 F., într-o serie intitulată Annee de la Jeunesse").

O altă țară africană – Mali – a emis 2 timbre, ambele ilustrând creații ale lui Schubert (valoarea de 420 F ilustrează liedul "Cântecul lebedei" iar cea de 300 F. liedul "Păstrăvul").

Chipul lui Fr. Schubert îl întâlnim şi pe mărcile emise în Mexic, India şi Yemen în anul 1978.

Cât priveşte obliterările ocazionale sau speciale, numărul lor este numeros, majoritatea aparținând poştelor austriece şi germane. Cât priveşte România, prin obliterările emise de către cercul "Bucur" din Bucureşti şi A. F. Cluj, aceasta deține locul I în rândul țărilor care au realizat astfel de piese.

Alături de titanii Beethoven şi Mozart, de Bach, Franz Schubert ocupă un loc de onoare în galeria marilor muzicieni ai şcolii germane.

Stampilă de cenzură română aplicată în Austria

Carte poştală austriacă (intreg poştal cu supratipar Deutsch-oesterreich) cu ştampilă de cenzură pe 4 rânduri cu tuş violet uşor roşcat: Consiliul Național Român/Viena/Cenzurat /Data, ... şi completare manuală în creion roşu "4 VII"

Cartea poştală este adresată spre Cernăuți de la Viena pe 1 iulie 1919 (data manuscrisă şi locul expedierii înscrise pe verso) . Nu există însemne de manipulare poştală (la acel moment de după Primul Război Mondial încă nu se reluase traficul poştal între Austria şi România). Cartea poştală provine din cunoscuta corespondență a familiei bucovinene Gallin, comercializată în Bucureşti spre sfârşitul anilor '90. Autenticitatea ei este sigură. Dimensiunile cadrului rectangular al ştampilei de cenzură sunt 83 / 27 mm.

Lipsa ştampilelor poştale la expediere sau sosire lasă două alternative: expedierea în plic sau prin curier direct al Consiliului Național Român.

Certă este verificarea corespondenței către România (sau cel puțin către Bucovina) de către un serviciu specializat al C.N.R. aflat în capitala Austriei la începutul lui Iulie 1919, moment în care armata română se afla în plină campanie de luptă în Ungaria.

Orice opinii sau completări asupra acestei excepționale ştampile de cenzură română aplicată în Austria vor fi mai mult decât binevenite!

Dr. Mircea Dragoteanu

COTELE EMISIUNILOR ROMÂNIA
după suplimentele Michel Nr. 9 / 2003

- Nr. 5737 – 5740 – Aniversări - Personalități (II) – Cota: neştampilat şi ştampilat = 7 Euro; F.D.C. = 9 Euro.
- Nr. 5741 – 5750 – Centenar Victor Brauner – Cota: neştampilat şi ştampilat = 10 Euro; F.D.C. = 12 Euro.
- Nr. 5751 – 5752 – 500 de ani de la naşterea lui Nostradamus – Cota: neştampilat şi ştampilat = 11 Euro; F.D.C. = 13 Euro.
- Nr. 5753 – Ziua mărcii poştale româneşti – Cota: neştampilat şi ştampilat = 0,40 Euro; F.D.C. = 2 Euro.

C. Fil. an. 128, an XIII, 2003 sept-oct.

Zamfir Stoian), "Premiile Eminescu pentru literatură, arte vizuale, colecții & colecționari", "Medaliile Teiul de aur şi Teiul de argint", "Noutăți numismatice" (Mihai C.V. Cornaci) şi "Noutăți editoriale şi filatelice".

Buletin filatelic al Societății Filatelice Romanați, nr. 1-2/2003

Buletinul cuprinde articolele: "Nicomah – 80" (ing. Gheorghe Bănică), "1858-2003 – 45 de ani de la primul zbor supersonic în România" (C-dor Tudor Nicola), "Nicolae Titulescu şi Caracalul" (prof. Dumitru Botar), "150 de ani de la naşterea lui Vincent van Gogh" (Cătălin Ionuț Marin), "70 de ani de la instalarea primelor telefoane în oraşul Caracal", "Filatelică ..." şi "Cafeaua şi filatelia" (Vasile Răduț), "Învierea lui Hristos" (Aneli Miron), "70 de ani de la înființarea celei dintâi escadrile de înaltă acrobație aeriană" (ing. Ion Marin), "Ziua drapelului național" (col. Nicolae Popescu), "Ion Irimescu – o viață dedicată artei" (Amelia Florina Bănică), "Stress-ul şi viața cotidiană" (dr. Dănuț Ghiță) şi "Din colecția mea ..." (col. Dumitru Matei).

Localități . . . poştale

Semnalările din revistele Filatelia şi Curierul filatelic despre utilizarea în circuitul poştal a unor ştampila care au înscrise localități inexistente nu i-a impresionat prea tare pe responsabilii din domeniu.

Fig.4

Reamintin că în 1995 au apărut pe harta poştală a țării localitățile: Gara de Sud (Fig. 1) şi Hale (Fig. 2), ambele în județul Prahova. În 1999, Gara de Sud (Fig. 3) se menține şi i se alătură "localitatea "Tribunal" din județul Hunedoara (Fig. 4). În anul 2001 apare o nouă "localitate" GHIŞEU 1-K, de data aceasta în județul Vâlcea (Fig. 5).

Fig.5

Întrucât nici una dintre cele patru "localități" nu apare în "Codul poştal al străzilor" întrebăm, fără speranța de a primi răspuns: cum este posibil ca asemenea ştampile să primească aviz de execuție şi apoi să şi fie folosite la unele ghişee poştale?

Prof. Nicolae Ilişiu

Schimbul filatelic

❖ ***Nicolae Costan*** *C.P. 24, 1800 Lugoj, Județul Timiş*
Tel/Fax: 0256.355.795
Mobil: 0744.625.384
E-mail: luphila@lasting.ro

Cumpără la cele mai avantajoase prețuri:

- colecții şi serii Europa CEPT 1956-2000 (liste achiziții gratuite);
- colecții şi serii deosebite din toată lumea neştampilate şi ştampilate precum şi deparaiate neştampilate şi ştampilate peste 50 Euro;
- Rusia/U.R.S.S. 1858-1958 colecții, loturi şi deparaiate neştampilate şi ştampilate precum şi neuzate cu şarnieră, rugină sau fără gumă cu o cotă minimă de 250 Euro, aceeaşi perioadă;
- România neştampilate şi ştampilate: colecții 1870-1980, piese deosebite, serii nedantelate 1900-1940, erori, eseuri, clasice, ocupații, poştă locală, porto, serviciu, taxă de plată;
- România vignete din anii 1950-1951 " Sprijiniți lupta eroică a poporului corean ", în orice cantitate la prețul de 10.000 lei bucata
- România L.P 1282=165.000 lei, 1394=150.000 lei şi 1449=10.000 lei;
- România sortimente 300-4000 diferite x 100, precum şi pachetele diverse x 100;

Sortimente diferite din toată lumea 30.000-120.000 diferite precum şi stocuri-acumulări.

❖ ***Gheorghe Văduva*** *Str. Dezrobirii Rovine*
Bloc A 32, Scara 1, Apart. 3
200018 Craiova 2

Vinde piesă excepțională, bloc de patru, neştampilată, cu eroare (Lista de prețuri nr. 317a) la prețul de 200 Euro.

❖ ***Prof. Mihai Semenov*** *Str. I. Sturza*
Nr. 28, Scara C, Apart. 4
600269 Bacău 9

Vinde o colecție de circa 600 de ilustrate cu flori şi peste 400 ilustrate maxime cu floră spontană, seră şi apartament.

CURIERUL FILATELIC

„LE COURRIER PHILATELIQUE"
„PHILATELIC MESSENGER"
„DER BRIEFMARKEN KURIER"

FONDATOR: AUREL ANTON
DIRECTOR EDITOR: PROF. NICOLAE SALADE

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA

ROMÂNIA - 2400 Sibiu 7
Strada Octavian Goga nr. 45
Telefon 0040/0269/24.46.50

Autorizaţia:
Nr. 13.944 eliberată de Consiliul Judeţean Sibiu
pe baza Decretului Lege nr. 54/1990

PRIMI COLABORATORI:

† Ing. Kiriac Dragomir
Dr. Liviu N. Cristea
Ing. Silviu N. Dragomir

Şef subredacţie Bucureşti: Cezar Vasilescu

Cod fiscal: 9572529 CONT B.C.R. SIBIU nr. 45903155 1501

REPREZENTANŢII NOŞTRI ÎN ŢARĂ:

ALBA-IULIA: Ing. Alexandru Cadariu
ALEXANDRIA: Marcel Scarlat
ARAD: Ioan Gomboş
ARBORE-Suceava: Prof. Gheorghe Dolinski
BACĂU: Ioan Cătană
BAIA-MARE: Cătălin Itoaie
BISTRIŢA-NĂSĂUD: Mircea Calu
BÂRLAD: Constantin Daniliuc
BOTOŞANI: Prof. Ştefan Nicolau
BRAŞOV: Iosif Gherca
BRĂILA: Ioan Adrian Stan
BUCUREŞTI: Cezar Vasilescu
BUZĂU: Ing. Florentin Corneliu Andrei
CARACAL: Ing. Ion Marin
CÂMPIA TURZII: Ing. Dezideriu Lazăr
CÂMPULUNG MOLDOVENESC: Codrat Puha
CLUJ-NAPOCA: Col. Victor Surdu
CONSTANŢA: I. Munteanu + V. Avramescu
CORABIA: Prof. Dorin Mărghidanu
CRAIOVA: Gheorghe Văduva
DEVA: Ladislau Zalanyi
FĂGĂRAŞ: Ing. Nicolae Borzea
FILIAŞI (DOLJ): Gheorghe Văduva
FOCŞANI: Nicolae Stan
GALAŢI: Petrache Moraru
GIURGIU: Niculae Niculae
HÂRJA-OITUZ: Mihai Ceucă
HUNEDOARA: Dr. Alfred Schmidt
HUŞI: Paul Vasiluţă
IAŞI: Florin Patapie-Raicu
LUGOJ: Nicolae Costan
MEDIAŞ: Mircea Barabulă
MIECUREA-CIUC: Bencze Karoly
MOLDOVA VECHE: Ing. Gheorghe Ivan
ORADEA: Col. (r) Ioan Paluşan
ORAVIŢA: Ioan Aiacoboaei
PIATRA- NEAMŢ: Eduard Nicolau
PITEŞTI: Gheorghe Lescuţ
PLOIEŞTI: Ştefan Zaharia
PREDEAL: Gheorghe Nicolae
RÂMNICU VÂLCEA: Adrian Muţiu
REŞIŢA: Gheorghe Cîrcu
ROMAN: Mircea Murărescu
SIGHETUL MARMAŢIEI: Harald Kurt Krause
SINAIA: Ion Chivoiu
SFÂNTUL GHEORGHE: Josef Almoş
SLATINA: Prof. Cornel Manolescu
TÂRGU-JIU: Gheorghe Pop
TÂRGU-MUREŞ: Felcser Zoltan
TIMIŞOARA: Anghel Ivan
TULCEA: Marin Florea
TURDA: Petru Suciu
TURNU MĂGURELE: Prof. Mircea Dragnea
ZALĂU: Daniel Mureşan

"CURIERUL FILATELIC" APARE O DATĂ LA DOUĂ LUNI
Poate fi procurat de la reprezentanţii noştri care pot fi contactaţi în zilele de schimb filatelic de la Asociaţiile Filatelice din fiecare oraş.

Centenarul mărcilor locale Măgura: 1903 – 2003. Noutăți după 100 de ani: emisiunea a II-a (aşa-zisa "1911") circulată în 1907 ...

Dr. Mircea Dragoteanu

Mica staţiune Măgura, azi dispărută, se afla înainte de Primul Razboi Mondial în Munţii Apuseni, la aproximativ 25 Km. sud de Huedin, în fostul district Gilău din Judeţul Cluj. În istorie şi în filatelie, micuţa staţiune a Trezoreriei maghiare a rămas prin emisiunile locale datate de toate cataloagele „1903" si „1911". Centenarul primei emisiuni Măgura a trecut în acest an greu 2003 neobservat şi necomemorat. Azi foarte rare, timbrele de la Măgura sunt puţin cunoscute colecţionarilor de la noi şi cu atât mai puţin persoanelor din afara lumii filatelice.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

În Fig.1 prezentăm un plic din 1903 cu marca Măgura de 4 filleri a primei emisiuni, expediat la Cluj contesei Bethlen Karolina, iar în Fig.2 prezentăm cealaltă marcă din 1903, cea de 2f circulată pe o carte poştală adresată la Feldioara, lângă Braşov (toate piesele ilustrate fac parte din colecţia autorului).

Toate lucrările importante (Dengel, Jakots, L.N. & M. Williams, Ettre Laszlo, Emanoil Munteanu, cataloagele româneşti şi maghiare) au amintit a II-a emisiune locală Măgura ca tiparită în 1911. În lipsa unor documente care să dateze emiterea mărcilor, anul 1911 a reieşit din corespondenţele cunoscute în mediile filatelice adresate în octombrie 1911 către dr-ul Horvath Karoly

la Odorheiul Secuiesc, francate cu mărci Măgura din emisiunea a II-a. Un plic din această corespondență, premeditat filatelic, cu trei timbre de 4 filleri din a II-a emisiune (în nuanțe diferite de verde) este cel din Fig. 3.

Pentru prima dată în cartea mea din 1998 ("Istoria Poștelor Locale Transilvane") mi-am exprimat îndoiala cu privire la datarea în 1911 a celei de-a doua emisiuni Măgura, amintind la pag 175: *"A II-a emisiune Măgura pare să fi fost una eminamente filatelică, "circulată" masiv toamna după inchiderea sezonului, de către una și aceeași persoană, într-un interval de una sau două zile. DIN ACEASTĂ CAUZĂ NU ESTE SIGUR NICI MOMENTUL TIPĂRIRII TIMBRELOR. EL S-AR FI PUTUT SITUA ORICÂND ÎNTRE 1903 si 1911, iar "circulația" mărcilor să fi avut loc numai când colecționarul din Odorheiul Secuiesc a găsit o conjunctură favorabilă pentru aceasta"*.

Câteva descoperiri relativ recente arată că în 1998 am avut dreptate punând semnul întrebării asupra anului 1911 pentru a II-a emisiune Măgura.

În Fig.4 prezentăm o carte poștală trimisă de la Măgura la 28 august 1907. Francatura locală este reprezentată de o marcă Măgura de 2f a celei de-a doua emisiuni, fals datate deci în 1911, iar ruta poștală a fost prin Josikatelep (Belis), la fel ca în 1903, și nu prin Reketto (Racatau), ca pe corespondențele din 1911 către Horvath Karoly.

Fig. 4

În Fig.5 prezentăm o probă de tipar a mărcii de 4f a celei de-a doua emisiuni Măgura. Culoarea ei a fost roșu închis (diferit ca nuanță de rozul mărcii de 4f a primei emisiuni, dar fără nici o legatură cu culoarea verde aleasă în final pentru marca de 4f a celei de-a doua emisiuni).

Literatura filatelică a cunoscut încă dinaintea Primului Razboi faptul că emiterea semi-oficială a primelor mărci locale Măgura și circulația lor de multe ori filatelică au fost urmate după sezonul de vară 1903 de reacția negativă a oficialităților poștale de la Budapesta, care au interzis folosirea de mărci proprii în stațiunea Măgura. Variantele prezentate până acum arătau că în 1911 interdicția s-ar fi relaxat, de aceea au putut fi tipărite noi mărci pentru curierul local.

Cartea poștală din Fig.4 arată indubitabil (autenticitatea ei este sigură!) că marca de 2f a celei de-a doua emisiuni exista încă în 1907, deci varianta "1911" ca an de punere în circulație este falsă.

Mult mai probabil este că a II-a emisiune Măgura (cu desen asemănător primeia, tipărită tot bucată-cu-bucată, cu text în relief pe fond colorat)

să fi fost realizată în intervalul dintre sfârșitul verii 1903 și începerea verii lui 1904. Interdicția impusă de autoritățile de la Budapesta a făcut ca noile mărci și eventualele stocuri din cele vechi să nu mai poată fi utilizate în 1904. De aceea, din vara 1904 și urmatoarele se cunosc mai multe ilustrate trimise de la Măgura pe diferite rute, toate fără francatură locală.

În 1911 Horvath Karoly-un vechi oaspete al stațiunii Măgura-pare să fi găsit într-adevar un prilej favorabil să realizeze via Răcătău un număr semnificativ de plicuri și cărți poștale cu mărcile emisiunii a II-a, oferind astfel un pretext plauzibil, voluntar sau nu, pentru ca aceasta să fie plasată în timp în 1911.

Fig. 5

Eseul din Fig.5 sugerează și el o datare a celei de-a doua emisiuni imediat după prima, prin încercarea de tipărire în culori asemănătoare cu a acesteia. Un al II-lea eseu al mărcii de 4f Măgura pe care l-am achiziționat și mai recent ("tuns" însă aproape de cadrul desenului), are culoarea roșu închis (identică cu cea a piesei din Fig.5) ușor întinată, pledând pentru o slabă calitate a acesteia. Motivul pentru care marca de 4f a emisiunii a II-a nu a repetat culoarea roșie a primeia pare deci să fi fost slaba calitate a culorii tipografice respective avută la dispoziție ...

Trebuie amintită aici și o carte poștală Măgura oferită în 1996 la o licitație a casei Huys-Berlingin din Liechtenstein. Respectiva ilustrată circulată în 1904 prin Josikatelep avea pe ea o marcă din a II-a emisiune rămasă necirculată. Atât mărcile Măgura, cât și ilustratele circulate din stațiune sunt foarte rare. Numai un colecționar avizat le-ar fi putut poseda pe amândouă, dar în condițiile bibliografiei existente e puțin probabil să fi împodobit o ilustrată Măgura din 1904 cu o marcă „emisă în 1911". Cred mai degrabă că marca de 4f a emisiunii a II-a fusese atașată pe acea carte poștală (întâmplător plasată departe de timbrul maghiar), chiar în 1904, ea scăpând neobliterată pe traseu (poșta Măgura nu avea ștampile proprii).

Șansa viitorului va scoate poate la lumină noi date referitoare la emisiunile Măgura, realmente enigmatice și la 100 de ani de la punerea în circulație. Nu va trebui să ne surprindă deloc dacă vom găsi circulații indubitabile cu emisiunea a II-a datând din 1904 sau oricând între 1904 și 1911, iar cititorii care pot oferi astfel de exemple sunt așteptați cu nerăbdare

Bibliografie:

1. Mircea Dragoteanu – „Istoria Poștelor Locale Transilvane" – 1998, Cluj-Napoca
2. Mircea Dragoteanu - „The Magura Hotel Post", in The Cinderella Philatelist, London, Apr. 2000, pag. 76-79
3. Mircea Dragoteanu - „ The Second Issue of Magura Hotel Post", in The Cinderella Philatelist, London, Oct. 2001, pag. 178-181

În afara concursului au fost prezentate încă 12 exponate aparţinând mebrilor juriului şi ai comitetului de organizare dintre care amintim: "Ştefan cel Mare şi Sfânt" (Ioan Catană), "Arhitectura românească în context european" (Andrei Potcoavă), "Aspecte ale civilizaţiei tradiţionale româneşti" (Coriolan Chiricheş), "Errare humanum est" (Mircea Calu), "Aspecte din istoria patriei" (Nicolae Salade) ş.a.

Cele mai apreciate exponate în concurs au fost cele ale domnilor Teodor Melnic Gheaţă cu exponatul "Vlad Basarab Ţepeş, istorie şi legendă" şi Marius Muntean cu exponatul "Cinci secole de viaţă transilvană", care au fost recompensate cu diplome în rang de aur şi cupe oferite de organizatori. De asemenea exponatele ""România întregită" (Ioan Grumuş) şi "Elemente ale artei militare româneşti" (Victor Surdu) au fost apreciate de juriu cu diplome în rang de medalie de vermeil mare şi premii speciale. Multe alte exponate au fost recompensate cu premii speciale.

Cu ocazia expoziţiei s-au realizat: un frumos catalog, diploma expoziţiei, 3 întreguri poştale, 2 ştampile speciale şi o plachetă realizată de Prefectura Alba. care au fost distribuite tuturor expozanţilor şi participanţilor la această manifestare.

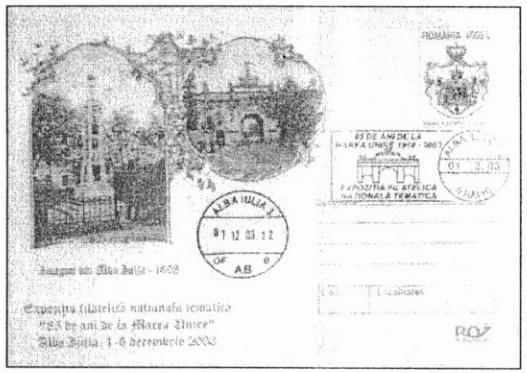

Un rol important în realizarea acestei importante manifestări filatelice l-au avut sponsorii, dintre care amintim: Prefectura judeţului Alba, Banca Română pentru Dezvoltare, sucursala judeţului Alba (sponsor principal), S.C. Brachia S.R.L. Alba Iulia (sponsor permanent), S.C. Ardeleana S.A., Oficiul judeţean de Poştă Alba, S.C. Star-Soft S.R.L. ş.a.

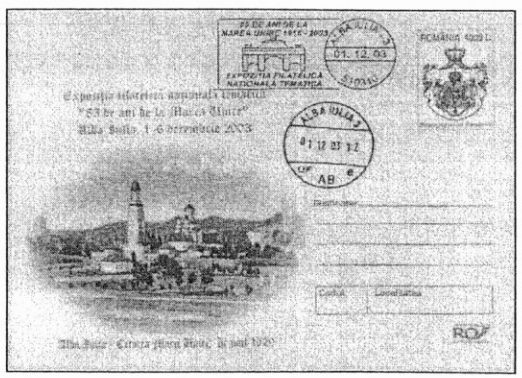

Participanţii au fost invitaţii · organelor locale la manifestările prilejuite de sărbătorirea a 85 de ani de la Marea Unire din 1918.

Prof. Nicolae Salade

Curier Filatelic, Anul XIII, nr. 129 • noiembrie - decembrie 2003

1912 – PRIMA PIESĂ AEROFILATELICĂ ZBURATĂ SPRE CERNĂUŢI

Cu mai bine de zece ani în urmă, un cunoscut aerofilatelist bucureştean ne povestea mândru, că în colecţia sa, prima piesă aerofilatelică zburată spre România este o scrisoare plecată cu balonul în 1870 din Parisul asediat şi ajunsă cu bine la Bucureşti. Pentru moment am fost atunci surprins, dar am recunoscut apoi imediat adevărul spuselor sale. Nu ştiu dacă s-a semnalat până acum vreo scrisoare asemănătoare adresată unei localităţi de pe cuprinsul teritoriului ABB, dar nu este deloc exclus să se găsească şi o asemenea piesă.

Aerofilateliştii fac distincţie între trimiteri poştale zburate cu aparate mai uşoare decât aerul (balon, dirijabil) şi aparate mai grele decât aerul (avion, rachetă). Primele piese din cea de-a doua categorie datează din perioada de pionierat a aviaţiei şi chiar dacă nu valorează pe piaţa filatelică nici pe departe cât una "par balon monte", ele reprezintă totuşi momente remarcabile într-o expunere aerofilatelică. Recent am găsit o asemenea piesă zburată în anul 1912 cu avionul spre Cernăuţi.

Este vorba de un întreg carte poştală german (Michel Nr. SFP 2) emis în 1912 în folosul Fondului naţional de sprijinire a aviaţiei. Au fost emise atunci două întreguri, unul cu suprataxă de 50 Pf. destinat zborurilor demonstrative cu Zeppelinul între Frankfurt–Wiesbaden şi retur şi al doilea cu suprataxă de 1 M destinat zborurilor demonstrative cu avionul pe acelaş traseu. Pe spatele întregurilor sunt tipărite indicaţii privind modul de folosire al acestor cărţi poştale. Tot acolo se face şi precizarea, că se vor utiliza ştampile speciale pentru obliterarea lor şi că vor fi transportate între Frankfurt şi Wiesbaden sau retur cu Zeppelinul, respectiv cu un avion Euler. De la locul de aterizare vor fi expediate apoi către destinaţia finală pe cale poştală obişnuită.

Piesa prezentată aici este una din puţinele cărţi poştale circulatre în străinătate, în cazul nostru Austria. Ea este adresată baronesei Lenta Petrino la Cernăuţi / Bucovina. Foarte interesant şi textul scris pe verso din care citâm în traducere: "*Deoarece tu dragă copilă eşti colecţionară de timbre,*

cartea de față îți va aduce bucurie, căci va purta o aeroștampilă deosebită. Din păcate nu voi mai putea privi spectacolul, deoarece încă în această noapte voi pleca spre Munchen . . . ". Iată deci, că avem și confirmarea despre prezența unei filateliste la Cernăuți, încă din anul 1912.

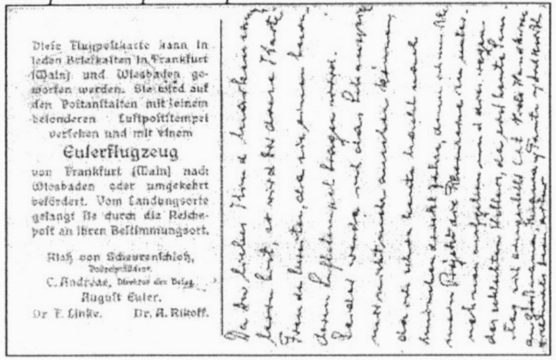

Diese Flugpostkarte kann in jeden Briefkasten in Frankfurt (Main) und Wiesbaden geworfen werden. Sie wird auf den Postanstalten mit einem besonderen Luftpoststempel versehen und mit einem

Eulerflugzeug

von Frankfurt (Main) nach Wiesbaden oder umgekehrt befördert. Vom Landungsorte gelangt sie durch die Reichspost an ihren Bestimmungsort.

Rlaß von Schauenschloß, Postpräsident.
C. Andreae, Direktor der Belag.
August Euler.
Dr F. Linke. Dr. A. Rikoff.

După cum observăm, pe cartea poștală în cauză nu apare ștampila de sosire la Cernăuți, ceea ce însă nu este nimic deosebit pentru perioada respectivă, când în orașele mari din Germania și Austria nu se aplicau ștampile de sosire nici pe scrisorile recomandate. Posibilitatea unei ștampile de complezență este exclusă atât prin modul de manipulare a acestor întreguri cât și prin faptul că ștampila este clar aplicată peste cuvântul Osterreich din adresă. Spre deosebire de epoca actuală când, după ce ai aplicat o ștampilă specială pe un plic sau carte poștală, o iei frumos și o duci acasă în geantă, pe atunci, asemenea lucruri nu se puteau face. Existau desigur și piese de complezență dar acestea erau cărți poștale ștampilate și circulate efectiv, dar fără text scris pe verso.

Două sunt particularitățile filatelice de excepție ale piesei prezentate aici; prima este destinația în străinătate și anume Austria / Bucovina iar a doua este textul ca dovadă a scopului de utilizare efectivă. Din punct de vedere al istoriei poștale cred că avem în față prima piesă aerofilatelică zburată cu un avion cu motor spre Cernăuți și asta încă în anul 1912. Pentru o colecție Bucovina este o piesă de valoare inestimabilă!

Norbert Blistyar

Puteți vizita site-ul revistei „Curierul Filatelic" pe internet la adresa :

www.curierul-filatelic.go.ro

curierul-filatelic@go.ro

De asemenea puteți trimite articolele pentru revistă la adresa de e-mail :

RECUNOAȘTERE A VALORII...

Începutul lunii octombrie a anului 2003 a constituit perioada în care la Timișoara, cu prilejul derulării manifestărilor dedicate Centenarului filatelic timișorean, a avut loc reuniunea membrilor români ai Academiei Europene de Filatelie, reuniune onorată de prezența domnului Jean Pierre Mangin, președintele în exercițiu al acestei prestigioase instituții de cultură europeană.

În cadrul unui dejun de lucru, cei șase membrii activi români (Leonard Pașcanu, Dan Dobrescu, Vasile Doroș, Șerban Drăgușanu, Andrei Potcoavă și Cristian Scăiceanu) au discutat cu d-l Jean Pierre Mangin probleme vizând activitatea filateliei române în conexiune cu acțiunile de moment și viitoare ale Academiei Europene de Filatelie, acțiuni menite să contribuie la o mai bună cunoaștere a personalităților ce compun acest organism european precum și realizarea de manifestări în viitor (simpozioane, mese rotunde, expoziții, etc.), menite să crească impactul prestigioasei instituții comunitare în masa mare a celor care au determinat ca "un hobby" să devină o activitate culturală de înalt nivel, cu un prestigiu recunoscut în țările europene și nu numai ...

Valențele educative, culturale ale acțiunilor filatelice în zilele noastre nu se pot disocia de preocupările culturale ale diferitelor instituții de profil, inclusiv a administrațiilor poștale din majoritatea țărilor lumii, preocupări ce se materializează în organizarea de expoziții de diferite nivele, începând de la cele locale, ale societăților filatelice, ajungându-se până la acțiuni de anvergură la nivel național sau internațional, culminând cu expozițiile mondiale sub patronajul Federației Internaționale de Filatelie.

Valoarea intrinsecă a colecțiilor expuse, în strictă corelare cu conținutul instructiv-educativ al studiilor realizate utilizându-se marca poștală, studii vizând diverse teme ce acoperă totalitatea preocupărilor umane din zilele noastre, inclusiv istoria de acum seculară a activității instituției denumite generic "poștă", activitate ce s-a desfășurat pe toate meridianele globului în condițiile vieții cotidiene ale colectivităților umane sau în perioadele conflictelor armate . . . .

Domnul Jean Pierre Mangin a fost plăcut impresionat de anvergura manifestărilor prilejuite de sărbătorirea "Centenarului activității filatelice timișorene", de modul cum această sărbătoare a filateliștilor timișoreni, și de ce să nu o admitem a filateliștilor români, a fost receptată de oficialitățile locale – Primăria municipiului Timișoara, Consiliul județean Timiș, Direcția de Poștă Timiș, etc. – și naționale, în rândul cărora se impune să amintim

TRANSNISTRIA; ISTORIA ŞI EFECTELE POŞTALE ALE UNEI ANOMALII FILATELICE

Jayseth Guberman (traducere dr. Dan Grecu)

Odată cu căderea U.R.S.S.-ului şi constituirea statelor sale succesoare în anii 1990-1992, filatelia a primit un nou şi interesant stimulent. Apar acum 15 ţări noi pe care le putem colecţiona şi un număr şi o varietate extraordinară de supratipare din care putem alege.

Printre aceste naţiuni noi sau renăscute sunt grupuri ale căror identităţi şi nemulţumiri, fie ele reale sau imaginare, sau revelat pentru prima dată odată ce cleiul internaţionalismului a crăpat dezgolind o libertate vâscoasă. A dus de asemenei la un naţionalism şovin care a devenit apoi un ingredient în disputa care a izbucnit în câteva regiuni..

Cu această stare de spirit intenţionăm să examinăm una din aceste regiuni separatiste şi anume regiunea din estul Moldovei, auto-proclamata Republică Moldovenească a Transnistriei (Pridnestrovskaia Moldavskaia Respublika sau PMR).

Republicile noi sau renăscute din fosta U.R.S.S., acompaniate de anormalele lor republici "anexă", aşa cum ar fi PMR, aduc continuu o cantitate nemăsurată de anarhie în hobby-ul nostru şi poate un pic de confuzie pentru câţiva dintre colecţionarii nespecializaţi sau începători.

Dorim să reducem această situaţie prin discuţia noastră, chiar dacă la un nivel modest, pentru că rămân multe de examinat în privinţa evenimentelor istorice încă în evoluţie în regiunile care au făcut parte odată din U.R.S.S.

Transnistria a apărut de două ori în secolul XX. Mai puţin diabolică în cea de-a doua încarnare, dar nu mai puţin problematică. Nefiind niciodată o entitate independentă, şi-a câştigat existenţa prin caritatea binefăcătorilor săi, România şi Germania în cel de-al doilea război mondial şi, într-o mai mică măsură, Rusia şi Ucraina mai recent.

Singura relaţie între teritoriul din trecut şi cel din prezent este localizarea geografică generală. În afară de aceasta există puţine asemănări între ele şi într-adevăr pot fi considerate fenomene separate nu numai în timp cât şi în compoziţia etnică a respectivelor regiuni.

Termenul geografic de "Transnistria" pare să fie un neologism al românescului "Trans-Nistru", literal, regiunea de dincolo de răul Nistru. În timpul celui de-al doilea război mondial, desemna teritoriile dintre râurile Nistru şi Bug. În prezent este numai acea felie din Republica Moldova de azi care este la est de Nistru, până la frontiera moldovenească a Ucrainei.

Centrul administrativ a fost în trecut Odesa şi este acum Tiraspol. Oraşul Bender / Tighina, care este la vest de Nistru, fiind locul unor lupte din 1992, este considerat de către autorităţile PMR ca făcând de asemenea parte din regiune.

Transnistria 1941 – 1944

Când Hitler a început Operaţiunea Barbarossa, invazia U.R.S.S. din 1941, el a desemnat teritoriul dintre Nistru şi Bug României. Germanii au permis românilor să ocupe regiunea, în parte ca un rezultat al sporijinului lor către puterile Axei dar şi pentru a atenua plângerile românilor despre pierderea Transilvaniei către Ungaria în anul precedent[1].

Transnistria în 1941-1944, sub ocupaţie română şi germană s-a dovedit a fi printre cele mai infame ocupaţii, echivalentă în dimensiunea ororii cu alte ocupaţii la fel de infame din vreme de război.

A servit ca o "groapă de gunoi" pentru evreimea română în această perioadă şi majoritatea dacă nu chiar toţi cei deportaţi aici au avut de suferit privaţiuni egale de cele suferite de fraţii lor pretutindeni în Europa sfâşiată de război; mulţi pur şi simplu nu s-au mai întors la casele lor de dinainte de război[2].

În ceea ce priveşte organizarea administrativă generală a regiunii, în mod clar nu a fost vorba de o entitate independentă în acele vremuri. O autoritate militară semi-autonomă se ocupa de ea, aceasta a emis în noiembrie 1941 "...Ordonanţa Nr. 23, o serie de legi care au stabilit Transnistria ca o colonie penală, divizată în 13 districte"[3].

Alte aspecte ale Ordonanţei 23 au stabilit statutul legal al deportaţilor în regiune şi au schiţat tacticile privind munca şi pedepsele pe care le vor suporta ei sub autoritatea Transnistriei.

La 6 octombrie 1941, România a emis o serie de timbre comemorând trecerea Nistrului de către trupele române. Seria a constrat din 3 valori, 6, 12 şi 24 Lei şi reproducea portretul lui Duca Vodă "un prinţ român care a condus regiunea cu sute de ani înainte"[4]. Desenul timbrelor era acelaşi la toate cele 3 valori. Fiecare era înscris cu titlul prinţului, un portret în picioare şi numele "Transnistria".

Aceasta a fost prima serie în care a apărut denumirea regiunii şi este considerată ca prima serie de mărci "transnistrene"; mărcile, deşi emise sub autoritate românească, fiind tehnic vorba de mărci româneşti, aveau putere de circulaţie numai în Transnistria[5].

Seria Duca Vodă a fost urmată după 10 zile de o serie de binefacere cu supratxă care comemora cruciada anti-bolşevică. Seria a fost

supratipărită "ODESA/16 OCT. 1941". Mărcile de bază au fost emise împreună cu o coliță suvenir la 11 octombrie. S-au emis 100.000 de serii cu supratipar şi 50.000 de colițe suvenir[6].

În decembrie 1942 a fost emisă o serie cu supratаxă comemorând prima aniversare a cuceririi Transnistriei. Aceasta a fost a doua serie Transnistreană, cu putere de circulație numai în provincie. S-au emis 3 valori în 50.000 de seturi, respectiv 6+44, 12+38 şi 24+26 Lei. Ele reprezentau o statuie a istoricului din secolulu al XVII-lea – Miron Costin - . care a trăit la Iaşi în România.

Ulterior, Guvernământul Civil al Transnistriei a emis o serie de 3 colițe suvenir, reluând seria Duca Vodă 1941. Fiecare coliță avea patru mărci şi a fost vândută cu 300 de Lei în ajutorul Crucii Roşii. Au fost inscripționate GUVERNĂMÂNTUL CIVIL AL TRANSNISTRIEI / valoarea mărcii în lei / PENTRU CRUCEA ROŞIE/1943 LEI 300. Această emisiune locală nu a fost recunoscută de către guvernul din Bucureşti şi a ajuns în circuitul filatelic în 1946, după cum precizează catalogul Scott[7].

În 1943 a fost emisă ultima serie (a treia) menționând Transnistria. La fel cu anterior menționatele colițe, această serie a reprodus seria Duca Vodă din 1941, dar cu o valoare suplimentară de 3 Lei. Celelalte valori din serie nu pot fi deosebite în aspect de seria din 1941. Singura excepție şi în consecință singura cale de a diferenția cele două serii se referă la filigranul care apare pe fiecare. Acesta este important mai ales dacă mărcile sunt obținute separat sau în serii scurte. Seria din 1941 are filigranul cu coroane multiple şi monogramă, în timp ce seria ulterioară are motivul crucii şi coroanei. Această serie a fost emisă pentru a comemora a doua şi ultima aniversare a trecerii Nistrului.

La 15 martie 1944 armatele sovietice au trecut Bugul. După 5 zile au avansat către nord până la Nistru[8].

Astfel s-a terminat scurta istorie a primei Transnistrii, în sens figurat, literar şi evident filatelic.

Majoritatea a ceea ce s-a numit Transnistria a fost dezmembrat şi realipit de către U.R.S.S. la R.S.S. Moldovenească şi R.S.S. Ucraineană.. R.S.S. Moldovenească şi-a făcut o apariție momentană în 1940 prin cedarea de către România a regiunii Basarabiei către Stalin.

R.S.S. Moldovenească a luat naştere din comasarea vechii R.S.S. Autonome Moldoveneşti (formate în 1924) cu Basarabia. Actuala regiune în formă de aşchie cunoscută ca PMR corespunde teritoriului care forma odată R.S.S. Autonomă Moldovenească.

După război, odată cu reapariția R.S.S. Moldoveneşti, scena a fost pregătită pentru apariția modernă a Transnistriei, din nou într-o ambianță "Post-Sovietică".

Într-un articol din 1991 din The Economist citim că situația din Moldova era asemănătoare celei de după război:

"Moldova a fost subiectul unei intense rusificări. Zeci de mii de basarabeni au fost deportați în Kazahstan iar ruşi sau ucraineni au fost importați în schimb. Limba română a fost eliminată din guvern, comerț, educație tehnică şi industrie. Basarabenilor li s-a spus de asemenea că sunt etnici Moldoveni care nu vorbesc Româna ci Moldoveneşte (o limbă care nu există). Noua republică a fost apoi complet izolată de România şi de orice era românesc. Aceasta a lăsat pe Moldovenii de limbă română dezorientați şi cu orientare anti-rusească şi mai ales pro-independență"[9].

Mai puțin de jumătate de secol mai târziu, odată cu prăbuşirea U.R.S.S., aceste nedreptăți au pregătit scena pentru apariția celei de-a doua Transnistrii ca şi a Republicii independente a Moldovei, ca să nu mai menționăm "republica" etnocentrică a Găgăuziei din sudul Moldovei, unde locuiesc găgăuzii, o populație turcească creştină ortodoxă.

Republica Moldovenească Transnistreană (PMR)

Odată ce Moldova a devenit independentă, motivațiile sale inițiale s-au orientat rapid spre reunificarea cu România. Regiunea Moldovei de la est de Nistru, predominant rusă ucraineană, era nu mai puțin naționalistă, existând istoriceşte de când Stalin a înființat-o în 1924. Ea s-a temut de această mişcare de reunificare şi la rândul ei s-a desprins de Moldova declarându-se Republica Moldovenească Transnistria "indepenedentă" în 1990[10].

Inutil de spus, "independența" sa a fost motivată mai puțin de frică şi mai mult prin orchestrarea aparentă a forțelor externe interesate în menținerea controlului asupra şi/sau în influențarea Chişinăului prin limitarea independenței sale sub pretextul PMR şi Găgăuziei.

Deci ce se întâmplă când o regiune auto-proclamată, aşa ca PMR, emite propriile sale mărci? În mod obişnuit mărcile poştale servesc ca aducătoare de devize forte şi ca semn de independență națională şi de recunoaştrere internațională față de țara respectivă, dar pentru Transnistria zilelor noastre mărcile nu au servit în niciunul dintre cazuri. În mai 1994 autoritățile transnistrene au listat "noile" emisiuni poştale de la sfârşitul anului 1993 până la mijlocul lui 1994 într-un ziar local. Prețurile pentru respectivele emisiuni au fost listate în valori faciale în ruble, în timp ce prețurile de vânzare erau listate în dolari americani[11].

Validitatea mărcilor PMR rămâne o problemă în dispută, mai ales pentru emisiunile timpurii – supratiparurile Tiraspol. Conform unei surse

"acestea au fost singurele timbre din zonă care au avut ceva legitimitate, care, în acest caz înseamnă că au fost emise oficial de către autoritățile PMR din Tiraspol"[12].

Conform autorităților poștale moldovenești, supratiparurile Tiraspol sunt total invalide indiferent de pretențiile autorităților PMR. Autorii catalogului "Emisiuni oficiale şi provizorii legate de teritoriul fostei Uniuni Sovietice"[13], sprijină linia oficială moldovenească, clasificând supratiparurile din iunie 1992 ca "emisiune fantezistă verificată"[14]

Urmând emisiunilor din iunie, au apărut şi alte supratiparuri, acestea fiind descrise ca supratiparuri private, neautorizate, care "nu au validitate sub nici o guvernare" şi "sunt toate născocite"[15].

Articolul "Marki pocitoviie pridnestovia" (Mărcile poştale transnistrene) dintr-o ediție din mai 1994 a unui săptămânal local din Tiraspol, relatează că "în concordanță cu un decret al Sovietului Suprem al Republicii Moldovenești Transnistrene din 18 noiembrie 1993 primele mărci poştale au fost comandate de către Comitetul de Stat pentru Televiziune, Radio şi Poştă. Articolul discută planul aprobat pentru emisiunile poştale din 1993 şi 1994. Prima marcă, apărută în 31 decembrie 1993, urma să fie o emisiune uzuală ilustrând stema PMR, imprimată în offset, nedantelată şi fără gumă. Această emisiune, o marcă de 12 ruble a fost desenată de Grigore Bronza, un locuitor al Tiraspolului, acelaşi artist care a desenat primele mărci moldovenești din 1991[16].

Imprimeria offset locală din Tiraspol a tipărit această emisiune în albastru cu un fundal albastru deschis. Marca a fost emisă în colițe mici: două rânduri de câte 5 timbre fiecare sus şi jos şi un rând de două timbre şi trei viniete în centru. Fiecare vinietă include inscripția Prima marcă poştală a PMR, în moldovenește., ucraineană şi rusește. Pe marginile stânga sus şi dreapta "Republica Moldovenească Transnistria" apare din nou în trei limbi. Anul 1993 apare în vârful coliței. Tirajul oficial al colițelor a fost de 30.480 din emisiunea standard, cu un total de 365.760 timbre.

O scrisoare de la un prieten din Moldova relevă că "aproape toate colițele au fost tăiate în trei benzi (orizontale)" în timp ce erau încă la tipografie[18].

În plus, au apărut deja pe piață şi falsuri ale acestor emisiuni. Hârtia este oarecum diferită de original, mai subțire, şi tiparul nu este la fel de clar cu al originalului. Spicele de grâu din stemă sunt de asemenea indistincte.

La târgurile filatelice locale din zona mea, am văzut colițe complete din această emisiune şi toate par invariabil să se potrivească descrierilor pentru falsuri. Unele din aceste aparente falsuri provin din surse din Țările Baltice.

În octombrie 1994, Michel Rundschau releva că, în concordanță cu

U.P.U., emisiunile PMR "nu au validitate în traficul poştal internațional deoarece PMR nu este recunoscută ca o națiune de către legile internaționale şi nu este membră a U.P.U". În consecință, mărcile PMR "nu sunt valabile pentru folosință poştală"[19].

Dezvoltările politice recente nu au schimbat situația. PMR a primit o autonomie considerabilă în cadrul unei structuri federale în Moldova împreună cu Republica Găgăuză, din jurul Comratului, în sudul Moldovei. La sfârşitul anului 1997 a avut loc o normalizare a relațiilor între Tiraspol şi Chişinău, cel puțin de dragul aparențelor.

Contactele mele din Bender (Tighina) şi Chişinău relevă toate că emisiunile PMR nu pot fi folosite pe corespondența internațională. Corespondența astfel francată este întoarsă la destinatar pentru a fi francată cu emisiuni Moldova corespunzătoare şi de aceea, caracterul emisiunilor PMR aduce mai degrabă cu emisiunile de poştă locală.

Sunt evocate aici câteva din cele mai recente exemple de mărci PMR şi întreguri poştale emise după 31 decembrie 1993. Câteva dintre întregurile poştale au fost tipărite în tiraje limitate de nu mai mult de 5.000 de exemplare ți sunt ştampilate la plecare şi sosire fie în Tiraspol, fie în Bender.

Multe din aceste emisiuni, în special mărci, au fost tipărite în Tiraspol şi nu sunt disponibile la orice oficiu poştal din republică. Un colecționar poate fi obligat să meargă la mai multe oficii poştale pentru a găsi exemplare din fiecare emisiune, dar chiar şi atunci cantitățile sunt extrem de limitate. În plus, unele din cele mai recente emisiuni nu au valoare facială purtând doar literele chirilice A, Ъ sau B[20]. Fiecare corespunde câte unui serviciu disponibil, mai degrabă decât unei valori specifice. În acest fel supratiparurile nu au fost necesare la reevaluarea mărcilor datorită inflației. De exemplu, "A" este pentru scrisoare simplă, echivalent poate cu clasa I de la noi, "Ъ" este pentru scrisori recomandate, iar "B" este pentru scrisori mai grele decât normalul.

Ni s-a spus că viitoarele emisiuni vor ilustra figuri istorice cum ar fi Mazeppa şi Suvorov. Deşi am fost informați recent că acestea sunt mai mult decât probabil emisiuni fanteziste, nu avem alte informații prin care să confirmăm independent această informație.

DSR Holdings a fost implicat în tipărirea unor noi mărci uzuale fără valoare facială. La sfârşitul anului 1994 a intrat într-o problemă superficial comparabilă cu controversele asupra Legendelor Vestului din S.U.A. Inscripția care ar fi trebuit să fie Pocita PMR (în cirilice) a fost tipărită din greşeală ПОУТА ПМР. Ca un rezultat al acestei erori, toată emisiunea a fost returnată tipografiei din Franța, ertoarea a fost corectată (deşi Tiraspol a fost greşit ortografiat în emisiunea următoare) şi mărcile au apărut în final la

1 martie 1995[21].

Un catalog al emisiunilor PMR a fost pregătit pentru publicare cândva în 1995, dar până acum nu am primit nici o confirmare dacă a fost în final tipărit sau nu. Alte surse, cum ar fi un manual-catalog publicat la Moscova în 1994, intitulat Pocitoviie marki Respublik bivşego SSSR (Mărcile poştale ale republicilor fostei U.R.S.S.) nu listează emisiunile PMR.[22]. Totuşi, un supliment al Emisiunilor Provizorii Oficiale listează o emisiune recentă PMR comemorând Olimpiada de la Lillehammer ca o "emisiune locală verificată", fără nici o informaţie referitoare la autenticitate.

Un număr de emisiuni sporadice au apărut din 1995, dar fără informaţii privind proveniența şi folosirea, "legitimitatea" lor este clar îndoielnică. Unele par a fi fost tipărite profesionist în Europa Occidentală, alte emisiuni mai recenmte par a fi fost produse pe computer sau copiator color şi poartă însemnele unei producţii locale.

Viitorul? Sau sic transit Transnistria?

Spre deosebire de alte regiuni ale fostei U.R.S.S., Transnistria are un caracter unic, propriu situaţiei interne din Moldova. PMR persistă în ciuda încercărilor de a o negocia în istorie. Un articol din Wall Street Journal (8 iulie 1997) relatează că în Transnistria „ ... Lenin este venerat, ziariştilor li se pune botniţă, dezidenţii sunt întemniţaţi şi istoria este inventată".

Faptul că se spune că nici o ţară din Europa nu a recunoscut existenţa Transnistriei nu a descurajat guvernul de a se purta ca o naţiune. Are propriile sale timbre poştale, monedă, steag şi forţe aeriene. Oficial, toţi lucrează pentru stat, locuinţele sunt gratuite şi nimeni nu este proprietarul mijloacelor de producţie. Mai rămân şi alte elemente familiare ale comunismului: economia Transnistriei este ruinată, moneda este fără valoare şi poporul mai sărac ca niciodată.[23]

Pâinea este deseori raţionalizată şi există cozi lungi pentru multe produse. Totuşi, orice poate fi obţinut pe piaţa neagră, fără a aştepta la rând, deşi la preţuri astronomice pe care majoritatea oamenilor obişnuiţi nu şi le pot permite. Odată ce Armata 14-a Rusă va fi într-un sfârşit retrasă din Transnistria, viitorul preşedintelui PMR Igor Smirnov şi a PMR însuşi sunt îndoielnice[24]. De abia atunci adevăratul caracter al statului şi al emisiunilor sale poştale va ieşi la lumină.

Totuşi un nou catalog a făcut o cale lungă spre rezolvarea disputei în legătură cu emisiunile oficiale contra neoficiale şi asupra naturii generale a timbrelor PMR.

Tipărit la Moscova în 1997, Catalog pocitovik marok stran sodrujestva nezavisimik gosudarstvî pribaltiki 1990-1997 (Catalogul mărcilor poştale ale statelor CSI şi a statelor baltice) relevă în introducerea în engleză: „... catalogul listează mărci poştale emise în mai multe regiuni ale fostei U.R.S.S. care, deşi nu au recunoaştere internaţională, totuşi, au fost şi sunt găsite folosite poştal"[25].

Mărcile PMR sunt listate la paginile 142-144 chiar după listarea Moldovei. Mărcile sunt listate sub titlul „Emisiuni Regionale Pridnestrovie" şi încep cu uzuala „Stemă" din 31 decembrie 1933 până la ştraiful „Paleolitic" din 16 martie 1996.

Cât despre supratiparurile provizorii Tiraspol, acestea sunt menţionate la sfârşitul listării PMR. Listarea constă într-o scurtă descriere a emisiunii ca supratiparuri pe uzuale U.R.S.S. anterioare şi afirmă că „statutul acestor emisiuni este nesigur"[26]

Pentru colecţionari este uneori imperativ de a merge dincolo de timbre, de a cerceta poveştile legate de ele şi de a înţelege motivaţiile sau situaţiile politice care le-au produs. Pentru ambele Transnistrii aceasta este necesar, ca şi în alte zone ale fostei U.R.S.S. Informaţia pe care o obţinem este deseori de încredere, uneori apocrifă şi poate fi într-un grad mai mic chiar ... o minciună sfruntată, deşi sperăm că acesta nu a fost cazul.

Graniţele între emisiuni poştale legitime, emisiuni locale limitate sau fanteziste şi fraude pare să se suprapună, cauzând confuzie, dezamăgire şi o suspiciune sănătoasă şi necesară chiar asupra emisiunilor legitime până ce ele se dovedesc a fi în bună regulă şi proveniență.

Note:

1. Wolff, pag. 234-235
2. Conform Encyclopedia Judaica (EJ, pag 1326) din cei 146.555 evrei deportaţi în Transnistria, 60,2% au fost omorâţi sau au căzut victime; 58,3% din locuitorii evrei locali au avut aceeaşi soartă.
3. Jagendorf, pag. 15
4. Galili, pag. 3616
5. Scott 517-519, Michel 705-707
6. Mărcile de bază au fost Michel 712-715 şi Bloc 18
7. Vezi notele după Michel Rumanien 705
8. EJ, pag. 1136
9. "Întâlniţi Găgăuzia şi Transnistria (Republici Moldovene create de către Uniunea Sovietică)", The Economist, 6 aprilie 1991, pag. 50.
10. Oficial Rusia nu recunoaşte PMR, deşi persoane, aşa cum este Alexander Ruţkoi, fostul vicepreşedinte, au avut cuvântări în care recunoştea "drepturile inviolabile" ale poporului transnistrean. Vezi Nahaylo, 1, 6.
11. Marki pocitovi e pridnetov 'ia, DM Tiraspol, 29 aprilie – 5 mai 1994.
12. Baker, pag. 20.
13. Un manual concis publicat la Praga de către Asociaţia Colecţionarilor Geografilatelici